

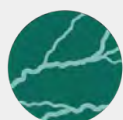
ÅLANDET

Landskabsstrategi og projektkatalog
Landsbyklyngen Ålandet

SEPTEMBER 2023

I samarbejde med:

Aabenraa
Kommune

Landsbyklyngen

Ålandet

Udarbejdet af:

ARKPLAN landskabsarkitekter

FORORD OG BAGGRUND FOR ÅLANDETS Landskabsstrategi

Velkommen til!

Du har nu fået fat i Ålandets Landskabsstrategi, og vil på de næste par sider blive taget med ind i arbejdet med landsbyklyngen Ålandets mange potentialer, med særlig fokus på tilgængelighed til ålandskabet, styrkede sammenhænge og områdets mange historier.

Ålandskabet, sammenhængene og historierne danner grundlag for udpegelsen af 12 indsatspunkter der undervejs vil blive foldet ud, med henblik på senere at stå som konkrete projekter i det følgende projektkatalog. Flere af disse projekter vil blive finansieret gennem Ålandets områdefornyelse, og de resterende vil kunne bruges i forbindelse med fondsansøgninger og fremtidig planlægning af området.

Både landskabsstrategien og det følgende projektkatalog står på skuldrene af det tidligere arbejde med 'Udviklingsperspektiv Ålandet' og 'Områdefornyelsesprogram Ålandet'.

Alt materiale er lavet i tæt samarbejde med Aabenraa Kommune og Ålandets lokale styregrupper, som har bidraget med unik viden omkring Ålandet og dets mange potentialer.

Vi glæder så til at se mere til dig i Ålandet.
God læselyst!

INDHOLD

Tilgang til strategien.....	06
Hvad er Ålandet.....	08
Vision.....	09
Landskabsstrategien.....	10
Ålandskabet	12
Sammenhængene	14
Historierne	16
Strategiens indsatspunkter	20
Designmanual.....	47
Projektkatalog.....	73

TILGANG

Om af udnytte de stedbundne potentialer til gavn for hele Ålandet

Landskabsstrategien og det efterfølgende projektkatalog er en del af *Områdefornyelsesprogram Ålandets* 4 indsatser. Denne indsats skal 'dyrke ålandskabet', og afsætter midler til anlæg og tiltag der skal kunne styrke anvendelse, adgang, oplevelserne og sammenhængen i Ålandskabet.

For at strukturere arbejdet med landskabsstrategi og projektkatalog på en måde hvorpå der skabes sammenhæng i mellem de to elementer, tager det videre arbejde udgangspunkt i Realdanias publikation 'Stedet tæller'. Her har Realdania haft særlig fokus på yderområdernes potentialer, og igennem koblingen af nye faciliteter med eksisterende, stedbundne potentialer, skabt stor succes ved en række projekter.

Stedbundne potentialer er værdier der er stedstypiske for et område og måske kun findes lige der. Enten kan det ikke flyttes, eller også vil det miste sin værdi og potentiale, hvis det flyttes.

Et oplagt eksempel på et stedbundet potentiale er Ålandets ålandskab. Det er helt unikt for området og kan ikke flyttes til et andet sted. Et stedbundet potentiale behøver dog ikke kun at være en fysisk struktur. Det kan også være grænsekulturen og

de mange fortællinger der ligger forankret i lokalsamfundet. Disse ville heller ikke have det samme potentiale, hvis de blev brugt som fortællinger om steder, der ikke omhandlede de pågældende historier.

Erfaringerne fra 'Stedet tæller' står på skuldrene af mere end 20 realiserede projekter og konkluderer blandt andet at:

- **Aktivering af stedbundne potentialer skaber 'bløde' og 'hårde' effekter**
- **Fysiske projekter er gode greb til at skabe positiv udvikling**

Disse konklusioner bygger på at de pågældende projekter har været med til skabe livskvalitet og lokal udvikling. Både i form af de 'bløde' effekter som øget lokal stolthed, styrkede fællesskaber og tilknytning til området, men også mere 'hårde' effekter som en øget lokal brug af områdets faciliteter, aktiviteter og funktioner, samt øget omsætning og flere besøgende i området.

Dertil knyttes at fysiske projekter har været med til skabe en fysisk opgradering og øget tilgængelighed til en række steder, hvor de fysiske projekter er med til at knytte et område sammen

og skabe stærke samarbejder og relationer på tværs.

Fysiske projekter er også med til at bryde en langsigtet strategi op i mindre og mere overkommelige bider, så der igennem hele processen er en tydelig og konkret fremgang at se i området.

Karakteristisk for succesraten i de forskellige projekter er deres udgangspunkt i et strategisk afsæt, hvilket gør det værd at have for øje i det videre arbejde med at dyrke Ålandets mange værdier, igennem landskabsstrategien og et efterfølgende projektkatalog.

På et mere strategisk niveau har erfaringerne fra 'Stedet tæller' ydermere vist at:

- **Fælles strategisk afsæt styrker den samlede effekt af flere projekter**

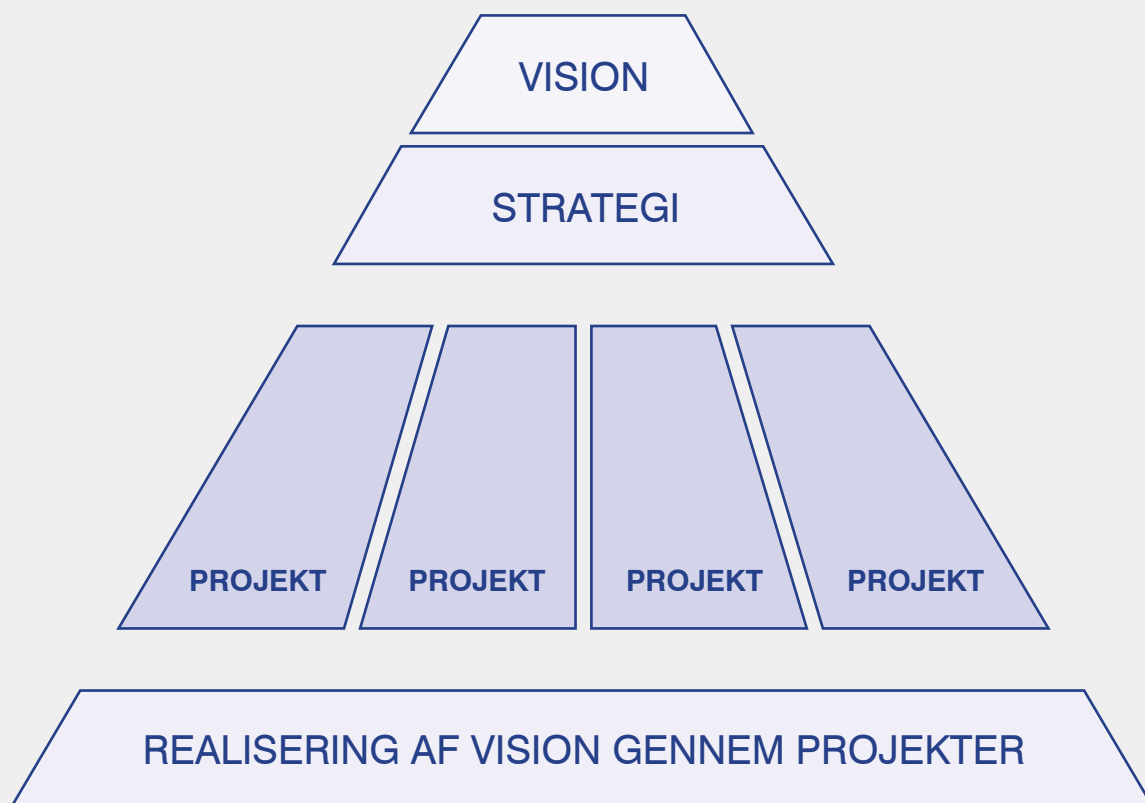
Hvilket gør det endnu mere relevant at arbejde med frem mod en landskabsstrategi og et projektkatalog for Ålandet.

Koblingen til en strategi er nemlig afgørende for at sikre at de fysiske projekter bidrager til den lokale og stedbundne udvikling, da det er det strategiske perspektiv som skaber sammenhænge og tilhørsforhold, og derigennem en større, samlet effekt.

Et strategisk afsæt er både med til at tage højde for det eksisterende og det fremtidige, og igennem specifikke indsatser styrke det samlede området.

I gennem landskabsstrategien vil der også blive skabt et langsigtet perspektiv, der sikrer at det gode arbejde der lægges i de første faser kan føres videre, og i sidste ende får området til at fremstå som ét. Denne sammenhæng er også med til at sikre den efterfølgende drift og udvikling, da projekterne ikke står som enkeltstående enheder.

Nedenstående illustration viser hvordan det strategiske afsæt i landskabsstrategien konkretiseres igennem de fysiske projekter i projektkataloget. Forud for strategien går en fælles vision for hele processen, der til sidst vil kunne ses og mærkes i de realiserede projekter.

Figur 1: Diagram over hvordan den samlede vision realiseres igennem strategi og flere projekter. Illustration baseret på Realdanias 'Stedet tæller' fra 2017.

HVAD ER ÅLANDET?

En landsbyklynge med stærkt sammenhold, ildsjæle og lokal grænsekultur, placeret ved unikke naturkvaliteter, hvor vandet gennembryder landskabet og binder området sammen.

Forud for denne landskabsstrategi er der lavet et stort stykke arbejde i at samle og analysere på al den eksisterende viden omkring Ålandet. Dette både igennem 'Udviklingsperspektiv Ålandet', 'Områdefornyelsesprogrammet Ålandet' og på forskellige møder med både Aabenraa Kommune, den lokale styregruppe og øvrige lokale aktører og interessenter.

I det følgende er essensen af Ålandet forsøgt opsummeret, så der i landskabsstrategien kan arbejdes med en fælles forståelse for hvad Ålandet har og hvad der skal styrkes i fremtiden. Følgende er altså baseret på tidligere møder og foregående arbejde.

ÅLANDSKABET

Landskabet i Ålandet er et af området helt store karakteristika, og et af de stærke, stedbundne potentialer. Det er lavtliggende og en del af den danske smeltevandsslette, og i området findes mindre skove, plantager og læhegn, der skaber rammer og en fornemmelse for dybde i det ellers flade landskab.

Landskabet brydes af åerne; Gammelå, Slogså, Sønderå og Grønå der stadig har deres slyngende forløb, hvilket i kombination med eng- og moseområder er områdets eneste reelle natur, blandt de opdyrkede marker.

VANDET

Når man tænker på Ålandet, er det svært ikke også at tænke på vandet. Udover det vand der strømmer igennem åerne, og ligge stiller i søer og vandhuller, står grundvandet også højt i området. Der findes derfor flere våde områder, særligt omkring åerne, der både er med til at skabe et foranderligt landskab, samt helt unikke naturkvaliteter, biotoper og habitater.

I kontrast dertil findes også et utal af grøfter langs landbrugsarealerne, der er med til at give karakter og historie til landskabet.

ROEN

Ålandet har sin helt egen ro og idyl, med plads til de naturskønne oplevelser.

At bosætte sig i Ålandet er et bevidst tilvalg, hvor der er fokus på andre værdier, end der er i byen, med stærke naturkvaliteter og et overskueligt fællesskab, hvor man kan være noget for nogen.

LOKALT SAMMENHOLD

I Ålandet finder du nærvær og fællesskab. Man er gode til at hjælpe hinanden, snakke sammen og der bliver vinket når en bil kører forbi. Fællesskabet, et engageret og aktivt foreningsliv, sammenhold, gode institutioner og fritidsmuligheder, er nogle af de helt store værdier, der med fordel

kan komme til at gå endnu mere på tværs af området i fremtiden, så de frivillige hænder løfter så klogt som muligt.

GRÆNSEKULTUREN

Ålandet er også et grænseland. Grænsekulturen er en vigtig del af områdets identitet, der har afsæt i både områdets og hele Danmarks historie. Dette afspejles i et miks af danskere og tyskere i befolkningen, ved at der findes både tyske og danske skoler, børnehaver og forsamlingshuse, men også landskabet, hvor der blandt andet står mindesmærker, grænsehus, er en gendarmeriplads og meget mere.

De sidste år er der også kommet flere tilflyttere til området med tysk baggrund, og ønsket om at udbrede grænsekulturen til de nytillflyttede og inddrage dem i lokalsamfundet er derfor stort.

Ålandets helt særlige karaktertræk er altså:

- **ÅLANDSKABET**
- **VANDET**
- **ROEN**
- **LOKALT SAMMENHOLD**
- **GRÆNSEKULTUREN**

STRATEGIENS VISION:

“DYRK ÅLANDET LANDSKABET BINDER OS SAMMEN”

For at sikre en sammenhæng i hvad der undersøges i landskabsstrategien, og hvad der realiseres igennem projektkataloget, opstilles ovenstående vision for det videre arbejde med Ålandet.

Visionen tager afsæt i områdefornyelsesprogrammets 1. indsats 'Dyrk Ålandskabet' som denne landskabsstrategi er en del af, og som har fokus på 'at styrke anvendelse, adgang, oplevelserne og sammenhænge i Ålandskabet'.

Selvom indsatsen udadtil fokuserer meget på de fysiske karakterer i ålandskabet, knyttes tanker omkring at dyrke ålandskabet i høj grad op på en lokal bevidsthed, om at det er ålandskabet beboerne i Ålandet har tilfælles, at forskellige perspektiver og interesser overlapper hinanden i ålandskabet, og meget mere. Derfor har det været oplagt at tilføje et ekstra niveau til visionen der også tager højde for de bløde effekter i Ålandet.

Visionen er at flere skal have muligheden for at dyrke Ålandets mange værdier. Både Ålandet som naturkvalitet, men i høj grad også som landsbyklynge, igennem stærke fællesskaber og sammenhold på tværs af byer, landsbyer og bosætning.

Ålandskabet er Ålandets helt store naturkvalitet og stedbundne ressource. Ålandet skal dyrkes på et strategiske plan, ved at udfolde de mange landskabspotentialer på både kort og lang sigt.

Der skal i fremtiden være langt større mulighed for at tage ud i ålandskabet og nyde det på alle tider af året - for det er landskabet der binder Ålandet sammen!

Derudover skal ålandskabet som naturkvalitet også dyrkes, så fremtidige projekter kommer til at ske på naturens præmisser, og det ålandskab der findes i dag, kun bliver stærkere og mere udbredt med årene.

Landsbyklyngen Ålandet er en ny ting. Det at være en landsbyklynge har mange fordele, men det er ikke alle fordele der kommer af sig selv.

Derfor skal Ålandet som landsbyklynge også dyrkes, for at skabe en fælles stedsidentitet, styrke det sociale fællesskab og for at man i endnu højere grad kan samles om fælles fysiske faciliteter og aktivitetsmuligheder.

Visionen vil blive realiseret igennem projektkataloget, og ved etableringen af de enkelte projekter kommer der en øget mulighed for at dyrke Ålandet. Dette både igennem en øget tilgængelighed til og brug af ålandskabet, og en styrkelse af dets naturkvaliteter. Men også som værende projekter der gavner Ålandets beboerne og besøgende, og som skaber et endnu tættere sammenhold, og en opfattelse af at være en stærk og samlet landsbyklynge - et Ålandet der er bundet sammen.

LANDSKABSSTRATEGIEN

Om af styrke og dyrke de stedbundne potentialer, til gavn for hele Ålandet.

Følgende er et produkt af en dybdegående syntese af det tidligere udarbejdede materiale, samt efterfølgende kvalificering fra flere relevante aktører og interessenter. Heriblandt Ålandets lokale styregruppe, Aabenraa Kommune, og en række borgere fra lokalområdet.

Baseret på ovenstående, er tre strukturer udpeget, som værende de vigtigste at styrke og dyrke i Ålandet:

- **ÅLANDSKABET**
- **SAMMENHÆNGENE**
- **HISTORIERNE**

Dette er både strukturer der allerede findes i Ålandet, samtidig med at det, i opsummeret form, var det hyppigst efterspurgt i tidligere processer, og løbende igennem det involverende arbejde.

ÅLANDSKABET er de mange naturkvaliteter i og omkring ådalene, samt de steds karakteristiske områder med skov, plantage og flade marker og enge.

SAMMENHÆNGENE omhandler både de fysiske forbindelser i og mellem de 18 byer, landsbyer, bosætninger og ålandskabet, samt den generelle tilknytning til Landsbyklyngen Ålandet.

HISTORIERNE er både grænse- og krigsfortællinger, samt lokale historier, sagn og skrøner. Derudover generel formidling omkring naturen, lokale aktiviteter og Ålandet.

Både ålandskabet, sammenhænge og historierne har forskellige værdier, der på hver deres måde vil komme til udtryk i det strategiske overblik og i de endelige projekter.

Visionskortet til højre viser hvordan de tre strukturer indtænkes i landskabsstrategi. Her er det ålandskabets blå og grønne strømninger der definerer hvordan de strategiske indsatser skal koncentreres.

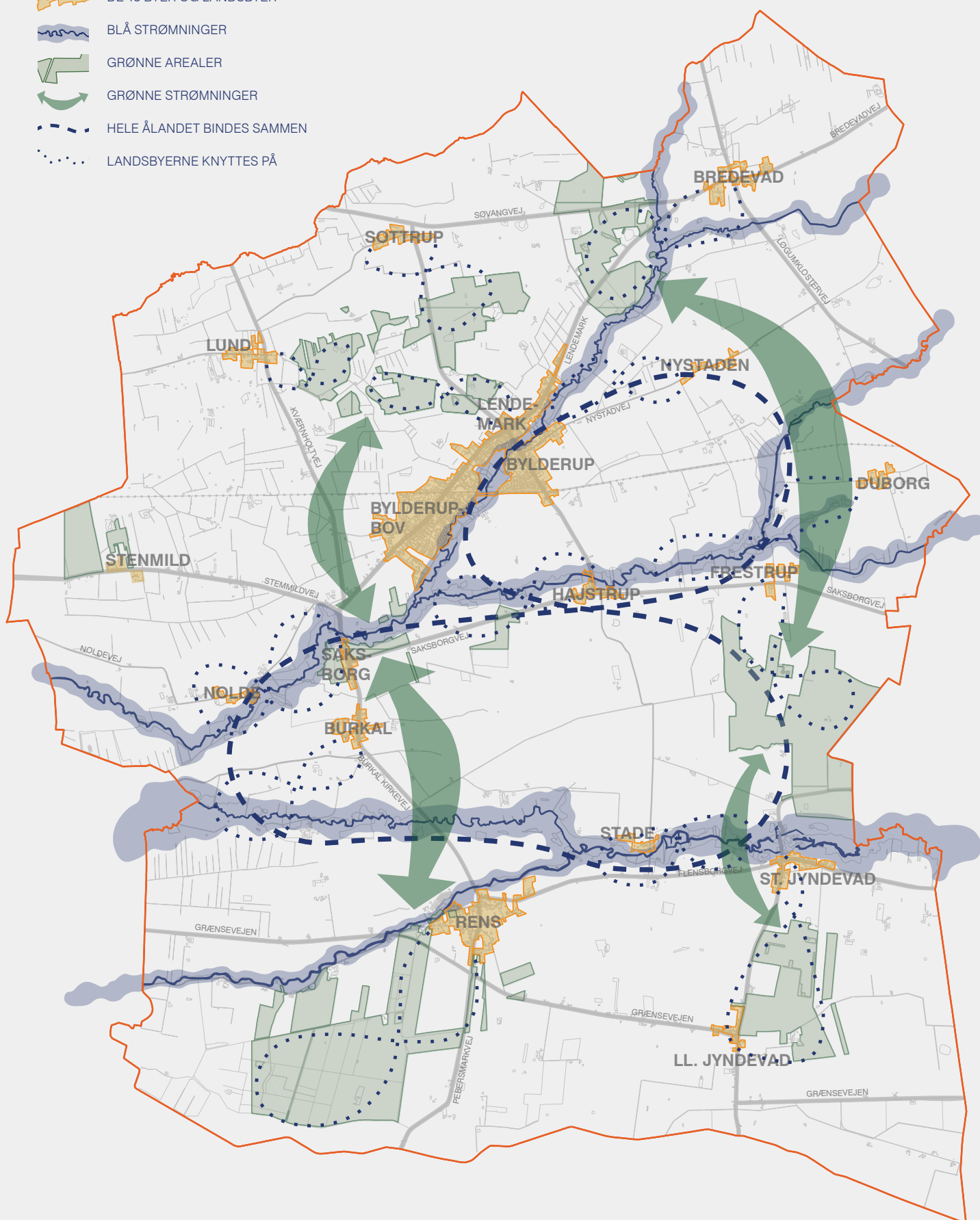
Langs disse strømninger styrkes sammenhænge, ved at skabe store sløjfer igennem hele Ålandet. De store sløjfer binder Ålandet sammen, og herpå kommer flere mindre sløjfer, der skaber forbindelser for de enkelte byer og landsbyer.

Den endelige placering af disse sløjfer formes ud fra en række historiske og landskabelige kvaliteter, så hele området får en endnu stærkere følelse af at være en del af både Ålandet og ålandskabet.

I det følgende vil strukturerne blive konkretiseret, og efterfølgende danne grundlag for udpegelsen af de indsatspunkter, der til sidst vil blive til projekter i kataloget.

Visionskort - Landskabet, sammenhængene og historierne

- DE 18 BYER OG LANDSBYER
- BLÅ STRØMNINGER
- GRØNNE AREALER
- GRØNNE STRØMNINGER
- HELE ÅLANDET BINDES SAMMEN
- LANDSBYERNE KNYTTES PÅ

ÅLANDSKABET

En øget tilgængelighed og nærheden til ålandskabet - på naturens præmisser.

Ålandskabet er en af områdets helt store stedbundne ressourcer. Det er karakteristisk for Ålandet og en del af dets identitet - i en sådan grad at landsbyklyngen er opkaldt efter det.

Kører du igennem Ålandet er det ved første øjekast defineret af landbrugsarealerne. Men denne stærke mosaik brydes i hele Ålandet af store skove, små læbælter, et utal af grøfter til afvanding, og selvfølgelig; åerne.

I landskabsstrategien vil hovedfokus være på de naturkvaliteter der bugter sig med åløbene, i tæt relation med de grønne, rekreative arealer, der blandt andet findes i Ålandets skove, plantager og engområder.

Disse er markeret på kortet til højre, og tydeliggøre hvordan det særligt er landskabet langs åerne der er forbundne, i modsætninger til de store grønne arealer, der ligger mere sporadiske og afkoblede fra hinanden. Hertil står de anbefalende forlægelser som tværgående bånd, der binder området sammen i flere retninger, og styrker de eksisterende, økologiske forbindelser.

Særlige naturkvaliteter er vist som krydser af varierende størrelse. Krydsets størrelse indikerer et

større område, en større kvalitet eller et område udpeget som særlig unikt for Ålandet – altså jo større kryds, jo mere grund til at arbejde videre i dette område.

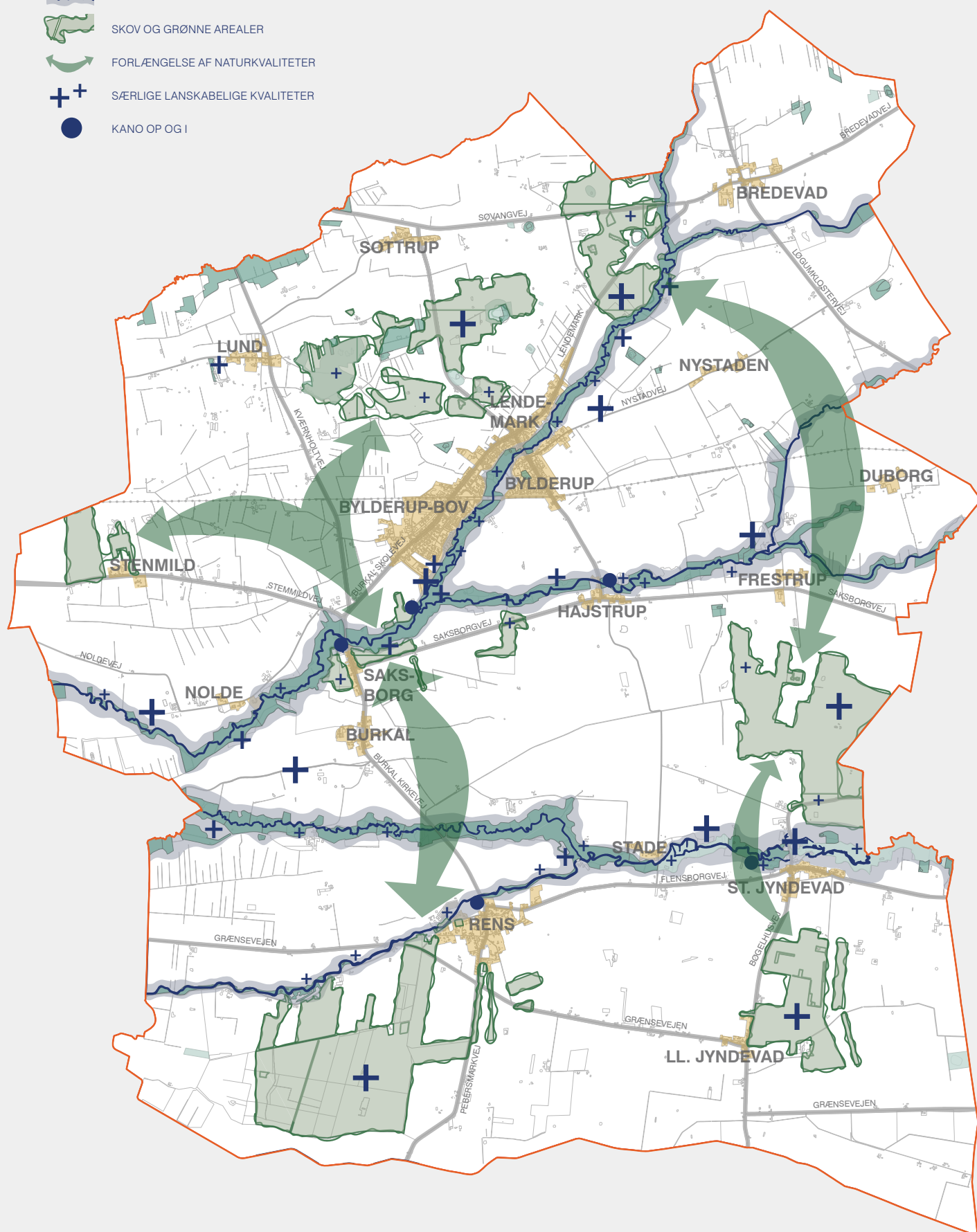
Det har fra start været vigtigt at udpege alle interessante naturkvaliteter i landskabet, på trods af de mulige udfordringer fra fredninger, beskyttelseszoner i området. Dette er gjort for at have fokus på muligheder, frem for begrænsninger, så alle potentialer undersøges.

Ålandskabet skal ligeledes være definerede for de enkelte projekter. Anlæg skal udformes så de passer ind i de pågældende landskabsstræk, med et så skånsomt aftryk, på den natur de står i, som muligt. Ses der ned i de helt små detaljer, som eksempelvis plantevalg, skal der også tages udgangspunkt i det eksisterende, så den nuværende flora og fauna understøttes igennem de enkelte projekter.

Særligt igennem projekterne skal følelsen af at bo i Ålandet også understøttes. Nærheden til det lokale ålandskab er en stor værdi, og ved at øge tilgængeligheden til de omkringliggende naturkvaliteter vil forståelsen for at være en del af Ålandet og de kvaliteter der medfølger, blive endnu tydeligere.

Strategikort - Ålandskabet

- LANDSKABER LANGS ÅERNE
- SKOV OG GRØNNE AREALER
- FORLÆNGELSE AF NATURKVALITETER
- SÆRLIGE LANSKABELIGE KVALITETER
- KANO OP OG I

SAMMENHÆNGENE

Et stærkere Ålandet, der er bundet tæt sammen - både fysisk og mentalt

Sammenhold og fællesskab er en af de bærende elementer i et lokalsamfund. Styrkede sammenhænge skal få hele området til at stå stærkere sammen og have en følelse af at være tættere forbundet i Landsbyklyngen Ålandet.

Den primære indsats for de styrkede sammenhænge er et fælles stisystem, viklet ind i Ålandets historie og naturkvaliteter, og knyttet på fremtidige projekter.

På kortet til højre er eksisterende forbindelser omkring de 18 byer og landsbyer markeret, hvortil manglede forbindelser mellem disse er udpeget. Disse udpegelser danner sløjfer af varierende længder, så det er muligt at komme både ud og hjem, uden af skulle gå den samme rute.

Kortlægningen af de eksisterende stier er målrettet de stier der knytter sig på byer og landsbyer, samt ruter vurderet som værende særligt besøgsværdige. Det er derfor ikke alle stiforbindelser i Ålandet der findes på kortet.

De berørte områder har varierende ejerforhold, og realiseringer vil kræve indgåelse af lokale aftaler om brug og udlæg. Stiforbindelser kommer derfor til at afhænge af de private lodsejeres vilje til at afstå en andel jord til glæde for Ålandet.

Stiforbindelser vil blive endeligt fastlagte i samarbejde med de berørte lodsejere, så stiernes udformning tilpasses områdets primære brug og kommer til at fylde så lidt som muligt.

Ud fra strategikortet til højre er der under indsatspunkt 10 udpeget forbindelser der skal prioriteres, og indgå i det samlede stisystem.

Stisystemet skal understøtte muligheden for at borgerne i de 18 byer og landsbyer kan gå en tur i deres nærområde. Derudover skal der være længere vandreruter, der både kan strække sig over flere dage og være bundet op på indkøbs- og overnatningsmuligheder, hvorved besøgende også kan bidrage til den lokale vækst.

Stierne kan med fordel bruge samme udlæg til ruter af varierende længder. Heraf skal der udvælges længere vandreruter, markeret med skilte og retningsvisere.

Hvert projekt i projektkataloget skal kobles på stisystemet, så de rent fysisk hænger sammen, og brugerne af stisystemerne ledes der forbi. Derudover vil den følgende designmanual sikre den visuelle sammenhæng i mellem projekternes æstetik, materialevalg og skiltning.

Strategikort - Sammenhængene

HISTORIERNE

En tydeliggørelse af lokale historier om både grænsekultur, lokalmiljø og naturen.

I hele den brugerinvolverende proces har der været stort fokus på at værne om og videreformidle de mange historier fra Ålandet.

Disse historier ligger på nuværende tidspunkt gemt i de lokales bevidsthed, men der er et brændende ønske om at få disse videreformidlet igennem de realiserede projekter, så både tilflyttere, besøgende og lokale kan lære Ålandet og dets historie endnu bedre at kende.

Med hjælp fra de lokale er der udpeget en række historiske værdier i området, hvortil der skal skabes en større bevidsthed om og sammenhæng til.

Nedslagene er primært udpeget i løbet af de brugerinvolverende processer, og har omhandlet et bredt spænd af fortællinger ligefra historiske bygninger af enten tysk eller dansk stil, til specifikke områder hvortil der kan knyttes en historie omkring grænsekulturen, krigstiden, kolonisterne eller lokal-samfundet.

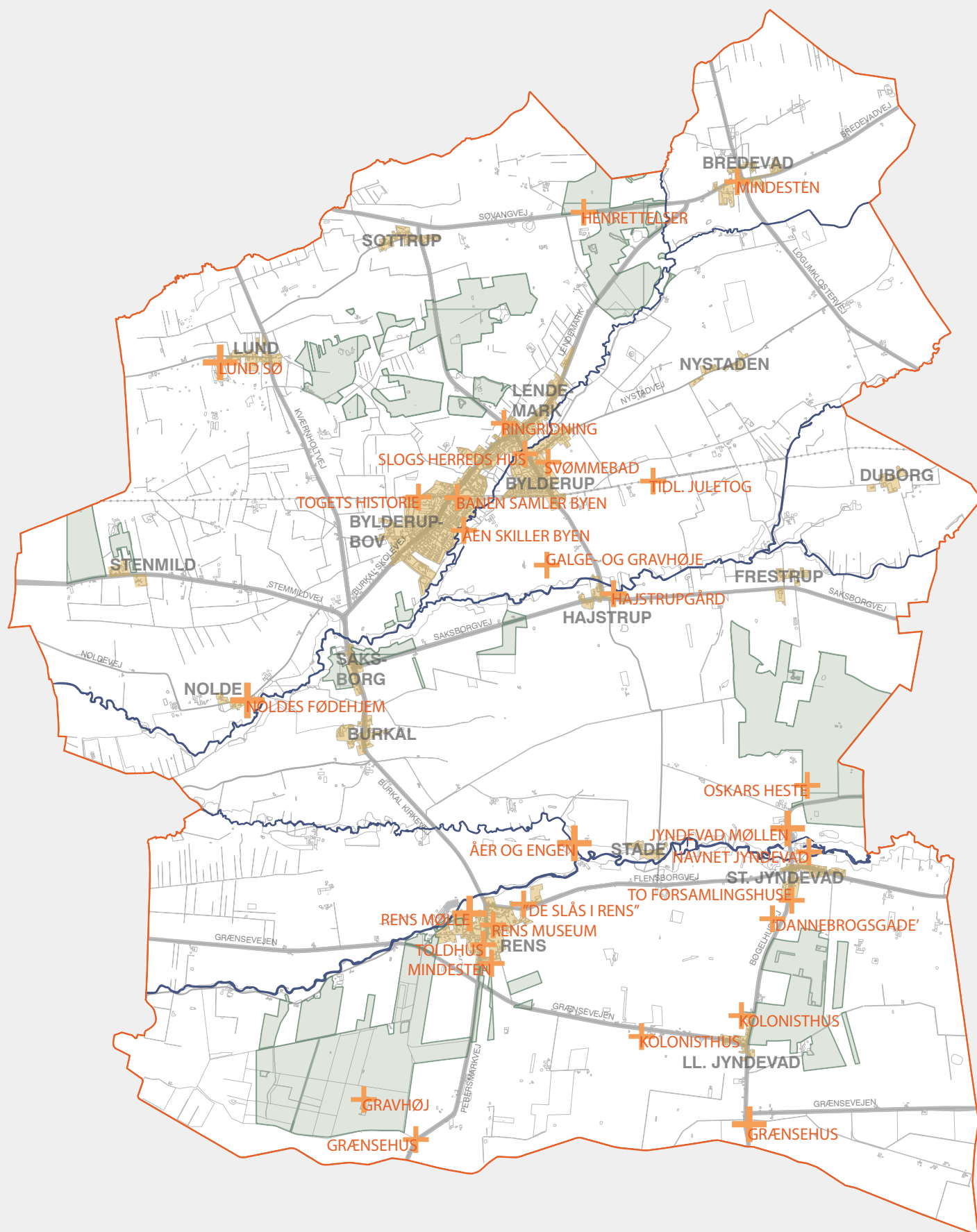
På kortet til højre er de stedbunde historier markeret med et kryds og en overskriftet, der på de følgende sider kort vil blive opsummeret.

De stedbundne historier vil være definerede for både placeringen af de endelige projekter og når der videre skal arbejdes med de styrkede sammenhænge.

Allerede når placeringen af projekterne fastlægges skal det vurderes hvilke historier der er relevante for det pågældende projekt. Dette kan både være i form af historier om grænselandet og fra krigstiden, samt lokalefortællinger eller naturformidling.

Al information og formidling bør ydermere være tilgængelige på både dansk og tysk.

Strategikort - Historierne

HISTORIERNE

I hele Ålandet findes stedsbunde historier om grænselandet, krigstider og lokalsamfundet.

På denne side findes en opsummering af disse historier (som udpeget på foregående kort)

LUND SØ

I lokalområdet har der floreret en myte om et søuhyre, på niveau med Loch Ness. I Lund Sø hedder uhyret Lucy, og borgerne i Lund gik engang så langt at de tømte søen for at finde hende.

MINDESTEN

I Bredevad står mindesten for to danske soldater, der mistede livet i kampen mod den fremrykkende tyske besættelsesmagt den 9. april 1940.

HENRETTELSE

I udkanten af Lendemark Skov findes et område der under 2. verdenskrig blev brugt ved henrettelser.

RINGRIDNING

I hele Ålandet er der stor tradition for ringridning. Både traditionel ringridning på hesteryg, men også cykel- og traktorridning.

SLOGS HERREDS HUS

Slogs Herreds Hus er et mere end 100 år gammelt forsamlingshus, der igennem tiden har været brugt til politiske aktiviteter i forklædning af 'selskabelige sammenkomster'.

SVØMMEBAD

I Bylderup ligger det mere end 50 år gamle svømmebad.

TOGETS HISTORIE

Jernbanestrækningen har haft stor betydning for området igennem tiden, både for handelslivet, landbruget og lokalsamfundet.

I dag er en del af banestrækningen forvandlet fra krat, til jernbanesti, gennem en stor indsats fra de lokale.

TIDLIGERE JULETOG

Flere lokale husker tilbage på en tid hvor juletoget i december kørte mellem Tønder og Tinglev, igennem Bylderup-Bov.

BANEN SAMLER BYEN

Før jernbanen kom til Ålandet var Bylderup og Bov ikke forbundet. Men de lå trods alt for tæt på hinanden, til at de begge kunne få et jernbanestop. Derfor blev stoppet placeret midt imellem de to byer, og over årene voksede byerne sig større, særligt ind mod stoppet, og i dag er de to byer vokset samme.

ÅEN SKILLER BYEN

Selvom Bylderup-Bov, Bylder og Lendemark for udefrakommende virker som én by, er der i lokalsamfundet en hel klar forståelse for hvem der bor hvor. Her er det nemlig åen der tydeligt deler byen i to, med Bylderup mod syd og Bylderup-Bov mod nord.

GALGE- OG GRAVHØJE

Langs åen er der udpeget flere rundhøje og en galgehøj.

HAJSTRUPGÅRD

I Hajstrup ligger en af de mest kendte frigårde i Sønderjylland; nemlig Hajstrupgård.

NOLDES FØDEHJEM

Den tyske kunstner Emil Nolde, der blandt andet trodsede tyskernes malerforbud under 2. verdenskrig, er født og opvokset i Nolde. Han blev født Hans Emil Hansen, og tog senere navn efter sin fødeby.

ÅER OG ENGENE

Både åerne og engene har været vigtige elementer for Ålandet igennem historien, i form af nærheden til vand. Åløbene har også ændret sig igennem tiden, hvor blandt andet Gammelå har delt sig og skabt Sønderå.

OSKARS HESTE

Oskar var en lokal landmand, der involverede de unge i arbejdet med landbrug og særligt heste.

JYNDEVAD MØLLE

Møllen er bygget af munkene fra klostret i Løgum i 1238, og har derefter fungeret som mølle for et stor opland og som kongelig korn og valsemølle.

NAVNET JYNDEVAD

Jyndevad betyder 'Jydernes vade-sted' og refererer til en gammel nord-sydgående forbindelse.

TO FORSAMLINGSHUSE

I Store Jyndeved findes der stadig både et tysk og et dansk forsamlingshus.

DANNEBROGSGADE

I Store Jyndeved findes en gade der grundet de mange flagstænger og højste flag kendes som Dannebrogsgade.

'DE SLÅS I RENS'

Blandt de lokale har beboerne i Rens haft ry for at slå, når de kom til festerne. Dette har dog ændret sig med tiden.

RENS MØLLE

I Rens ligger en gammel vandmølle, der gennem tiden både har fungeret som klædefabrik, mejeri og mølle.

MINDESTEN

I Rens står også en mindesten for genforeningen i 1920.

TOLDHUS

I Rens findes flere historiske bygninger, heriblandt et tidligere toldhus.

RENS MUSEUM

I Rens ligger et lokalhistorisk museum med historier om grænselandet, krigstider og lokale fortællinger.

GRAVHØJ

Midt i Hedegaard Plantage står en gravhøj, der i dag bruges til en række aktiviteter. Heriblandt som talerstol ved Grundlovsdag.

KOLONISTHUSENE

Som et led i at opdyrke arealerne blev tyske bønder blandt andet tilbudt bolig, trækkvæg, rejsepenge og 20 års skattefri ophold. Omkring Lille Jyndeved findes stadig to af disse kolonisthuse.

GRÆNSEHUSENE

Ved overgangene til den tyske grænse ligger to grænsehuse. Tilbage i tiden var grænserne lukket med bomme i nattetimerne, og bevogtet først af toldere og senere af gendarmerne.

I Ålandet findes også historier der er karakteristiske for området, uden at være knyttet til en bestemt funktion. Disse er ikke markeret på kortet, men stadig relevante at indarbejde i fremtidige projekter.

FLAGSTÆNGERNE

I følge gammel skik er det at have en flagstang primært noget danskerne havde. På den måde har de tyske og de danske gårdejere let kunne skelnes fra hinanden.

DANNEBROGSPROSSER

Ligeledes var det også kun de danske gårdejere der fik bygget huse med dannebrogsprosser i vinduerne.

FARVEDE HOVEDDØRE

Før i tiden hed det sig at de tyskejede gårde kunne skelnes fra de danskejede, gennem farven på deres hoveddør. Tyskernes døre var grønne og danskernes var røde.

DANSK-TYSK VERSION AF ALT

Før i tiden fandtes to af alt (købmand, bager, forsamlingshus osv.) - altid både en tysk og en dansk. I dag er der stadig både tyske og danske skoler, børnehaver og forsamlingshuse.

INDSATSPUNKTER

En opsamling af ålandskabet, sammenhænge og historien forud for projektkataloget

I det forrige er der udpeget særlig ålandskabelige og historiske kvaliteter, og i relation med dette, kortlagt de eksisterende og manglende forbindelser der skal til for at skabe en sammenhæng mellem disse.

Til højre ses en opsummerende kortlægningen af både ålandskabets særlige naturkvaliteter (blå kryser), historierne (orange krydser) og sammenhængene (blå og orange streger), lagt oven på hinanden.

Sammenlægningen af strategikortene viser de områder hvor udpegningerne af ovenstående har være intensiveret. Udfra dette er der udpeget 9 stedsspecifikke indsatspunkter, der i det følgende vil blive arbejdet videre med, frem mod konkrete projekter i projektkataloget.

Områdeanalyser af de stedsspecifikke indsatspunkter 1-9, er på de følgende sider opsummeret igennem en beskrivelse af områdets potentialer og restriktioner, efterfulgt af en beskrivelse af et fremtidigt projekts formål og funktioner.

Dertil knyttes en beskrivelse af hvilke brugergrupper området målrettes, og hvilke historier og øvrig formidling der kan knyttes til.

Disse opsummerende beskrivelser skal danne grundlag for udformningen af de enkelte projekter i projektkataloget, så der skabes en klar sammenhæng mellem projekter og strategi, og så det forudgående arbejde også kommer til udtryk i det færdige produkt.

Dertil kommer der 3 ekstra indsatspunkter der strækker sig over hele Ålandet, og derfor adskiller sig fra de stedsspecifikke.

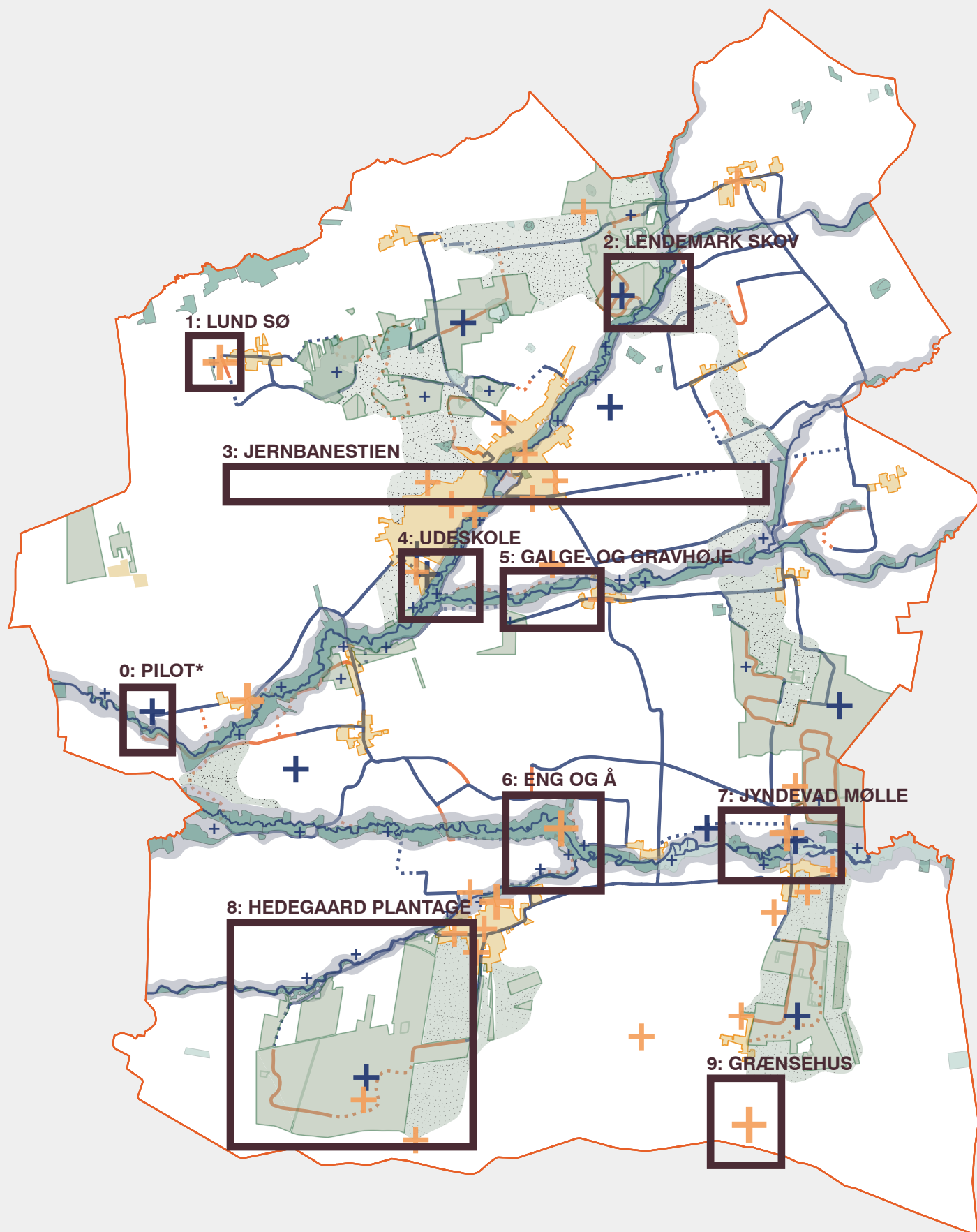
De stedsspecifikke indsatspunkter findes på følgende sider:

- 22** - Lund Sø
- 24** - Lendemark Skov
- 26** - Jernbanestien
- 28** - Udeskolen
- 30** - Galge- og gravhøje
- 32** - Eng- og å
- 34** - Jydevand Mølle
- 36** - Hedegaard Plantage
- 38** - Grænsehuset

Indsatspunkterne der strækker sig over hele Ålandet findes på følgende sider:

- 40** - Sammenhænge i Ålandet
- 42** - Landemærker
- 44** - Udvidelse af naturkvaliteterne

De 9 stedspecifikke indsatspunkter

*Indsatspunkt 0 'PILOT' indikerer Ålandets pilotprojekt omkring Nalde Shelterplads ved Grønå. Dette punkt er ved udarbejdelsen af denne landskabsstrategi allerede igangsat, med klare ønsker fra lokalbefolkningen. Derfor inddrages det ikke i de følgende områdeanalyser af indsatspunkter, da både brug og kvaliteter allerede er fastlagt. Projekt er dog stadig en del af projektkataloget.

1

INDSATSPUNKT - LUND SØ

Aktivering af søens kvaliteter og fortællinger

Vest for Lund ligger Lund Sø. Søen er en af Ålandets største, og stammer fra tidligere mergeludgravninger i området.

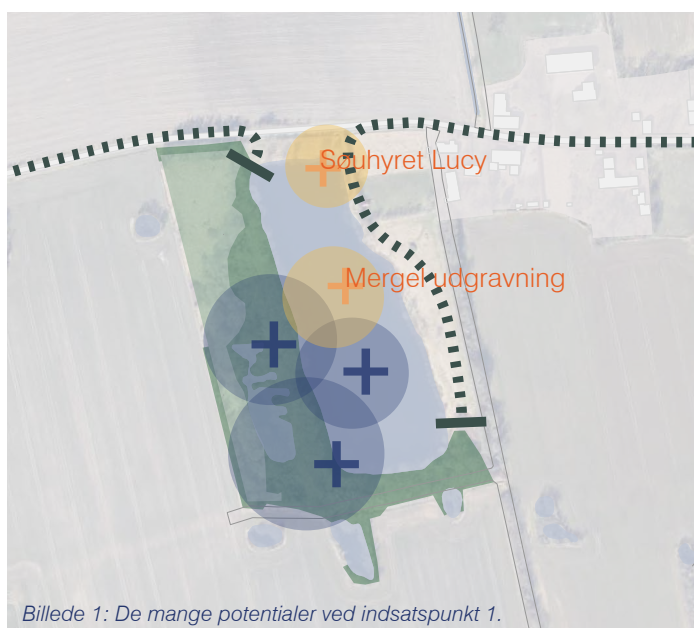
Langs hele søens vest- og sydlige sider er et større område med træer, hvilket giver gode læforhold. På søens østside er et klippet græsareal med gode solforhold, særligt om eftermiddagen.

I dag findes to bordbænkesæt ved Lund Sø. Det er dog ikke muligt at gå hele vejen rundt om søen.

Søen er en stor naturkvalitet, samtidig med at der kan knyttes flere historier og skrøner dertil.

Lund Sø er en gave til lokalsamfundet, fra en tidligere landmand. Dertil findes en bestyrelse, der skal med ind over beslutninger ved nyanlæg.

Området er ydermere omfattet af; beskyttede naturtyper, naturdata-områder, padderegistreringer, og blandede matrikelforhold.

Billede 1: De mange potentialer ved indsattpunkt 1.

Billede 2: Fredninger, beskyttelse og matrikler ved indsattpunkt 1.

Et fremtidigt projekt ved Lund Sø skal lægge op til at lokale og besøgende stopper op, og gerne bliver hængene omkring søen i et stykke tid.

Dette bør gøres ved at indtænkte aktiviteter ved og omkring søen til både ophold, leg og bevægelse.

Derudover kan der med fordel skabes en rute rundt om søen, og ind i bevoksningen, for i højere grad at lægge op til at søen bruges som en ekstra sløjfe på en gåtur, og ikke blot som en destination.

Det er ydermere vigtigt at skabe et øget fokus på søen fra vejenside, så flere bliver inspireret til at stoppe op og tage en pause. Dette kan både øge formidlingen om søen, samt sætte fokus på dens offentlige adgang.

Brugerne: Brugergruppen til et projekt ved indsatspunkt 1 vil primært være beboere i Lund og omegn. Laves der derimod et projekt der vil kunne lægge op til længere tids aktiviteter, vil området potentielt også kunne tiltrække brugere fra særligt Bylderup-Bov, Lendemark og Sottrup, samt det øvrige Åland.

Historien: I lokalområdet har der floreret en myte om et søuhyre, på niveau med Loch Ness. I Lund Sø hedder uhyret Lucy, og borgerne i Lund gik engang så langt at de tømte søen for at finde hende.

Lund Sø er en tidligere mergelgrav, og der ligger derfor også et formidlingspotentiel omkring tidligere udvinding og brug af mergel, og hvad det har haft af betydning for området.

Billede 3: Tiltag ved indsatspunkt 1

- Natur- og historiske kvaliteter
- Forbindelser
- Manglende sammenbinding
- Matrikler
- Foreslået sammenbinding
- Formidling og blikfang
- Ophold på land
- Aktivitet ved vand

2 INDSATSPUNKT - AKTIVITETER VED LENDEMARK SKOV

Fælles brug af Ålandets skove

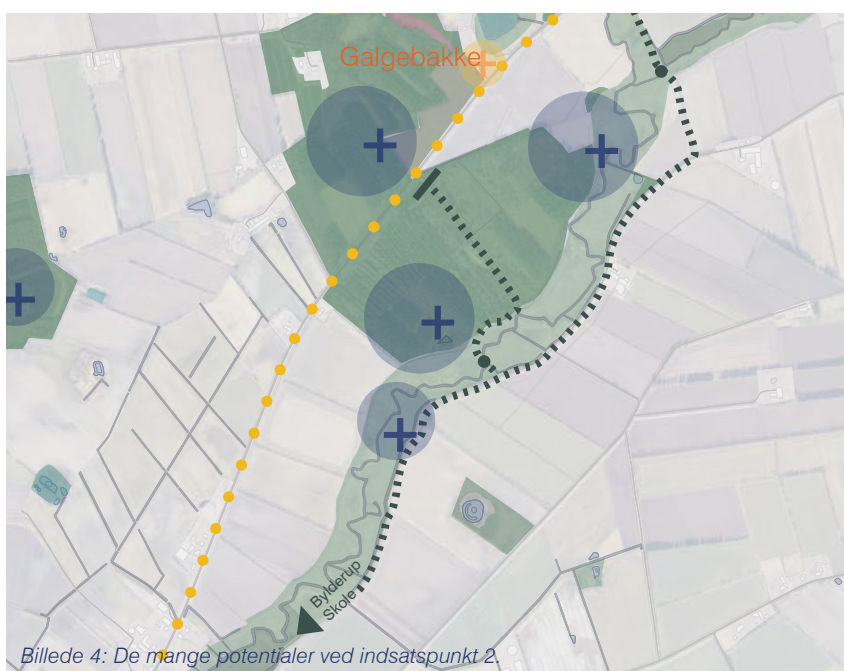
Nord for Bylderup-Bov ligger Lendemark skov. Skoven udgør et naturskønt område, med ådalen som nabo, omgivet af marker.

Skoven er et yndet besøgsmaal for lokale i området, og indholder både enkelte stier, samt en shelterplads med 3 shelters. Der findes i dag begrænset parkering, og kun til den nordlige del.

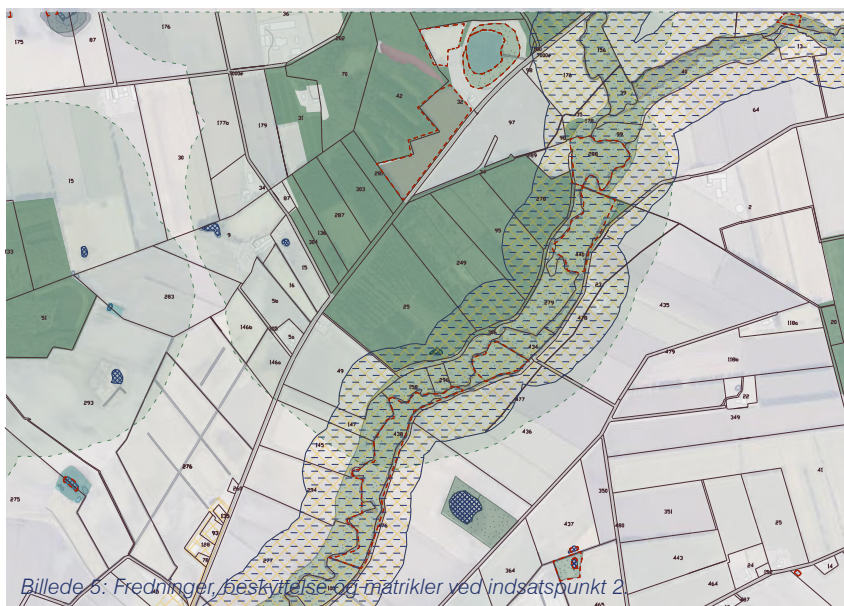
Skoven ligger 2,5 km fra Bylderup-Bov Skole, og kan tilgås via en lille sti i grænsen mellem marker og ådal, og er derfor et velbesøgt udflugtsmaal for skolen og øvrige institutioner i byen.

Derudover går Margueritruten igennem Lendemark Skov, og der er derved også et potentiale for at øge skovens brug af besøgende uden for Ålandet.

Området er omfattet af en række restriktioner; heriblandt skovbyggelinje, åbeskyttelseslinjen, beskyttede naturtyper, naturdata-områder, og blandede matrikelforhold.

Billede 4: De mange potentialer ved indsatspunkt 2.

Billede 5: Fredninger, beskyttelse og matrikler ved indsatspunkt 2.

Et fremtidigt projekt ved indsatspunkt 2 skal kunne skabe en øge tilgængelighed og brug af Lendemark Skov og ålandskabet.

Området skal både kunne bruges som udflugtsmål for skolen, institutioner og de øvrige beboere i området, af besøgende fra de andre dele af Ålandet, eller af turister der kommer ad Margueritruten og har brug for en pause til at bevæge kroppen.

Der skal derfor skabes aktiviteter som leg og ophold, samt parkeringsmulighed til de besøgende der kommer til Lendemark skov i bil.

Dette kan ydermere suppleres med mere varierende og slyngede forløb af ruter igennem skoven, så det bliver mere indbydende og spændende at gå på eventyr i skoven eller besøge aktiviteterne.

Brugerne: Brugergruppen til et projekt ved indsatspunkt 2 vil særligt være Bylderup Skole, som i dag allerede bruger skoven. Derudover vil lokale i Bylderup-Bov, Lendermark, Nystaden og Bredevad kunne have glæde af området på hverdagsbasis, og de øvrige beboere i Ålandet vil enten kunne køre eller tage en cykeltur hertil på en fridag.

Historien: I denne del af Ålandet findes flere historier fra krigstider, der kan formidles igennem et projekt i Lendemark Skov. Dette kan eventuelt være historier i forlængelse af galgebakken længere inde i skoven eller om mindestenene ved Bredevad.

Derudover er der også et stort formidlingspotentiale omkring områdets natur. Både igennem ålandskabet, livet i skoven, samt deres relation til hinanden.

- Fokusområde
- Natur- og historiske kvaliteter
- Forbindelser
- Overgange
- Manglende sammenbinding
- Margueritruten
- Matrikler
- Foreslået sammenbinding
- Placering af leg og ophold
- Plads til parkering

3 INDSATSPUNKT - DENNE GAMLE JERNBANE

En sammenbinding, på tværs af Ålandet

Fra Tinglev til Tønder gå en gammel jernbanestrækning. Denne er ikke længere i brug, men står alligevel som et gennemgående træk på tværs af landskabet og igennem Bylderup-Bov.

Strækningen varierer, grundet dens længde, i karakter og står nogle steder hævet, med udsigt over marker, nogle steder omkranset af bykarakter og andre steder har højere beplantning fået lov til at tage fat, og omslutter i dag dele af strækningen.

Igennem Bylderup-Bov, på strækningen mellem Slogsgaden og Slogsherredsvej, har lokale ildsjæle ved hjælp af hårdt arbejde fået omdannet denne del af jernbanestrækningen til et spændende og rekreativt stielement.

Der er blandt de lokale et stærkt ønske om at denne stiforbindelse kan forlænges yderligere, særligt mod vest, hvor der er mulighed for at lave en forbindelse til Lund.

Bildet: Jernbanestien i Bylderup-Bov

Ses der på Jernbanestiens nuværende forløb er der mulighed for at øge dette, både mod øst og mod vest. Begge retninger vil med fordel kunne integreres i det sammenhængende stisystem.

Både skinner og areal er ejet af Banedanmark, så en eventuel udvidelse skal ske i samarbejde med dem.

Historien: Til jernbanestrækningen kan der knyttes flere historier om dens funktion og betydning for området gennem tiden

Eksempelvis kunne der ved etableringen af jernbanen ikke nås til enighed om hvorvidt stationen skulle ligge i Bylderup eller i Bov. Den kom til at ligge lige midt imellem, og derfor er de to byer i dag vokset sammen.

Derudover ligger der også en lokal historie omkring hele processen ved omdannelsen af

banestrækningen fra tilgroede skinner, til sti, og det store lokale samarbejde det har krævet.

Brugerne: De daglige borgere til en udvidelse af Jernbanestien, vil primært være borgere i Bylderup-Bov og Lendemark. Alt afhængig af i hvilket retning strækningen øges, vil potentielle brugere mod vest være fra Lund, og mod øst fra Nystaden, Duborg og Frestrup.

Derudover vil en aktivering af jernbanen være et sjovt og legende element. Der potentielt kan tiltrække brugere fra hele Ålandet.

- Tidligere jernbanestrækning
- Jernbanestien
- ++ Natur- og historiske kvaliteter
- Forbindelser
- Manglende sammenbinding
- Matrikler
- ↪ Forlængelse af Jernbanestien

Billede 8: Tiltag ved indsatspunkt 3

4 INDSATSPUNKT - UDESKOLE VED SLOGSÅ Øget viden om ålandskabet

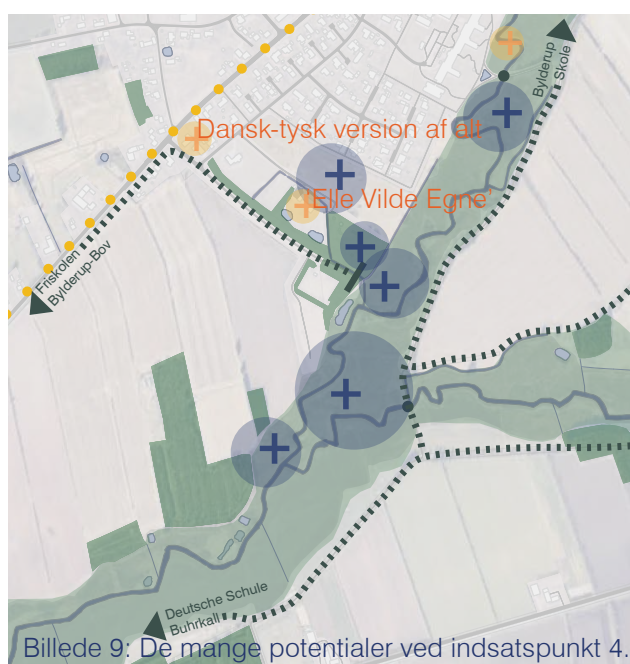
I den sydlige del af Bylderup-Bov åbner ådalen sig og deles i to. Dette skaber et bredt område med ådalen og de mange stærke naturkvaliteter det følger med.

Her findes i dag allerede en spejderhytte, tilhørende faciliteter, og det lokale biodiversitetsprojekt 'Elle vilde egne'.

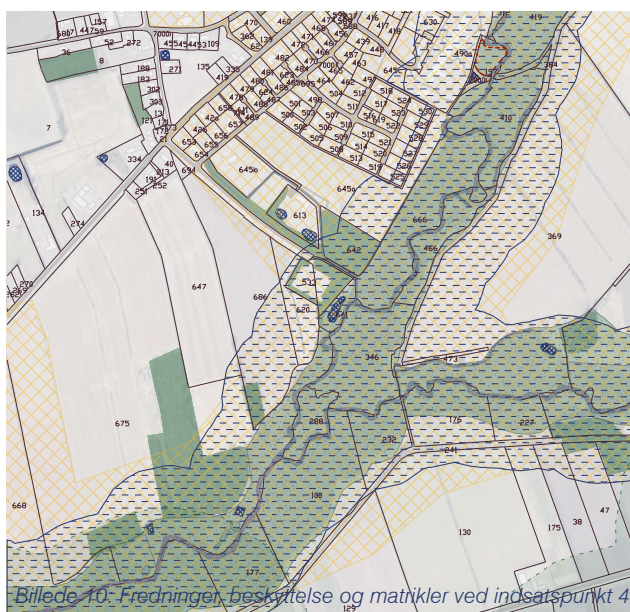
Arealet er ideelt placeret i midten af områdets tre skoler, der alle ligger inden for en radius af 2 kilometer. Muligheden for at udarbejde et projekt der tilgodeser dem alle her, er derfor oplagt.

Ankommer man til området fra nord, er der dog en manglede forbindelse, der gør at de tre skoler eksempelvis ikke vil have direkte adgang til et fælles område, med mindre disse stier forbindes.

Området er også omfattet af en række restriktioner; heriblandt åbeskyttelseslinjen, naturdata-områder, beskyttede naturtyper, samt blandede matrikelforhold.

Billede 9: De mange potentialer ved indsattpunkt 4.

Billede 10: Fredninger, beskyttelse og matrikler ved indsattpunkt 4

Et fremtidigt projekt ved indsatspunkt 4 skal kunne bruges af både de mange skoler og institutioner, samt øvrige lokale og fritidsbrugere.

Der skal etableres faciliteter til undervisning, forsøg og formidling, både planlagte og spontane. Derudover skal tilgængeligheden dertil øges igennem det sammenhængende stisystem, således at alle skolerne trygt og sikkert kan tilgå området.

Brugerne: Brugergruppen til et projekt ved indsatspunkt 4 vil særligt være de tre skoler; Friskolen Bylderup-Bov, Deutsche Schule Buhrkall og Bylderup Skole. De øvrige institutioner og lokale fritidsaktiviteter vil også kunne bruge området, og ved at integrere et fremtidigt projekt med

ophold og sammenhængede forbindelser, vil det øvrige Bylderup-Bov også have stor glæde af området i forhold til gåture, aktiviteter, samt en øget tilgængelighed til ålandskabet.

Historien: I Bylderup-Bov findes særligt historier om lokalsamfundet. Heriblandt fortællingen om tilblivelsen af 'Elle vilde egne', og om hvordan der før i tiden fandtes to af alt (købmand, bager, forsamlingshus osv.) - altid både en tysk og en dansk.

Derudover har området også et stort formidlingspotentiale som er værd at udnytte, i kombination med faciliteter til skoler og øvrige institutioner. Dette både som værende naturformidling omkring ålandskabet, men særligt også i forhold til forsøg og undersøgelser.

Billede 11: Tiltag ved indsatspunkt 4

- Fokusområde
- Natur- og historiske kvaliteter
- Forbindelser
- Overgange
- Manglende sammenbinding
- Matrikler
- Foreslået sammenbinding
- Placering af udeskole
- Område til forsøg/undersøgelser

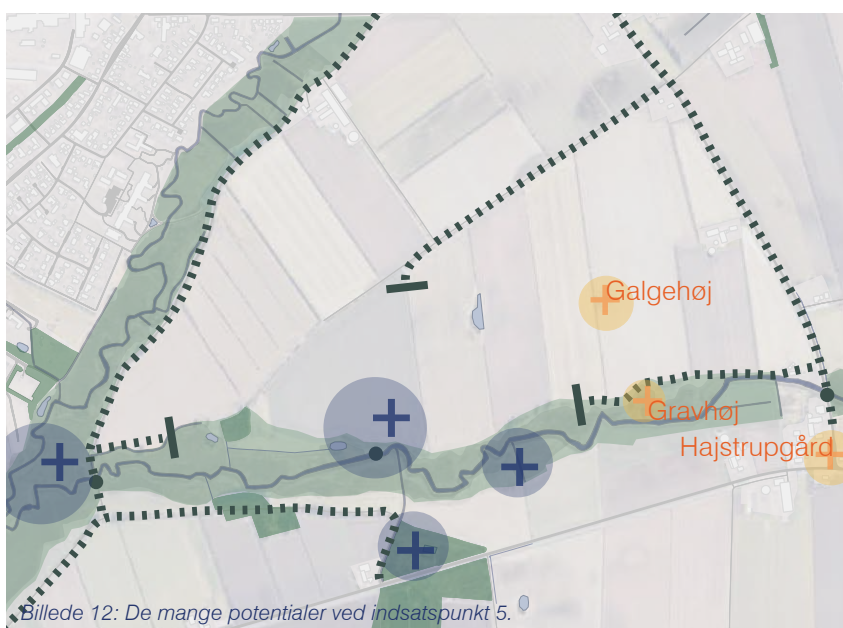
5 INDSATSPUNKT - NÆRHED TIL GRØNÅ Galgehøj og ålandskabet

Op langs Grønå ligger en smuk strækning, hvor åens snoede forløb skærer gennem ådalen, og gør landskabet grønt og frodigt.

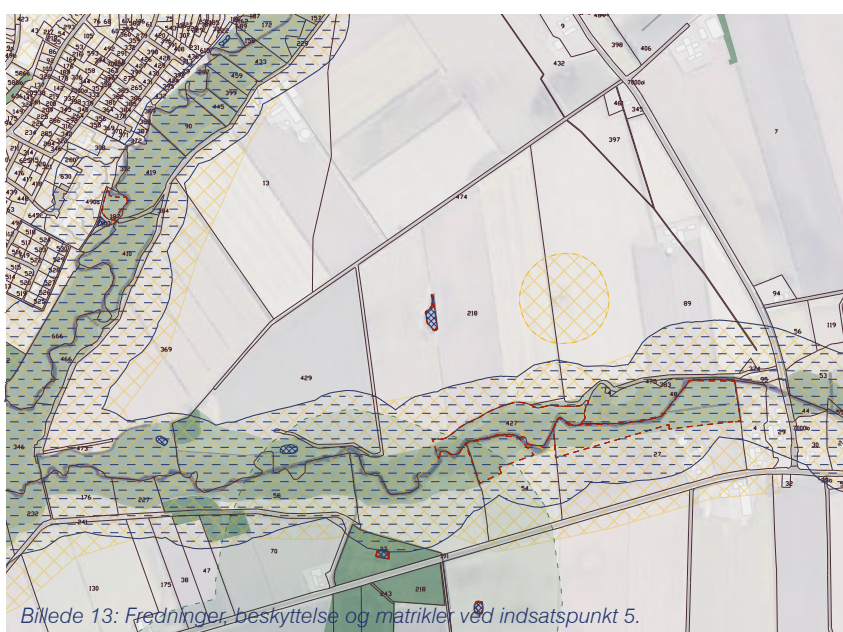
Af de lokale er dette område udpeget som værende særligt smukt, og det har derudover nogle historiske landskabstræk. I dag er det muligt at sejle på åen, og der findes flere små stier og markveje ind mod området. Disse er dog målrettet markbrug, og stopper derfor inden de rammer det smukke ålandskab.

Områdets nærhed til Bylderup-Bov giver potentiale for mange brugere. I dag er arealerne langs åen dog ikke tilgængelige gennem stier, på trods af at Aabenraa Kommune ejer flere matrikler i grænsen mellem ådal og marker.

Området er ydermere omfattet af en række restriktioner; både fortidsminder, åbeskyttelseslinjen, skovbyggelinje, beskyttede naturtyper, naturdata-områder, samt blandede matrikelforhold.

Billede 12: De mange potentialer ved indsatspunkt 5.

Billede 13: Fredninger, beskyttelse og matrikler ved indsatspunkt 5.

Et projekt langs Grønå skal skabe en øget nærhed til åndskabet og ådalen, og fungere som et sammenhængende led i mellem de forskellige stier i området.

Det skal undersøges hvorvidt der er mulighed for at etablere disse stiforbindelser som afmærkede trampestier, samt enkelte steder med boardwalks, der hvor landskabet ligger lavt, bliver vådt og ufremkommeligt.

Langs stierne skal der skabes mulighed for ophold og pauser, samt aktiviteter, så projektet også kan bruges som udflugtsmål og destination for en gåtur ud i Ålandet.

Her kan aktiviteter med fordel målrettes de af åens brugere der bevæger sig på vandet, og kommer fra kanostederne i enten Bov, Hajstrup eller et af de øvrige kanosteder op langs åerne.

Brugerne: De daglige brugere vil primært være fra Bylderup-Bov, Hajstrup og Saksborg. Projektet ligger også oplagt i forhold til det samlede stisystem, og brugerne af dette.

Historien: Langs åen er der udpeget flere rundhøje og en galgehøj, der kan flettes ind langs et fremtidigt stisystem eller projekt. På kulturarv.dk er der noteret fund af et skeltet i et gammelt vag, og der går en lokal skrøne om en underjordisk tunnel fra gravhøjen til Lund.

- Fokusområde
- Natur- og historiske kvaliteter
- Forbindelser
- Overgange
- Manglende sammenbinding
- Matrikler
- Foreslået sammenbinding
- Placering af ophold
- Placering af ophold og aktivitet

6 INDSATSPUNKT - SØNDERÅ OG GAMMELÅ

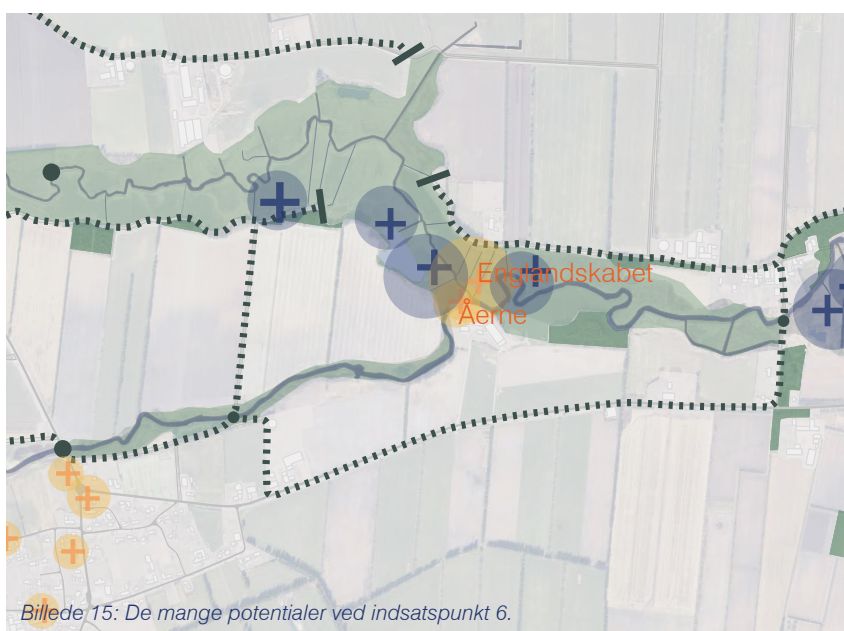
Sammenhænge på tværs af å og eng

Imellem Rens og Stade, hvor Sønderå og Gammelå deler sig, ligger et naturskønt område med både marker, eng, plantebælter, sø og selvfølgelig åerne. Området ligger i dag som en skjult perle, kun tilgængelig for nogle få i lokalområdet. De lokale bruger allerede området til at gå ture, men fortæller at området kan være meget vådt.

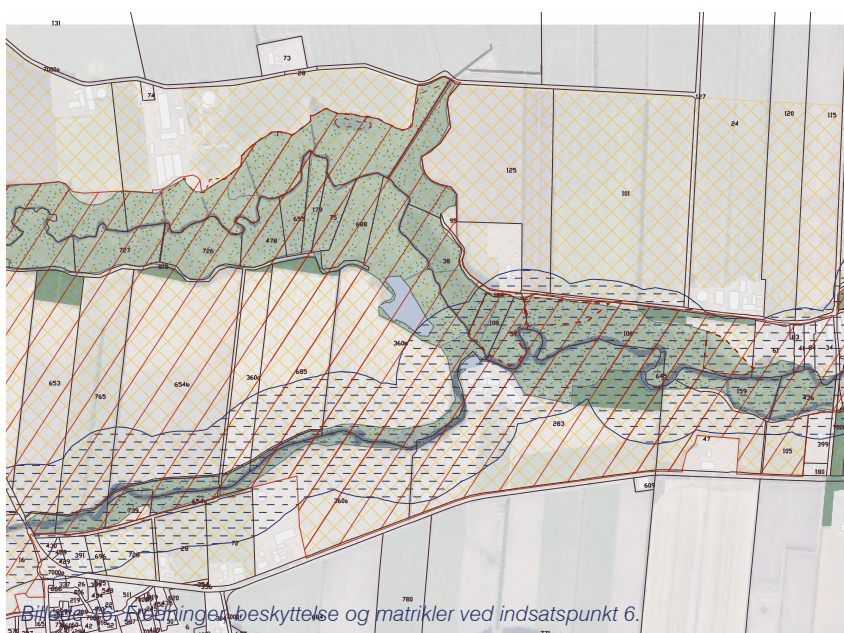
Området har stort potentiale med flere historiske og landskabelige kvaliteter, og omkranses af flere strukturer der med fordel kan styrkes igennem det sammenhængende stisystem.

Historien: Fortællingen om ålandskabet, hvor Sønderå bliver til Gammelå, er interessant i forhold til fortællingen om åernes historie, samt den tidligere brug af engene.

Derudover findes der i Rens både Rens Museum, en mindesten, et gammelt toldhus og en gammel mølle, der også vil være oplagt at knytte stiforbindelserne op på.

Billede 15: De mange potentialer ved indsatspunkt 6.

Billede 16: Stiforbindelser, beskyttelse og matrikler ved indsatspunkt 6.

Området er også omfattet af en række restriktioner; både åbeskyttelseslinjen, NATURA2000 beskyttelse, naturdata-områder, samt blandede matrikelforhold.

Et fremtidigt projekt med Gammelå og Sønderå skal have til formål at sammenbinde de forskellige stier der alle ender ude i området, samt skabe en øget tilgængelighed til ålandskabet, så det bliver attraktivt at komme ud i naturen og opleve den på nærmeste hold.

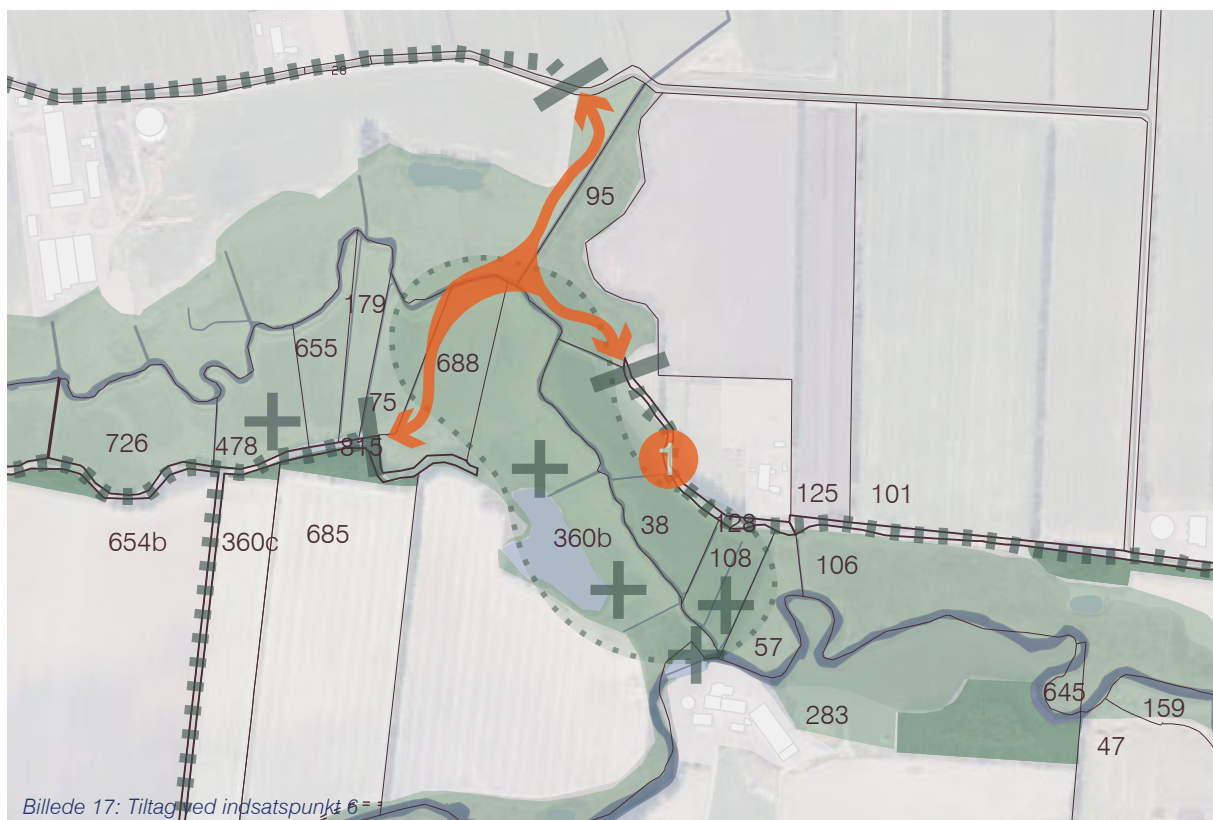
Ved indsatspunkt 6 skal der fokuseres på at skabe en øget tilgængelighed til de landskabelige og historiske kvaliteter i fokusområdet markeret på billedet herunder.

Der skal skabes en sammenhæng mellem de forbindelser der alle ender i området, så disse kan blive en integreret del af det samlede stisystem i Ålandet.

Ved udarbejdelse af disse sammenhænge skal der tages højde for at området ligger lavt, og derfor på nogle tider af året er meget vådt.

Brugerne: Brugergruppen til indsatspunkt 6 vil primært være beboerne i området ved Rens, Stade og Store Jydevad, der alle ligger indenfor en cirka radius af 2 kilometer. Derudover vil det også være muligt for de øvrige beboere i Ålandet at besøge området og gå en tur, da projektet vil sammenbinde flere forskellige sløjfer, af forskellige længder.

- Fokusområde
- Natur- og historiske kvaliteter
- Forbindelser
- Overgange
- Manglende sammenbinding
- Matrikler
- Foreslået sammenbinding
- Placering af udsigt/ophold

7

INDSATSPUNKT - JYNDEVAD MØLLE

Et samlingspunkt for flere kvaliteter

Mellem Store Jyndevad og Frestrup Skov ligger et af Ålandets aller smukkeste naturkvaliteter. Her opstaves vandet fra Sønderå inden det løber videre mod Stade.

Dette giver området en hel særlig karakter, med store frodige vådområde, der strækker sig langt ud i det flade landskab.

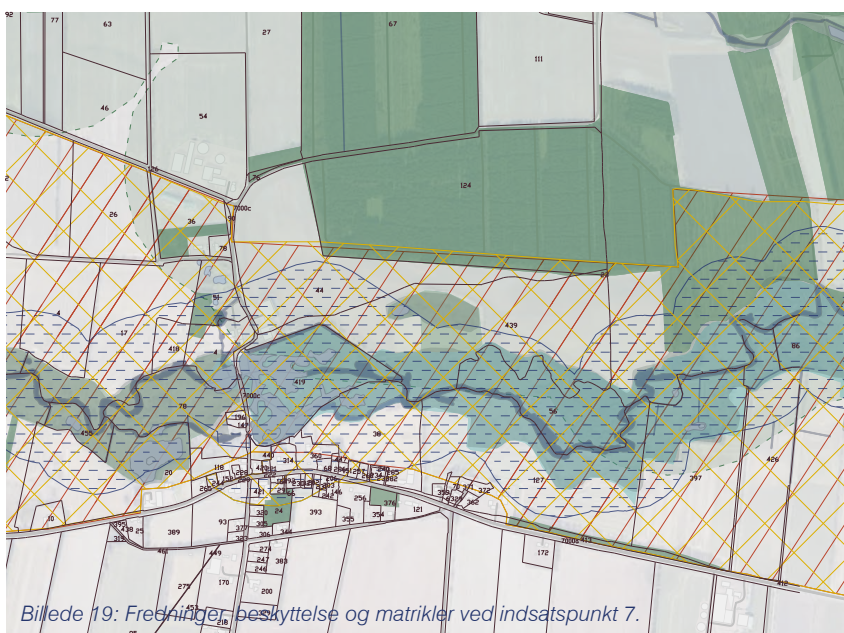
Området er også hjemsted for den gamle mølle, der desværre er ved at forfalde og ikke længere er brugbar.

I nærmeste fremtid vil der blive opstartet et større naturgenopretningsprojekt, der skal gøre det lettere for fisk at følge åens løb ind i Ålandet. I den forbindelse skabes en unik mulighed for at indtænke et fremtidigt projekt i området.

Området er også omfattet af en række restriktioner; både åbeskyttelseslinjen, NATURA2000 beskyttelse, naturdata-områder, samt blandede matrikelforhold.

Billede 18: De mange potentialer ved indsattpunkt 7.

Billede 19: Fredninger, beskyttelse og matrikler ved indsattpunkt 7.

Et fremtidigt projekt ved den gamle mølle skal både have fokus på områdets historiske og landskabelige kvaliteter.

Det skal tage højde for naturgenopretningsprojektet, og indtænke elementer hvorved det er muligt at komme op i højderne, og se ud over det unikke landskab.

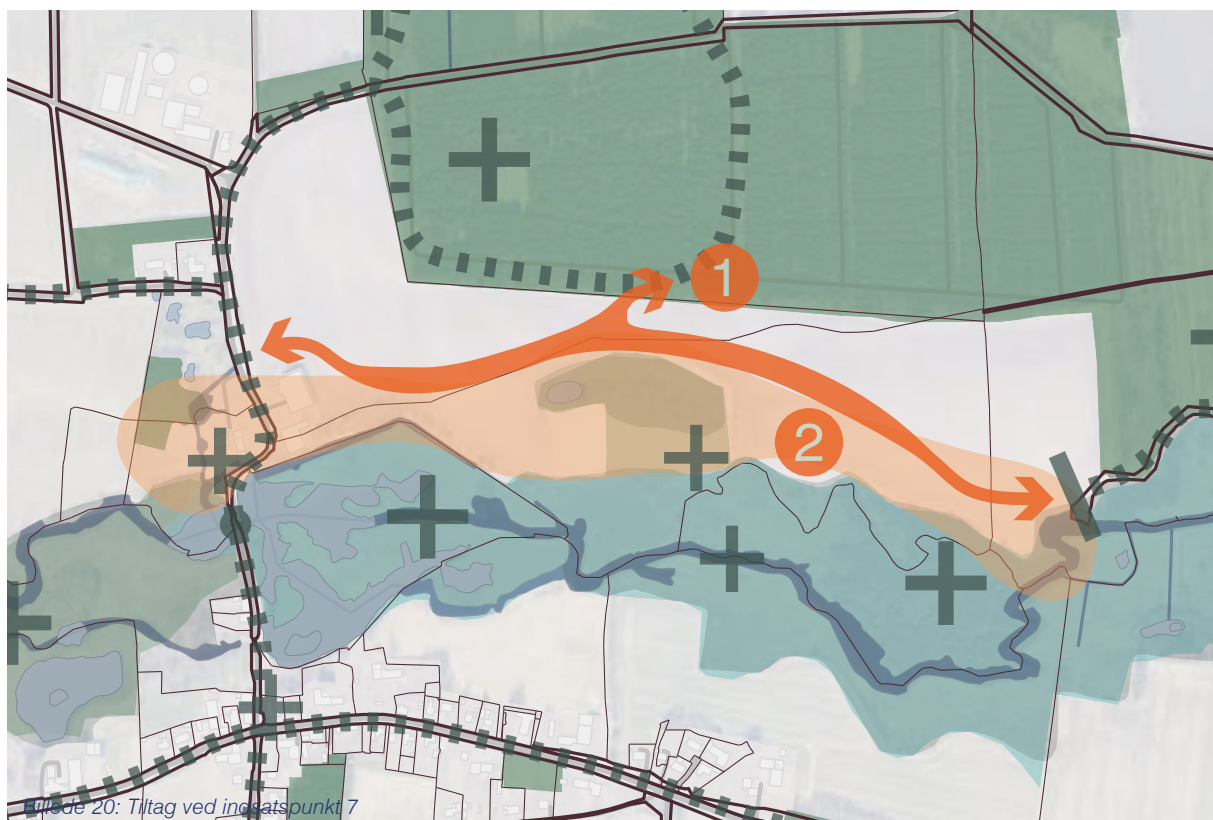
Derudover skal der skabes forbindelse rundt i området, så det kan betragtes fra flere sider og opleves på forskellige måder.

Historien: Til dette indsatspunkt kan særligt knyttes historier om den gamle mølle og dens tidligere brug, som lokalhistorier omkring hvordan Oskar, en lokal landmand, involverede de unge i både arbejde med landbrug og særligt heste. Dertil også fortællinger omkring de to forsamlingshuse i St. Jyndeved, eller hvorfor området i det hele taget bliver kaldt 'Jyndeved'.

Derudover ligger der et stort naturformidlingspotentiale i den nærliggende skov og åndskabet, i hele naturgenopretningsprojektet, samt forsøg med laksetrappe og lignende tiltag.

Brugere: Brugere til et projekt ved indsatspunkt 7 vil på daglig basis særligt være borgere i Ståde, samt Lille og Store Jyndeved. Men da området som sagt er et af Ålandets aller smukkeste, vil det potentielt kunne tiltrække besøgende fra hele området.

- Naturgenopretningsprojektet
- Natur- og historiske kvaliteter
- Forbindelser
- Overgange
- Manglende sammenbinding
- Matrikler
- Foreslået sammenbinding
- 1 Placering af udsigt/ophold
- 2 Adgang til landskab mellem vand

8 INDSATSPUNKT - HEDEGAARD PLANTAGE

Blandet brug af Ålandets skove

Syd for Rens, tæt ved den tyske grænse ligger, Ålandets største skovareal; Hedegaard Plantage.

Plantagen har en række forskellige brugere, med blandede interesser.

Der findes flere idylliske lysninger og naturkvaliteter i skoven, og den har før været brugt til arrangementer ved grundlovsdag.

I skoven er stier med offentlig adgang, men disse bærer præg af skovens tidligere brug som plantage. Dette ses ved bredde, lige stiforløb, der skærer gennem træerne. Disse stiforhold er derfor stringente og ikke så spændende.

I udkanten af skovens sydside er der udsigt mod Tyskland, hvor der blandt andet ses vindmøller og vildsvinehegnet.

Området står i dag som skov, og området er derfor omfattet skovbyggelinje. Mod nord løber Sønderå, hvortil der er åbeskyttelseslinje og flere beskyttede naturtype.

Billede 21: De mange potentialer ved indsatspunkt 8.

Billede 22: Fredninger, beskyttelse og matrikler ved indsatspunkt 8.

Et fremtidigt projekt i Hedegaard Plantage skal placeres så det tager højde for den eksisterende brug, der eksempelvis er i forbindelse med jagt. Det anbefales derfor at aktiviteter fastlægges til den sydlige del af skoven, hvor aktiviteter og ophold skal knyttes op på et klart defineret stiforløb.

Dette skal være et spændende og varierende stiforløb, som snor sig imellem træerne og er smallere end de eksisterende, så det bliver interessant at gå på eventyr i skoven.

Historien: Til området kan der knyttes historier om vindmøllerne og vildsvinehegnet mod syd, samt gravhøjen i midten af skoven.

Derudover bør der også henvises til de historier der ligger i Rens i forbindelse med Rens Museum, den gamle mølle, Toldhuset, samt generelle lokale fortællinger.

Skoven kan potentielt også bruges i forbindelse med naturformidling.

Brugerne: De nærmeste brugere til et projekt ved indsatspunkt 8 vil være beboerne i Rens. Men grundet skovens størrelse vil et fremtidigt projekt også kunne tiltrække brugere fra resten af Ålandet.

I dag bruges skoven også af Tyskere, der fortsat vil kunne bruge den, når de krydser grænsen.

- Fokusområde
- Natur- og historiske kvaliteter
- Overgange
- Manglende sammenbinding
- Offentligt ejede matrikler
- Matrikler
- Foreslået sammenbinding
- 1 Placering af ophold
- 2 Formidling og solspot
- 3 Placering af ophold og aktivitet

9

INDSATSPUNKT - GRÆNSEHUSET

Historien mellem Tyskland og Ålandet

Lige inden du krydser grænsen til Tyskland, via Grænsevejen, ligger et gammelt grænsehus. Før i tiden var det her der sad toldere og førte kontrol med hvad og hvem der krydsede den dansk-tyske grænse, og styrede bommen der lukkede ned om aftenen.

Grænsehuset er ikke længere i brug, og står derfor i dag som et minde om den tid der engang var.

Huset i sig selv er ikke så stort, men det fylder meget i de lokales bevidsthed - særligt hos dem der er født og opvokset på egnen.

Der er her et lokalt ønske om at få grænsehuset aktiveret, så der atter kan komme fokus på det lille hus, og at det igen kommer til at spille en rolle i fortællingen om grænselandet. Dette både for at øge kendskabet til den lokale historie blandt besøgende og tilflyttere, men også så de lokale kan bruge det som udgangspunkt når de vil fortælle egnens historier videre til børn og børnebørn.

Dertil skal der indarbejdes elementer til formidling enten i eller omkring grænsehuset, samt plads til ophold og parkering, så forbipasserende føler sig inviteret til at stoppe op og holde en pause.

For at skabe et øget fokus på formidlingsindsatsen kan der udformes mere i øjenfaldende elementer, så som en opslået bombe eller en illustration af en tolder.

Ydermere bør grænsehuset få en lettere restaurering, så det igen kan stå i farver og med samme udtryk som da det var i brug.

Historien: Der ligger et stort historiepotentiale i det gamle grænsehus omkring åbne og lukkede grænser, og hvordan dette har ændret sig igennem tiden. Her særligt krigsfortællinger om livet i grænselandet.

Dertil kan knyttes lokale og mere personlige fortællinger, omkring hvordan det var at vokse op ved grænsen, og omkring forholdet til Tyskland gennem tiden.

Brugerne: Et projekt ved grænsehuset skal særligt kunne appellere til forbipasserende, både i bil, på cykel og til fods. Det skal være en mulighed for at alle i og uden for Ålandet har mulighed for at stoppe op og bliver klogere på grænselandet og dets historier.

Billede 24: Grænsehuset

10

INDSATSPUNKT - ET SAMMENHÆNGENDE STISYSTEM

Øget tilgængelighed til hele Ålandet

Et stort fokus i denne landskabsstrategi har været stærkere sammenhænge på tværs af Ålandet, og en øget tilgængelighed til ålandskabets mange naturkvaliteter. Dette gøres særligt ved at udpege potentielle stiforbindelser og fremtidige vandreruter.

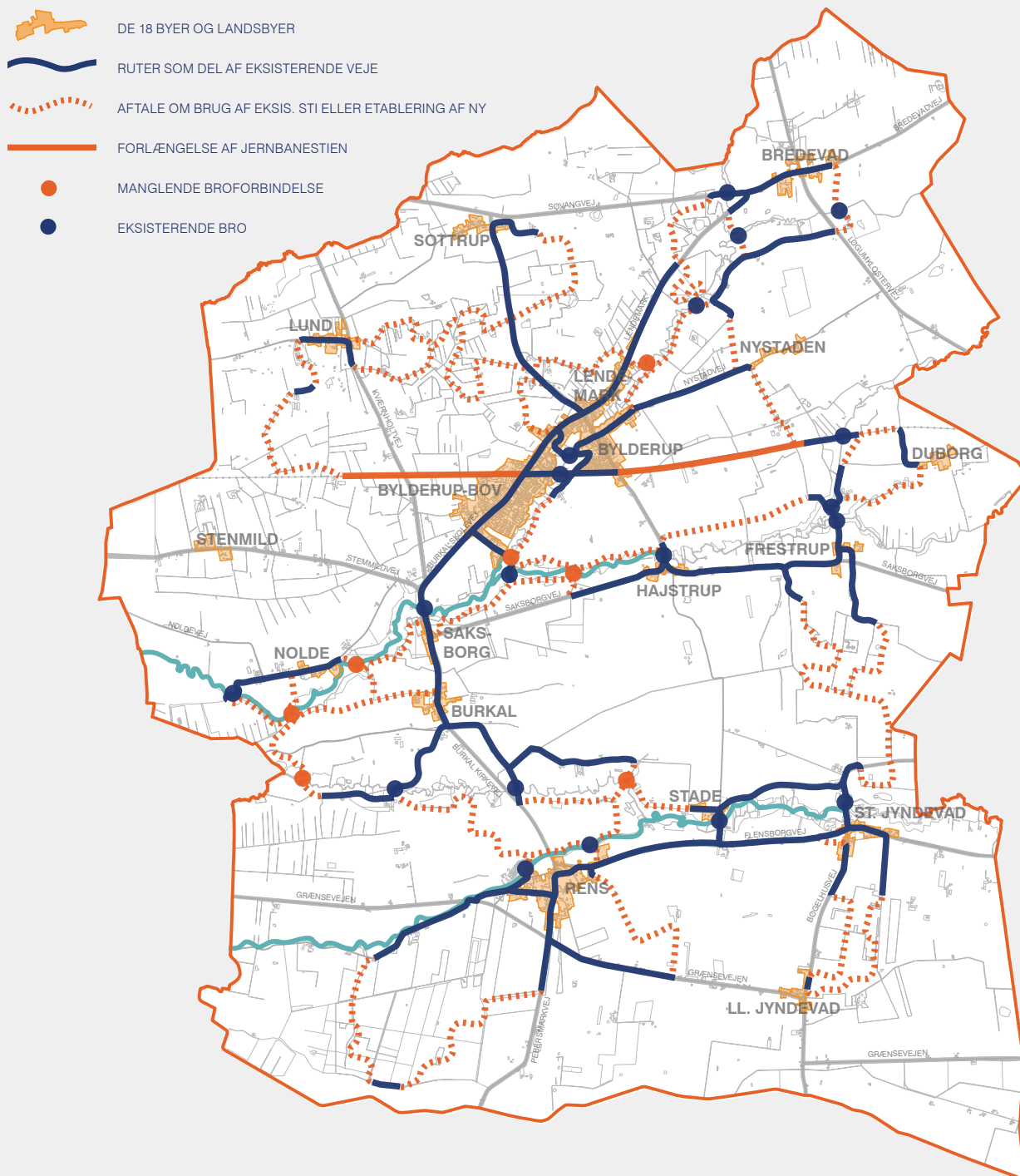
Ud fra strategikortet over sammenhængene i Ålandet er der, ved dette indsatspunkt, udpeget ruter for det samlede stisystem. Disse ruter er udvalgt på baggrund af deres nærhed til ålandskabet, de stedsspecifikke historier og de øvrige indsatspunkter.

Dele af det udpegede stisystem løber på eksisterende veje, og kan derfor let inddrages. Langs mange af de øvrige forbindelser findes der allerede strukturer der kan bruges, men både ved brug af eksisterende og ved nyudlæg af stiforbindelser kræver det aftale med de berørte lodsejere.

Baseret på stierne i det samlede stisystem skal der markeres længere vandreruter. Disse bør både markeres fysisk med skilte og retningsvisere, samt digitalt.

De øvrige stiforbindelser bør markeres på centralt placerede oversigtskort, samt være digitalt tilgængelige, så lokale frit kan sammensætte ruter i varierende længder, efter behov.

Sammenhængende stiforbindelser

På ovenstående kort er alle forbindelserne i det samlede stisystem markeret. Med blå vises forbindelser på eksisterende veje, og med orange vises de forbindelser der kræver en aftale om enten af bruge eksisterende stiudlæg eller etablering af nye.

Derudover er eksisterende broer også markeret, for at sikre, at så mange muligheder for at

krydse åer og ådale som muligt udnyttes. Hertil er manglende broforbindelser markeret, jævnt fordelt langs ådalene, i relation til de udpegede stiforbindelser.

At indtænke nye broforbindelse i det samlede stisystem øger både muligheden for at skabe ruter der går i sløjfer, samtidig med at det øger nærheden og tilgængeligheden til ålandskabet.

11

INDSATSPUNKT - LANDEMÆRKER

Lokalhistorie formidlet igennem landmærker

Blandede landemærker er elementer der både kan være med til at skabe steds karakter, give et øget fokus på Landsbyklyngen Ålandet og generelt gøre ålands kabet endnu mere spændende at udforske.

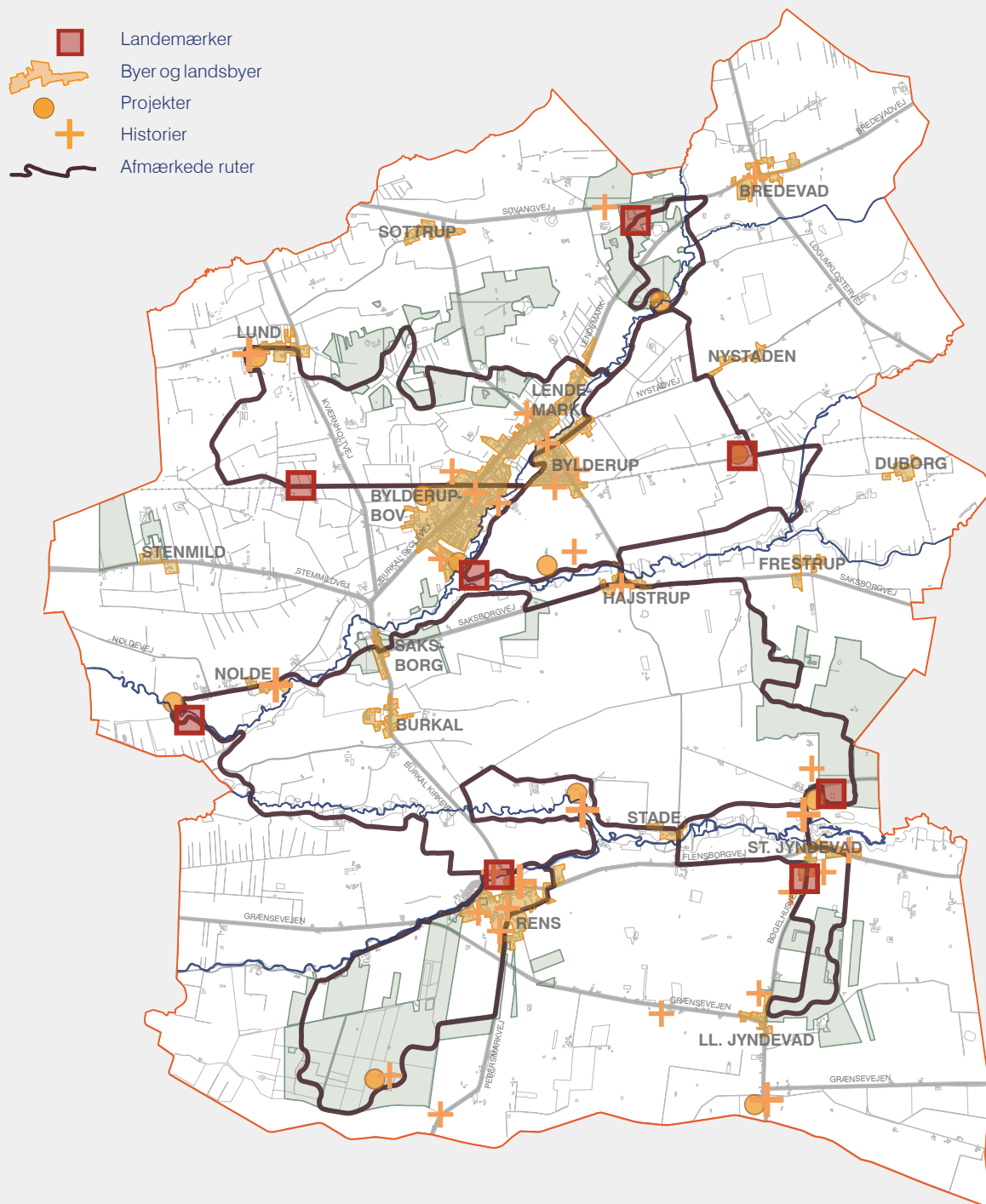
Landemærkerne skal sætte fokus på deres omgivelser, understrege ålands kabet, samt bruges i forbindelse med historiefortælling og formidling.

Landemærkerne skal tænkes sammen med det gennemgående stisystem, så der er mulighed for eksempelvis at tage på en kunsttur eller at gå på 'skattejagt' efter de forskellige landemærker rundt om i Ålandet.

Enkelte landmærker skal ydermere være af en karakter der skaber et øget fokus på Ålandet og de mange initiativer og projekter der findes i området. De skal kunne ses af forbipasserende i bil, så deres nysgerrighed bliver vagt, og de i fremtiden får lyst til at lære Ålandet bedre at kende og besøge det igen i fremtiden.

Landmærkerne skal være sjove og involverende, og samtænkes med historier og formidlingsprojekterne i området. Dette kan gøres ved at lade landemærkerne afspejle enten historier fra lokalområdet, eller afbillede det steds karakteristiske ålands kabet.

Fokus på Ålandet igennem landemærker

På kortet ovenfor ses en strategisk udpegelse af hvor landmærker omhandlende lokale historier bør placeres i landskabet.

Disse placeringer er valgt ud fra forudsætningerne om at være i tilknytning til de historier der i landskabsstrategiens første del blev udpeget, og på baggrund af tidligere arbejde

med udviklingsperspektivet og områdefornyelses programmet for Ålandet.

Placeringerne er bevidst afkoblet fra de planlagte projekter, for at bevare det overraskelsesmoment der er ved pludseligt at støde på landemærkerne, når lokale og besøgende bevæger sig rundt på de mange stier i Ålandet.

Mere ålandskab til Ålandet

Landskabet i Ålandets er et af områdets helt store karakteristika, og et af de stærke, stedbundne potentialer, og en kvalitet der i høj grad bør dyrkes mere i fremtiden.

I området findes skove, plantager og læhegn, der indrammer og giver dybde i det ellers flade landskab. Landskabet brydes af åerne; Gammelå, Slogså, Sønderå og Grønå, der stadig har deres slyngende forløb, hvilket i kombination med eng- og moseområder, er områdets eneste reelle natur, blandt de opdyrkede marker.

Disse naturkvaliteter bruges og nydes af mange, og bliver af de lokale udpeget som noget af det helt særlig ved at bo og leve i Ålandet.

Der er i hele Aabenraa Kommune allerede udpeget eksisterende og potentielle økologiske forbindelser. Det er blandt andet disse udpegelser der ligger til grund for de følgende forslag til forlængelse af de eksisterende naturkvaliteter.

På kortet til højre er eksisterende åer, ådale, skove og plantager markeret, i relation til anbefalinger for fremtidige forlængelser i form af enten skov, eng eller ådal.

Dette er med et fokus på potentialet for at give plads til ådalenes engkvaliteter, og på den

måde give mulighed for at skov og eng kan forbindes på tværs og øge de økologiske forbindelser der er i området.

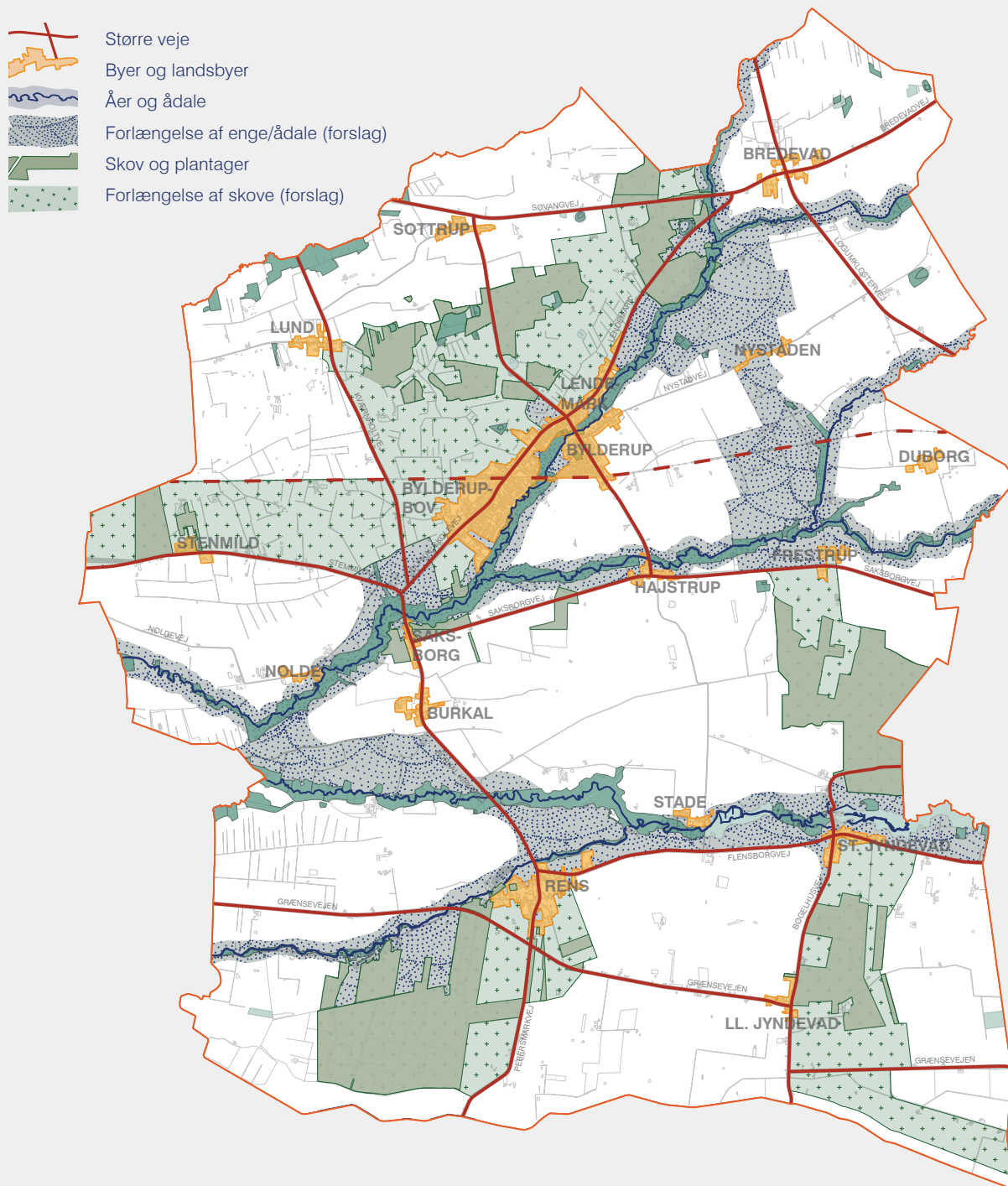
Dertil har der ydermere været fokus på de områder hvor veje krydser åerne, og på hvordan oplevelsen af på ålandskabet i disse punkter kan intensiveres. Her kan ådalenes engkarakter med fordel få lov at sprede sig, så landskabet åbner op og indikerer at den forbipasserende er på vej ind i ådalen og over åen.

Dette skal være med til at skabe et øget fokus på ålandskabet, og sikre at flere bliver opmærksomme på at de krydser en af Ålandets mange åløb.

Naturkvaliteterne bør også tænkes ind i udarbejdelsen af fremtidige energilandskaber, så solcelleænlæg og områder med vindmøller integreres i naturtyper, der kan understøtte de økologiske forbindelser og skabe sammenhænge på tværs.

En fremtidig forlængelse af naturkvaliteterne er et indsatspunkt der vil komme hele Ålandet til gode, da flere vil få adgang til interessante, større og mere sammenhængende naturkvaliteter. Dertil kan føre et rigere dyre- og planteliv, der helt generelt kan være til fordel for hele ålandskabet.

Stærkere naturkvaliteter i fremtiden

På kortet ovenfor ses hvordan Ålandets naturkvaliteter med fordel kan udvides for at styrke de økologiske forbindelser og skabe stærkere sammenhænge i hel Ålandet

Her bindes skove og ådale sammen horisontalt og vertikalt, ved en udpegelse af arealer hvor englandskabet med fordel kan få

lov at strække sig længere ind i landet, og hvor udlæg af marker kan stå med vildt voksende enggræsser, og skabe relation på tværs af naturkvaliteterne og de 18 byer, landsbyer og bosætninger.

Denne udpegelse er bassert på kommuneplanens kortlægninger af eksisterende og potentielle økologiske forbindelser.

Å L A N D E T DESIGNMANUAL

FORMÅL OG HOVEDFOKUS

Denne designmanual fungerer som et led i den samlede landskabsstrategi for Ålandet. Designmanualen skal sikre det samlede æstetiske udtryk, og sammenhængen i mellem de forskellige projekter der skal realiseres i Ålandet - både nu og i fremtiden.

Designmanualen skal være med til at skabe et fælles fundament for hvordan særligt projekterne i projektkataloget skal udføres, så de er med til at styrke og sætte fokus på de store kvaliteter der findes i ålandskabet. Derudover skal de forskellige elementer i både koncept for skiltning og formidling, samt de æstetiske udtryk af projekterne, skabe en sammenhæng i området, så Ålandet ikke kun bliver forbundet med ruter rundt i landskabet, men også med en form for genkendelighed når både lokale og besøgende bevæger sig rundt i området.

LOGO, FARVER OG DIGITAL IDENTITET

For at sikre genkendelighed i det digitale materiale produceret i forbindelse med Landsbyklyngen Ålandet, gennemgås på de følgende sider enkelte retningslinjer for brug af logo, farver, skrifttyper, skriftstørrelse og billeder.

Disse kan med fordel også føres videre til Ålandets digitale identitet på deres hjemmeside, på sociale medier og i forbindelse med arrangementer og events i Ålandet.

Baseret på 'Udviklingsperspektiv Ålandet' er nedenstående logo for Landsbyklynge Ålandet udarbejdet. Logoet kan både bruges som grafisk logo og suppleres med tekst som vist i placeringseksempelerne.

Ud fra dette kommer farvepaletten på modstående side, der både skal bruges ved udarbejdelse af formidlingsmateriale og for at skabe en genkendelighed i fremtidige projekter og skiltning

Grafisk logo for Ålandet

Eksempel på placering af enkeltstående logo

Placering af Ålandets logo

Når loget placeres på enten digitale eller printede sider

Ved både digital og printet materiale for Ålandet placeres Ålandets logo et tydeligt sted på siden. Dette kan både være i toppen eller i bunden, og til enten højre eller venstre. Logoet kan frit skaleres, men fælles for placeringen er at det rundt om den runde, grafiske del af logoet skal være et halvt logos afstanden til kanten af siden, og at der for enden af logoets tekstdel skal være et helt logo.

Eksempel på placering af logo på formidlingsmateriale

Solsort
RAL 6009
#3F4941

Solsort bruges som tekstfarve og ved streger og markeringer på hvid eller lys baggrund, hvor der ellers ville være brugt sort.

Ålandsgrøn
RAL 6026
#02695B

Ålandsgrøn bruges som kendingsfarve for alle projekterne i Ålandet, og vil være gennemgående i både skiltning og projekter.

Himmelgrå
RAL 6027
#83BDB9

Himmelgrå bruges som kontrastfarve til Ålandsgrøn, og skal i samspil med denne skabe en reference til Ålandets logo.

Sonnengelb
RAL 1007
#EB9322

Sonnengelb bruges for tydelig markering, som 'her er du' prikker på et oversigtskort eller for at skabe et øget fokus.

Ved overskrifter og tekst med særlig fokus bruges Aller Bold, størrelse 34 pt

Ved undertitel og supplerende tekst til overskrifter bruges Aller Light, størrelse 16 pt

Ved brødtekst bruges Aller Regular, i størrelse 12 pt

Ved billedetekster, supplerende tekst eller lignende bruges også Aller Regular, men i størrelse 7 pt

Skriftstørrelserne kan frit skaleres så de passer det aktuelle format, så fremt relationen i mellem dem forbliver den samme.

Alt formidlingsmateriale bør suppleres med stemningsbilleder der relaterer sig til enten materialets indhold eller til Ålandet.

Nedenfor vises eksempler på gode billeder visende lokale aktiviteter, historiske fotografier, samt billeder af det karakteristiske ålandskab, på alle tider af året. Om muligt skal fremtidige billeder, der indgår i formidlingsmateriale, forsøge at ramme samme stil og stemning.

Landsbyklyngen

Ålandet

Tydeligt logo i enten top eller bund

Billede der viser enten ålandskabet eller aktiviteter i Landsbyklyngen Ålandet

Arrangementet
er støttet af:

Supplering til overskrift

Ålandets initiativpulje

Kendingsfarver fra logoet skaber genkendelighed

Overskrift/blikfanger-tekst

aalandet.dk
aabenraa.dk/aalandet

Brødtekst

En del af områdefornyelse Ålandet,
Plan&Landdistriktsstyrelsen og Aabenraa Kommune

Supplerende information

Ovenfor ses et eksempel på hvordan retningslinjerne på de forgående sider er brugt i udformningen af banner i forbindelse med Ålandets initiativpulje.

MATERIALITET

Kampesten i græsset

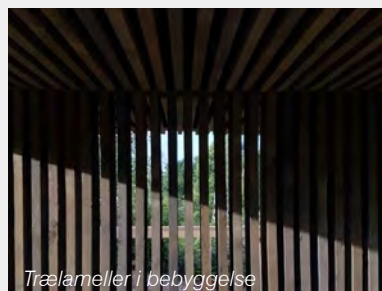
Træshelter med grønt tag

Naturligeplads

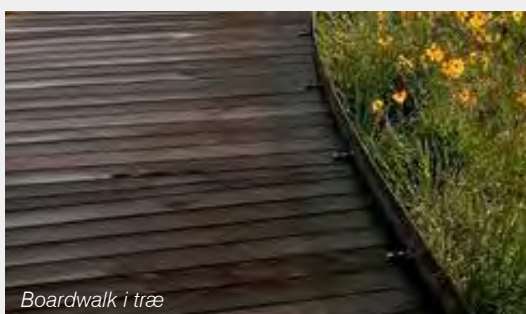
Mørk træbeklædning

Trælameller i bebyggelse

Ålandsgørn

Boardwalk i træ

Trækonstruktion med let udtryk

Ved valg af materialer i Ålandet skal der vælges naturlige materialer, som træ og sten, og alternativt materialer udført i jordfarver. Mindre bygninger, legepladser mv. udføres i træ som naturlegepladser og bygninger af lette konstruktioner med lamelbeklædning.

Al træ behandles i en mørktonet olie.

For at understøtte det naturlige udtryk yderligere kan shelters og mindre bygninger etableres med grønne tage.

STIER

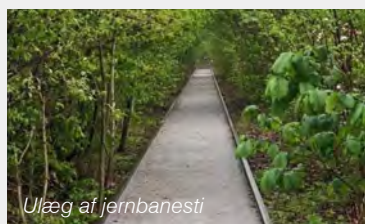
Trampesti langs markskel

Broovorgange igennem ålandskab

Trampesti langs ådal

Udlæg af jernbanesti

Stenmelsssti

Boardwalk der tager højde for træer

En af de helt store fokusområder i Ålandets landskabsstrategi har været en øget sammenhæng og tilgængelighed til ålandskabet. Dette gøres blandt andet igennem en gennemgående kortlægning af eksisterende stier, samt nyudlæg af manglende stier.

For at give stiforbindelserne et så naturligt udtryk som muligt, laves nye stiudlæg som trampestier igennem landskabet, så det menneskelige aftryk begrænses. Enkelte steder, særligt i forbindelse med de etablerede projekter skal der indarbejdes strækninger med stenmel, så flere har mulighed for at komme ud i ålandskabet, på trods af begrænset bevægelighed.

På udvalgte steder, hvor der eksempelvis ofte bliver oversvømmet, vil det være muligt at lave boardwalks. Disse skal placeres med respekt for den eksisterende beplantning, og så de efterlader et minimalt aftryk på naturen.

Derudover udnyttes nuværende forbindelser ved markveje og eksisterende stie.

SKILTEKONCEPT

På denne side ses skiltekoncept for Landsbyklyngen Ålandet.

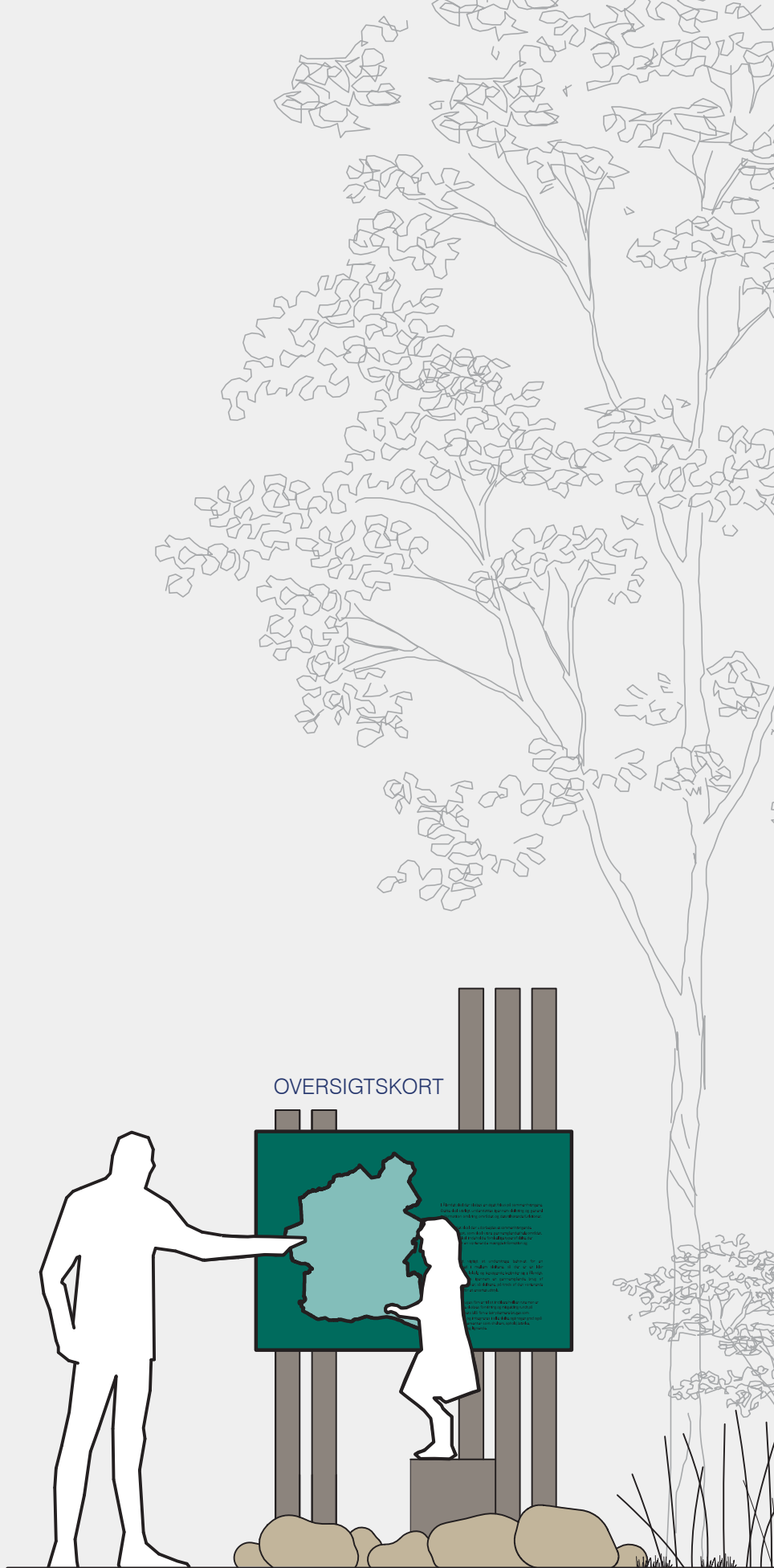
Konceptet består af fire forskellige typer af skiltning, med plads til hvert deres informationsniveau. Heraf et oversigtskort, en infomast en vejviser for krydsende ruter, samt en mere diskret vejviser.

Oversigtskort placeres centrale steder i Ålandet, med gode parkeringsforhold. Oversigtskortet skal give et tydeligt overblik over områdets mange ruter, aktiviteter og funktioner.

Ved projekter og lokationer med øget fokus på historieformidling placeres infomaste med plads til formidling om både ruter, historier og projekter.

Sidst, men som et stadig vigtigt element, placeres vejvisere rundt langs Ålandets mange ruter, så lokale og besøgende aldrig er i tvivl om hvilken vej de skal gå, for at blive på den planlagte rute.

Der differentieres mellem vejviserne i både informationsniveau og udformning. Vejvisere der kun omhandler en enkelt rute skal være små og diskrete, hvorimod vejvisere for flere eller krydsende ruter skal være højere og tydelige i terrænet.

Skiltekoncept 1:25

Fælles for de fire skiltetyper er en sammenhæng mellem de naturlige materialer og en genkendelighed i farver, tekst og illustrationer.

Infomaster udføres i træ med enten en informationsplade i metal eller en ramme hvori det aktuelle formidlingsmateriale kan indsættes. Masten består af to tynde træstolper, for at give masten et let og elegant udtryk, samtidig med at det refererer til de øvrige konstruktioner i Ålandsprojekterne.

Vejvisere for krydsende ruter udføres ligeledes i træ, men som en lavere og mere massiv konstruktion, så denne også kan bruges som siddeplads for en mindre pause, eller som en lille udsigtspedestal, så børn kan få

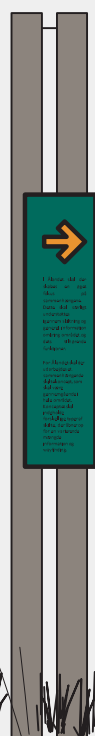
et bedre blik ind i ålandskabet. Herpå fastsættes metalplader med pile i forskellige farver, for at tydeliggøre de mange ruter.

Vejvisere for enkelte ruter vil være kampesten af varierende størrelse og udseende, med en metalpil i en farve, der referer til den aktuelle rute. Kampestenen vil stå som enkle og diskrete elementer i landskabet, og med tiden stå som en integreret del af ålandskabet.

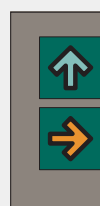
Udformningen af oversigtskortene baseres på elementer fra både infomasten og de forskellige vejvisere. Oversigtskortet vil lige som infomasten være en metalplade på en let stolpekonstruktion, og for foden af disse vil der være kampesten med retningsvisere, samt et mindre træelement der kan fungere som siddeelement eller som trin, så børn også kan følge med på kortet. På den måde skabes der allerede fra ruternes start fokus på de elementer brugerne vil møde rundt i Ålandet.

For at skærpe opmærksomheden yderligere, vil den Ålandsgrøn farve være synlig på både oversigtskort, infomaste og retningsviser.

INFOMAST

VEJVISER,
KRYDSENDE RUTER

VEJVISER,
ENKELT RUTE

SPECIFIKATIONER FOR SKILTENE

Metalpilene kan laves i to forskellige størrelser: henholdsvis 135x135 mm og 80x80 mm. Efterfølgende males de i en farve, der svarer til ruten, de tilhører.

Ved krydsende ruter laves pilene som to metalplader, der bukkes rundt om vejviseren. Den yderste metalplade males i Ålandsgrøn (RAL 6026), og der udskæres en pil på 135x135 mm i den. Den bagerste plade males i en farve, der svarer til ruten.

Vejviseren for krydsende ruter er 0,65 m høj og sammensættes af seks fyrretræsstolper på 97x97 mm, så retningsviseren samlet måler cirka 290x195 mm.

Vejviseren for enkelte ruter er også 0,65 m høj og består af en enkelt fyrretræsstolpe på 125x125 mm med en retningspil på 80x80 mm.

Metalplader og -pile: Malet, galvaniseret stål
Træstolper: Mørkolieret fyrretræ

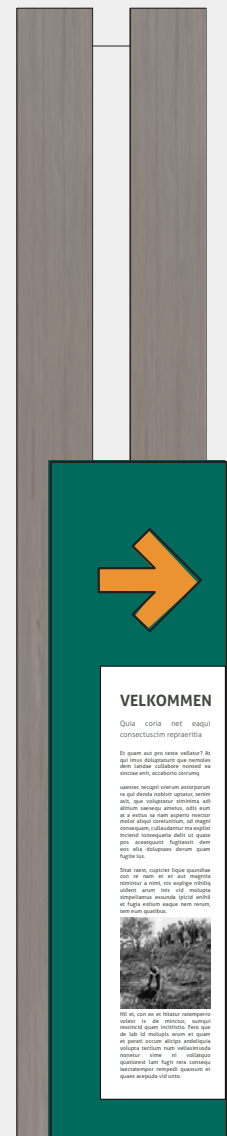
Infomasten er 2,4 m høj og består af to fyrretræsstolper på 97x97 mm med en 3 mm tyk metalplade, der bukker om hjørnet på den ene stolpe. Pladen males i Ålandsgrøn, og hvor det er nødvendigt, fastskrues retningspile på den. Formidlingsmaterialet trykkes på pladen som metalprint.

Oversigtskortet er ligesom infomasten 2,4 m høj. De bærende stolper er fyrretræsstolper på 97x97 mm, og de kan være enten 2,4 m eller 1,9 m høje.

På disse fastskrues en metalplade, hvorpå kortet og formidlingen udføres som metalprint.

Til bunden af stolperne placeres kampesten og trædestubbe for at integrere oversigtskortene bedre i deres omgivelser, og for at gøre det nemmere for børn at få adgang til kortenes information.

INFOMAST

RETNINGSPILE

VEJVISER, ENKELT RUTE

VEJVISER, KRYDSENDE RUTER

Baggrundskortet baseres på 'Standard'-kortet fra OpenStreetMap.org, så det i fremtiden er let at lave supplerende formidlingsmateriale, der holder stilen i Ålandet. Herpå bruges Sonnengelb (RAL 1007) til at markere særligt vigtige punkter på kortet, som f.eks. 'Her er du'-prikken eller placeringen af et projekt, som beskrives i den tilhørende beskrivelse.

Ålandets logo placeres i et hjørne af kortet, hvor det ikke dækker vigtig information. I kanten af kortet laves et Ålandsgrønt (RAL 6026) element, som skal skabe genkendelighed rundt omkring i Ålandet. Bagsiden af oversigtskortet males ligeledes i Ålandsgrøn.

Page 10 of 10

Tum quae occus, con re pre, quia nos
moluptatoria que landelia que

MINDRE BYGNINGER I ÅLANDSKABET

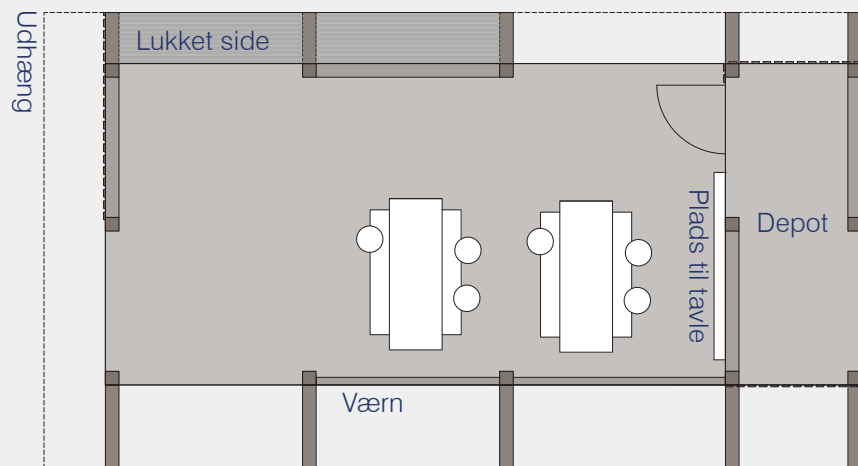
Rundt omkring i Ålandet vil der være mulighed for projekter der indeholder forskellige, mindre bygninger. Disse skal udformes i et genkendeligt og ensartet design, med klare referencer til materialerne vist på side 52.

På de følgende sider vil der blive udfoldet eksempler på hvordan mindre bygninger bør udformes, med udgangspunkt i først et Ålandshus (formidlingsbygning), efterfulgt af et udkigstårn, shelters, bål- og madpakkehus.

Bærende konstruktion: Mørkolieret fyrretræ

Forskalling: Mørkolieret fyrretræ

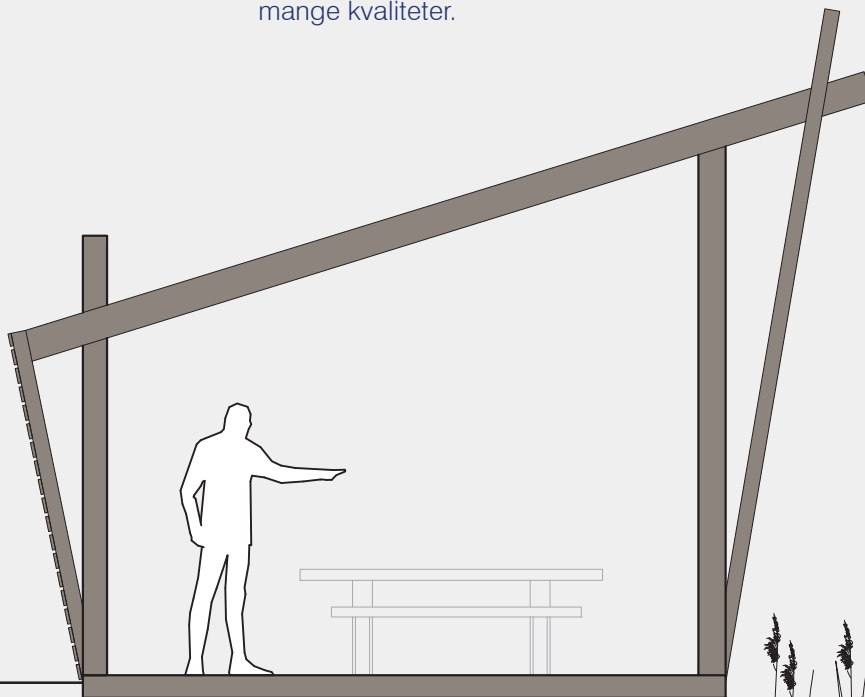
1:100 - Ålandshuset i plan

På siden ses et eksempel på udformningen af en mindre bygning i Ålandet. Dette er et formidlingshus der både kan bruges til undervisning for de tre skoler i området, samt til pausested langs Ålandets ruter og ved lokale arrangementer og aktiviteter. Udformningen af denne skal bruges som reference når der i fremtiden skal udformes mindre bygninger i Ålandskabet.

Mindre bygninger designses med et kantet og asymmetrisk design, der åbner op til landskabet, og sætter særligt fokus på ålandskabets mange kvaliteter.

De mindre bygninger udformes i en let trækonstruktion, med en skal af brædder, hvilket skal være et gennemgående karaktertræk ved alle Ålandets mindre bygninger.

Disse brædder skal være af træ og behandles med en mørktonet olie, for at skabe en naturlig farve der, sammen med Ålandsgrøn og himmelgrå på side 49, i fremtiden skal være kendetegnet for landskabsprojekterne i Ålandet.

1:50 - Ålandshuset i miljø

UDKIGSTÅRNE

Ålandets landskaber er flade og vidt strækkende, men fælles for særligt ådalene er at de kun bliver endnu smukkere af at blive set fra oven. Derover er der også et rigt dyre- og fugleliv, og rundt omkring er der lavet flere tiltag der særligt skal gøre det attraktivt for flere fugle at slå sig ned i området.

Derfor indeholder flere af Ålandets projekter også muligheder for at øge oplevelsen, blandt andet igennem udkigstårne.

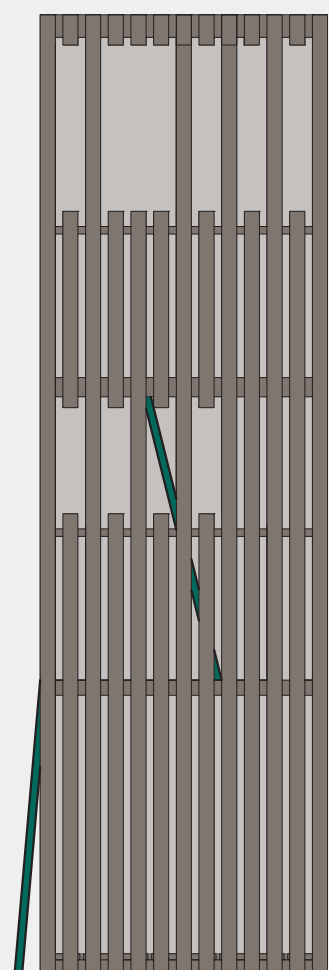
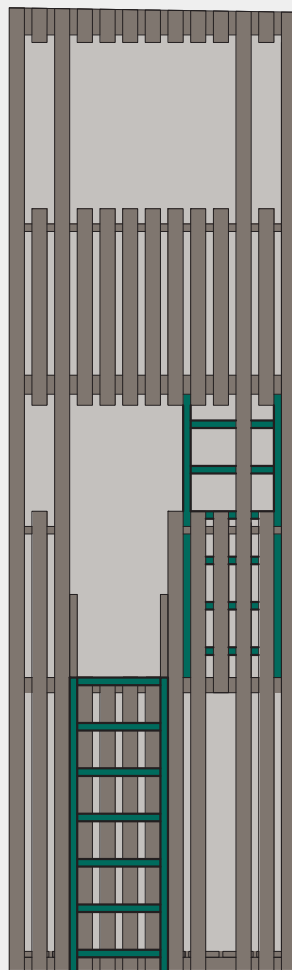
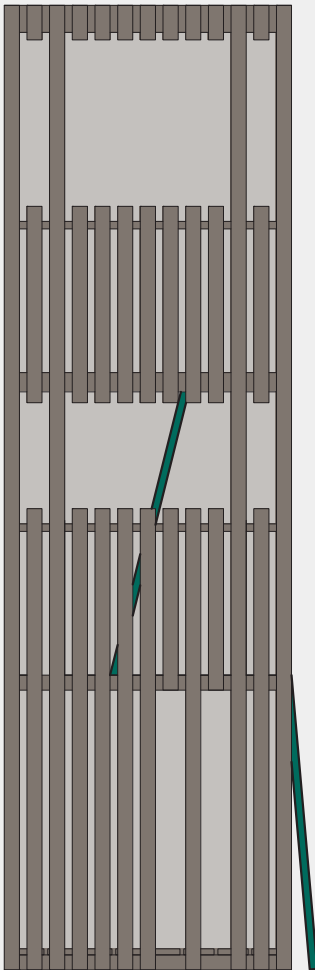
Udkigstårnene skal stå som lette, lamelkonstruktioner og gerne integreret i eksisterende beplantning, så de bliver en så integreret del af ålandskabet som muligt.

Bærende konstruktion: Mørkolieret fyrretræ
Forskalling: Mørkolieret fyrretræ
Metalstiger: Galvaniseret stål i RAL 6026

Udsigtstårnene udføres med åbne sider, så det er let at tilgå de forskellige niveauer og opholde sig i tårnets bund. Udkigstårnet har en lukket bagside mod den afskærmende beplantning, og en semi lukket front, hvor det er muligt at være skjult, samtidig med at der er gode udkigsforhold.

Udkigstårnet har en skal af trælameller behandlet med en mørktonet olie. Stiger imellem niveauerne udformes i metal for at sikre en lang holdbarhed, og farves med Ålandsgrøn for at styrke genkendeligheden i projektet.

SHELTERS

Shelters i Ålandet tager udgangspunkt i Naturstyrelsens 'Type 7.1 Shelter' med shelterfunktion i midten og siddemuligheder på siderne, samt den lidt mindre 'Type 7.2 Shelter'.

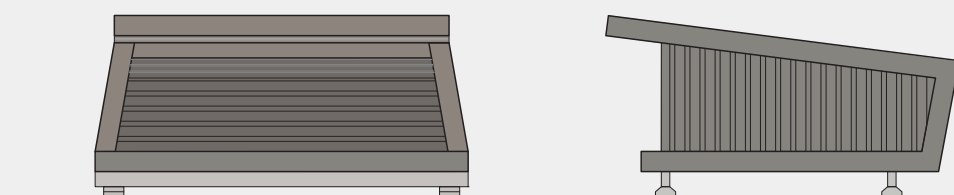
Dimensioner og konstruktion følger i grove træk Naturstyrelsens shelter, men for at fastholde det mere kantede udtryk fra de øvrige elementer i Ålandsprojekterne, er shelterens bagbeklædning vinklet 10 grader bagtil. Åbningen til sovekabinen er ligeledes vinklet 10 grader ind i toppen.

Ålandsshelteren udføres i træ behandlet med en mørktonet olie, med en lamel beklædning på siderne og kan være både med og uden beplantering på tagene.

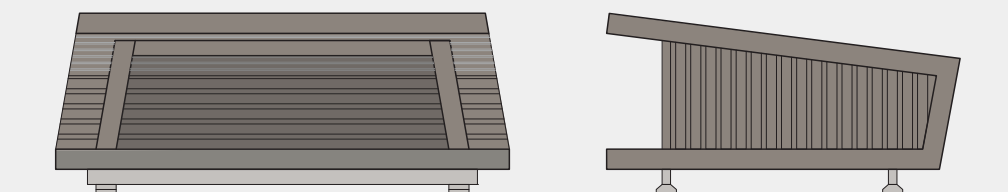
Den store shelter, type 7.1, bruges på lokationer hvor den udvidede mulighed for at sidde i siden eksempelvis kan vendes mod åen, landskabet eller aktiviteter. Den lille shelter, type 7.2, bruges i øvrige tilfælde hvor der kun er brug for shelterfunktionen.

Bærende konstruktion: Mørkolieret fyrretræ

Forskalling: Mørkolieret fyrretræ

1:75 - Lille shelter type 7.2

1:75 - Stor shelter type 7.1

Shelter i miljø

BÅLHYTTE OG MADPAKKEHUS

Ved udendørsaktiviteter kan der i flere tilfælde opstå et behov for overdække til ophold og aktivitet.

På lokationer med behov for overdækket ophold, hvor der ikke udarbejdes et unikt design som ved Ålandshuset, kan der i stedet etableres en bålhytte som vist på denne side. .

Bålhytten skal tage udgangspunkt i Naturstyrelsens 'Type 4 Bålhytte'. Bålhytten udformes i mørkolieret træ, med delvist lukkede sider som vist herunder. Omfanget af de lukkede sider kan variere alt efter lokation og de pågældende vindforhold.

Ligeledes kan den indvindige udformning variere efter behov, så bålhytten eksempelvis også kan danne ramme om et madpakkehus.

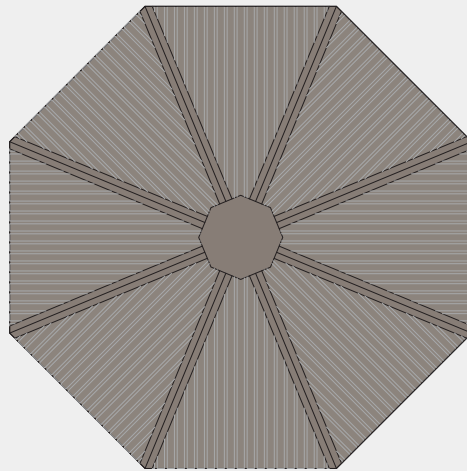
Bærende konstruktion: Mørkolieret fyrretræ

Rundstolper: Mørkolieret fyrretræ

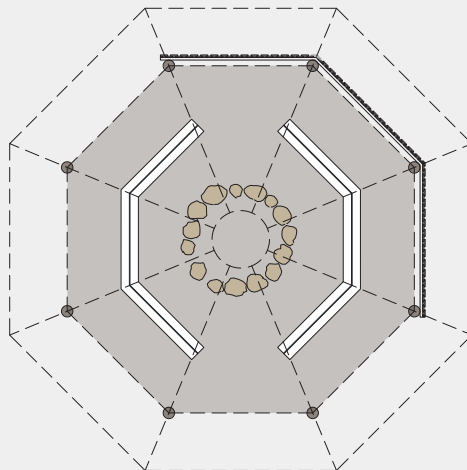
Forskalling: Mørkolieret fyrretræ

1:75 - Madpakkehus i miljø

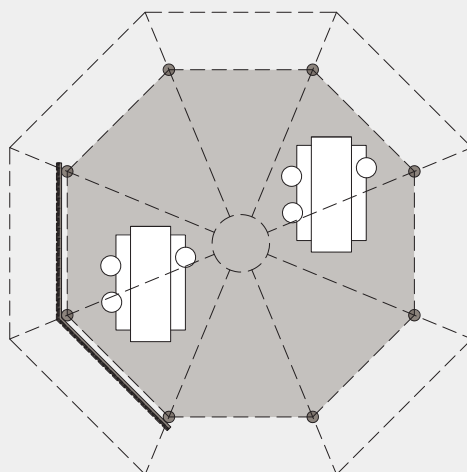
1:150 - Tagplan

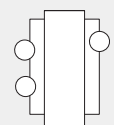
1:150 - Bålhytte

Denne udformning understøtter blandende funktioner, og kan blandt andet både bruges som madpakkehus eller bålhytte, alt efter den pågældende lokations behov.

Til højre er vist eksempler på henholdsvis indretning som bålhytte og madpakkehus. Ligeledes er det vist hvordan afskærmningen i siderne kan tilpasses efter forskellige vindforhold.

1:150 - Madpakkehus

ÅLANDSINVENTAR

Ved mange af de fremtidige projekter i Ålandet vil der være et behov for øgede opholdsmuligheder. Hvilket gør Ålandsinventar til en oplagt mulighed for at skabe genkendelighed imellem projekterne.

Derfor er der udarbejdet et bordbænkesæt, en bænk og en siddeplint for Ålandet, der i sin enkelthed minder meget om et klassisk opholdinventar, men med et Ålandstvist.

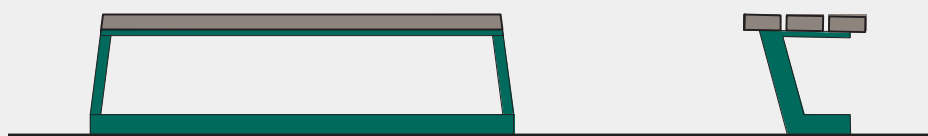
I sættet følger stellet den kantede stil der er gennemgående i stort set alle Ålandets designelementer. Stellet udføres i metal, og farves med den karakteristiske Ålandsg grøn.

På stellet fastgøres en træbeklædningen der olieres med en mørktonet olie, så inventaret står i samme farver som i resten af Ålandet.

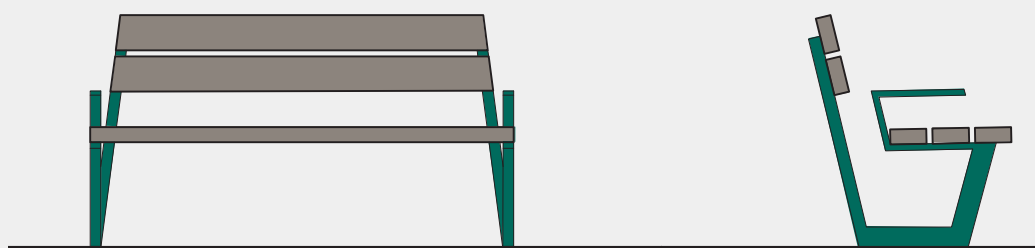
Som udgangspunkt laves inventaret én størrelse, men hvis der i fremtidige projekter er behov for ændrede mål, lægges der op til at sætte kan gøres både længere og kortere.

Metalstel: Galvaniseret stål i RAL 6026 (specialfremstillet)

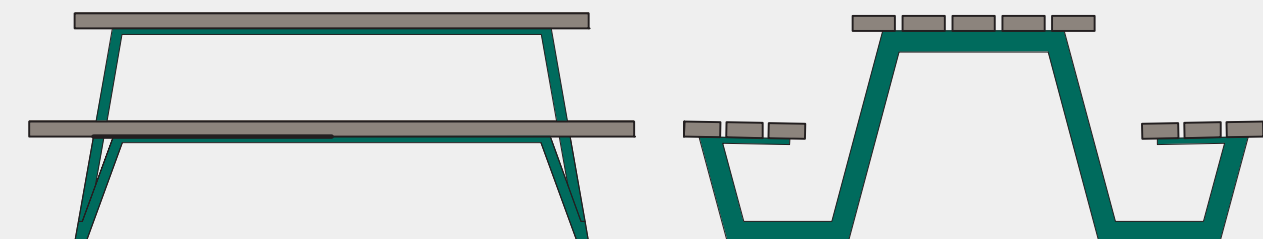
Træbeklædning: Mørkolieret hårdt træ

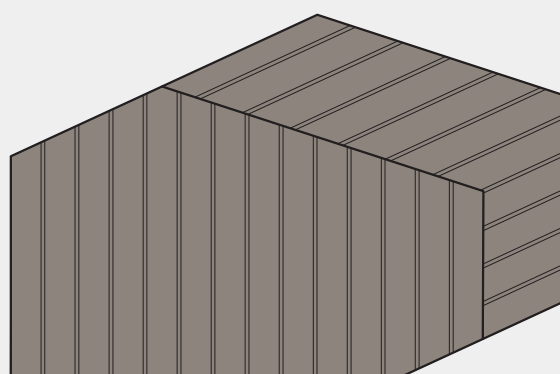
1:25 - Siddeplint

1:25 - Bænk

1:25 - Bordbænkesæt

1:50 - Opholdsplatform

Øvrige opholdsmuligheder, hvad enten de er står frit i landskabet eller er integrerede i platforme og gangbroer, skal følge det kantede design, der i fremtiden vil være karakteristisk for landskabsprojekterne i Ålandet.

Disse udføres i træ og behandles efterfølgende med en mørktonet olie.

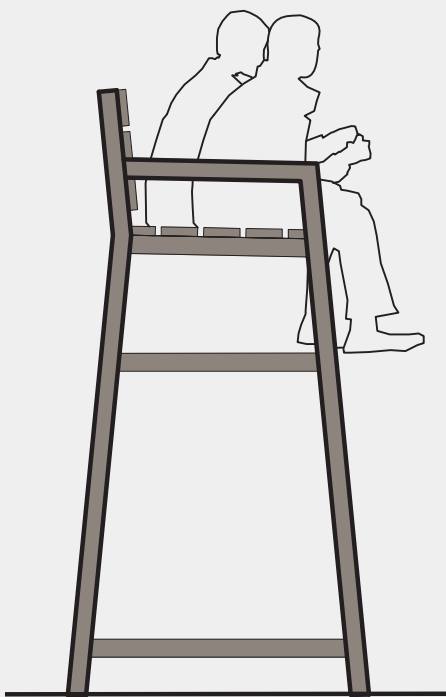
De øvrige opholdsmuligheder kan frit variere i funktion, og bør tilpasses de funktioner og aktiviteter de placeres ved. Opholdsmulighederne kan altså både lægge op til at der kan siddes eller ligges på dem, ligesom de også kan udformes så de kan bruges til spisning, som en lille udsigtspost eller 'en tømmerflåde i græsset' for børn.

Til venstre ses et eksempel på et opholdsmøbel der hæver sig en lille smule over tærenet og længere inden skaber mulighed for at sidde på kanten, ligge på den øverste del eller brede et tæpper ud for at spise sin madpakke.

Stolper: Mørkolieret fyrretræ, min. 100x100 mm

Reglar: Mørkolieret fyrretræ, min. 50x100 mm

Træbeklædning: Mørkolieret, høvlet fyrretræ 32x200 mm

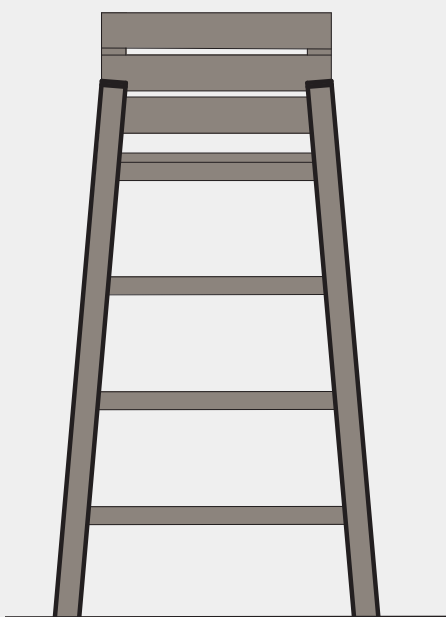
1:25 - Udkigsstol

Det er ydermere muligt at skabe en spændende og alsidig opholdsmulighed ved at etablere en hævet udsigtsstol, løftet over det flade ålandskab.

Udsigtsstolen er, i forhold til udkigstårnet, en mere let og simpel løsning der med fordel kan integreres flere steder i Ålandet.

Stolen udføres i mørkolieret træ, med en sædehøjde på to meter. Op til sædet er en træstige integreret i konstruktionen af stolen, hvor en træbeklædning skaber sæde og ryglæn, så besøgende sikkert kan opholde sig på stolen.

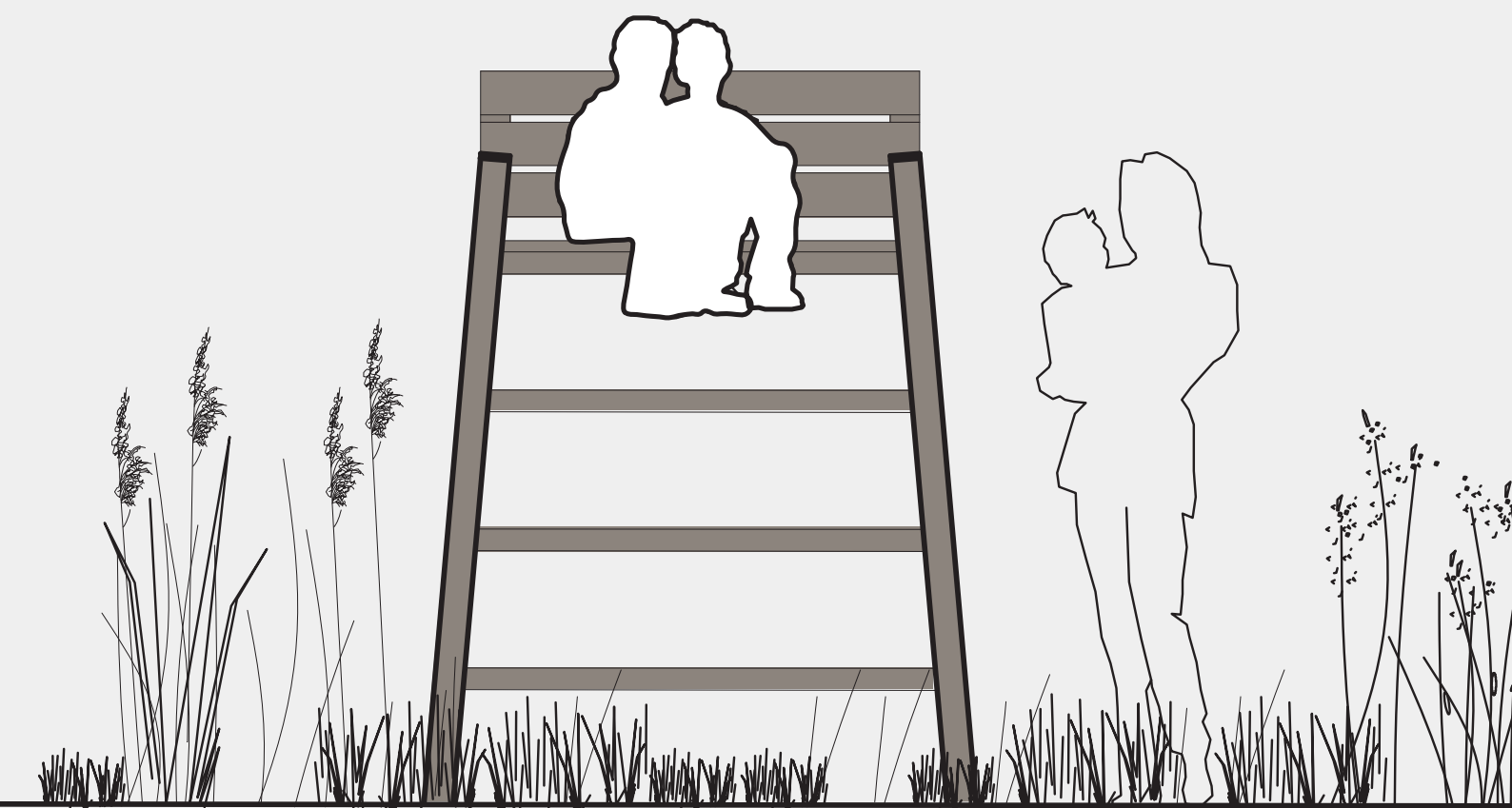
Udkigsstolen kan udformes i både en bred og en smal version, til henholdsvis én eller to personer.

1:25 - Udkigsstol (enkelt)

Stolper: Mørkolieret fyrretræ, min. 100x100 mm

Træbeklædning: Mørkolieret, høvlet fyrretræ 32x125 mm

Udkigsstol (dobbelt) i miljø

GANGBROER OG PLATFORME

Gangbroerne laves i træ, i både brædder af og bærende konstruktion. Gangbroerne bygges på metalstolper der skrues ned i underlaget, for at sikre en lang levetid og muligheden for at kunne skifte enkelte dele når det er nødvendigt.

Alle steder skal broerne have en mindste bredde på 130 cm. Ved platforme, ophold og steder hvor der skal skabes bedre mulighed for at komme omkring hinanden, bør bredden øges.

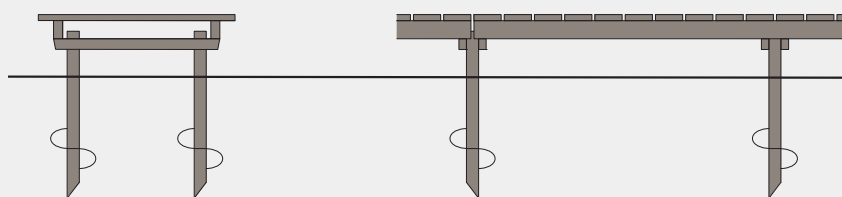
Bærende konstruktion: Mørkolieret eg min. 100x125 mm

Træbeklædning: Mørkolieret eg 32x200 mm

Skruestolper: Galvaniseret stål

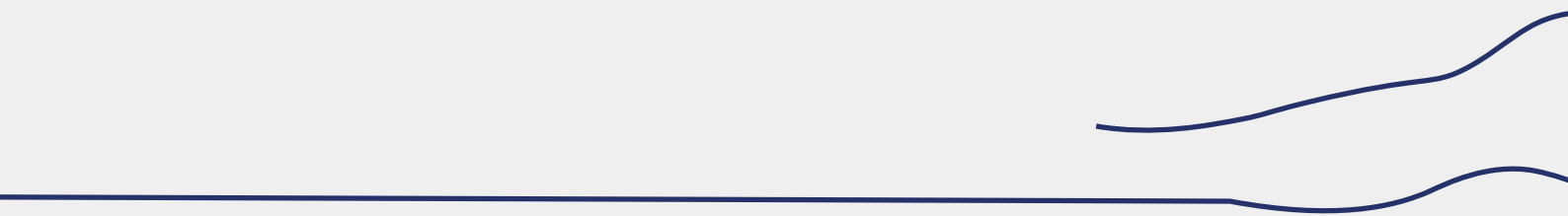
1:50

1:50

Her ses et eksempel på hvordan gangbroerne kan udformes med et breddere stykke, hvor der kan indtænkes ophold og hvor der er plads til at man kan passere hinanden. Eksempelet viser også hvordan det anbefales at lade topbrædder af modstriden retninger møde hinanden.

Projektkatalog

Å L A N D E T S

Projektkatalog

Projekterne i det følgende projektkatalog baseres på erfaringer og udpegelserne i den foregående landskabstrategi. Heri er Ålandets særlige kvaliteter af både historisk og landskabelig karakter kortlagt og sat i relation til eksisterende og fremtidige forbindelser.

I krydsfeltet herimellem er der i landskabsstrategien udpeget indsatspunkter, hvorved eksisterende forhold, anbefalinger for fremtiden, historierne og brugergruppen er oplistet.

Det er disse indsatspunkter der i det følgende danner grundlag for udformningen af projekterne i kataloget.

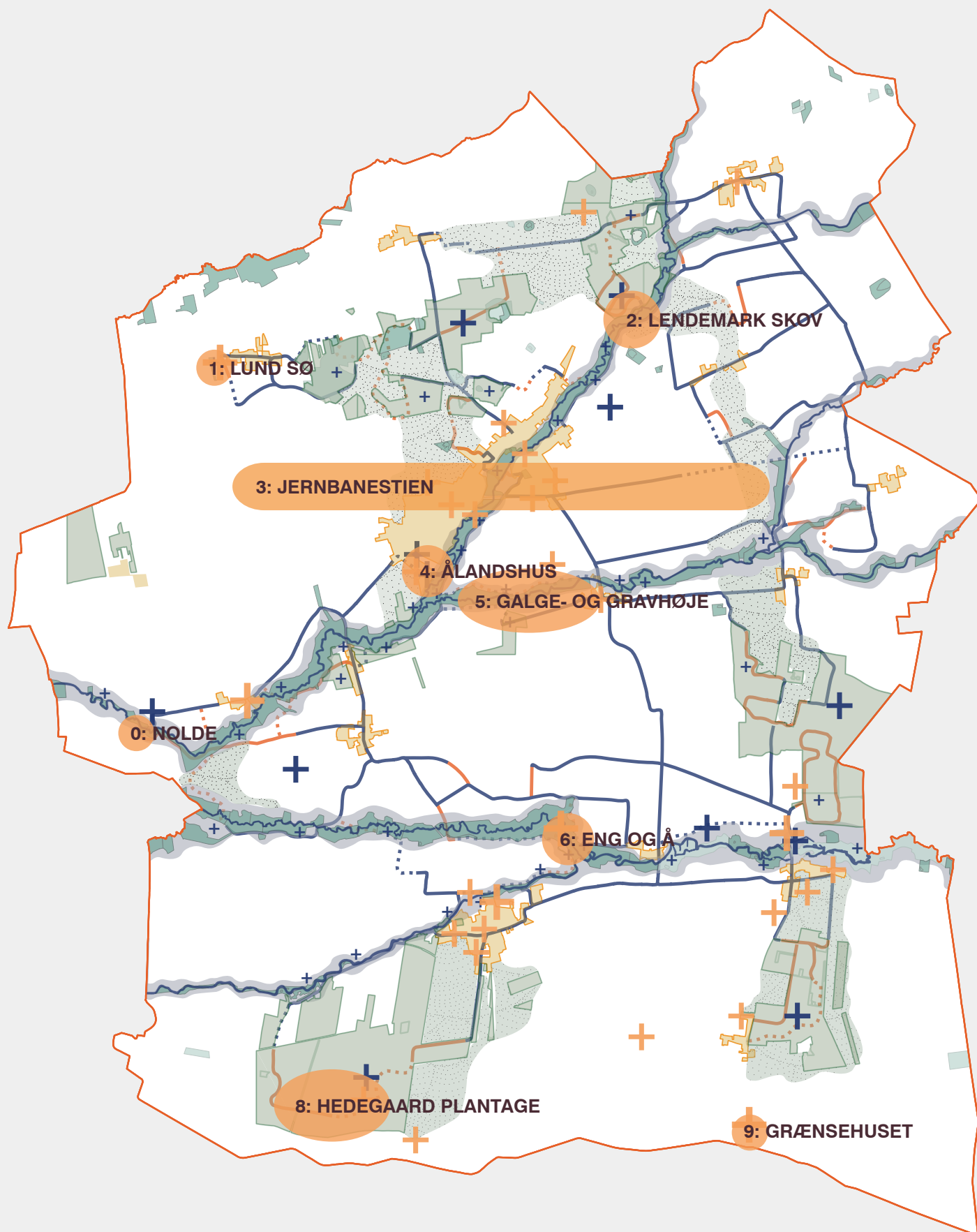
Til højre ses placeringen af de stedspecifikke projekter i kataloget. De enkelte projekter findes på følgende sider:

- 74 - 0:** Nolde
- 82 - 1:** Lund Sø
- 88 - 2:** Lendemark Skov
- 94 - 3:** Jernbanestien
- 98 - 4:** Ålandshus
- 106 - 5:** Galge- og gravhøje
- 114 - 6:** Eng og å
- 120 - 8:** Hedegaard Plantage
- 128 - 9:** Grænsehuset

Projekter der strækker sig over hele Ålandet findes på følgende sider:

- 130 -** Ruter i Ålandet
- 134 -** Landmærker og historieformidling

Placeringen af projekterne i kataloget

PILOTPROJEKT

Nolde shelterplads ved Grønå

Marikler: 59, 92, 93, 120a (Nolde, Burkal)

Ejerforhold: Privat og Aabenraa Kommune

Omfattet af: Åbeskyttelseslinje, beskyttet naturtype (eng)

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet skaber en øget tilgængelighed til ålandskabet og dets mange kvaliteter. Flere kan komme ud i naturen, være i naturen og sove i naturen. Projektet er placeret langs det gennemgående stisystem i ålandet, og indgår som stop på den røde sløjfe.

Formidlingselementer: "Hvad lever i åen?", samt historiske fortællinger fra Nolde, om fx Emil Nolde og hans fødehjem.

PROJEKTBESKRIVELSE

I alt placeres 2 shelters med plads til hver 6 personer. Sheltertype som 'type 7.1 shelter stor fra Naturstyrelsen'.

Foran de to shelters laves en fælles bålplads, med rist, store kampesten og esesveller til at sidde på. Foran shelterpladsen etableres en stenmelsplads på cirka 30m². Forinden fjernes dele af den eksisterende beplantning, så der stadig er en mængde tilbage, der kan afskærme mod vejen og give læ.

Fra vejen og ud til shelterpladsen etableres en 1,3 meter bred sti i stenmel, samt en mindre parkeringslomme til 2-3 bilparkeringer. Derved forbedres mulighederne for let at kunne komme ud og bruge de nye shelters. Omkring parkeringspladsen plantes en afskærmende beplantning for at skabe rum og ramme om sø og engområdet mod nord.

Ved den lille parkeringslomme, lige før broen placeres en infomast med integreret ophold, så den let kan opdages fra vejen. Det integrerede ophold vendes mod søen for at skabe fokus på denne udsigt.

Mod nordvest placeres udkigsstole, hvor to personer kan sidde og nyde åen, engen og fuglene i en stol med et sæde der er hævet ca. 2 meter op over terrænet. I samme område etableres en trampesti hen langs åen, så stolene kan bruges som en kort afstikker fra den oprindelige rute.

Projektets placering

Projektets omfang

0a Udsigtspost

Sø

0b Shelterplads

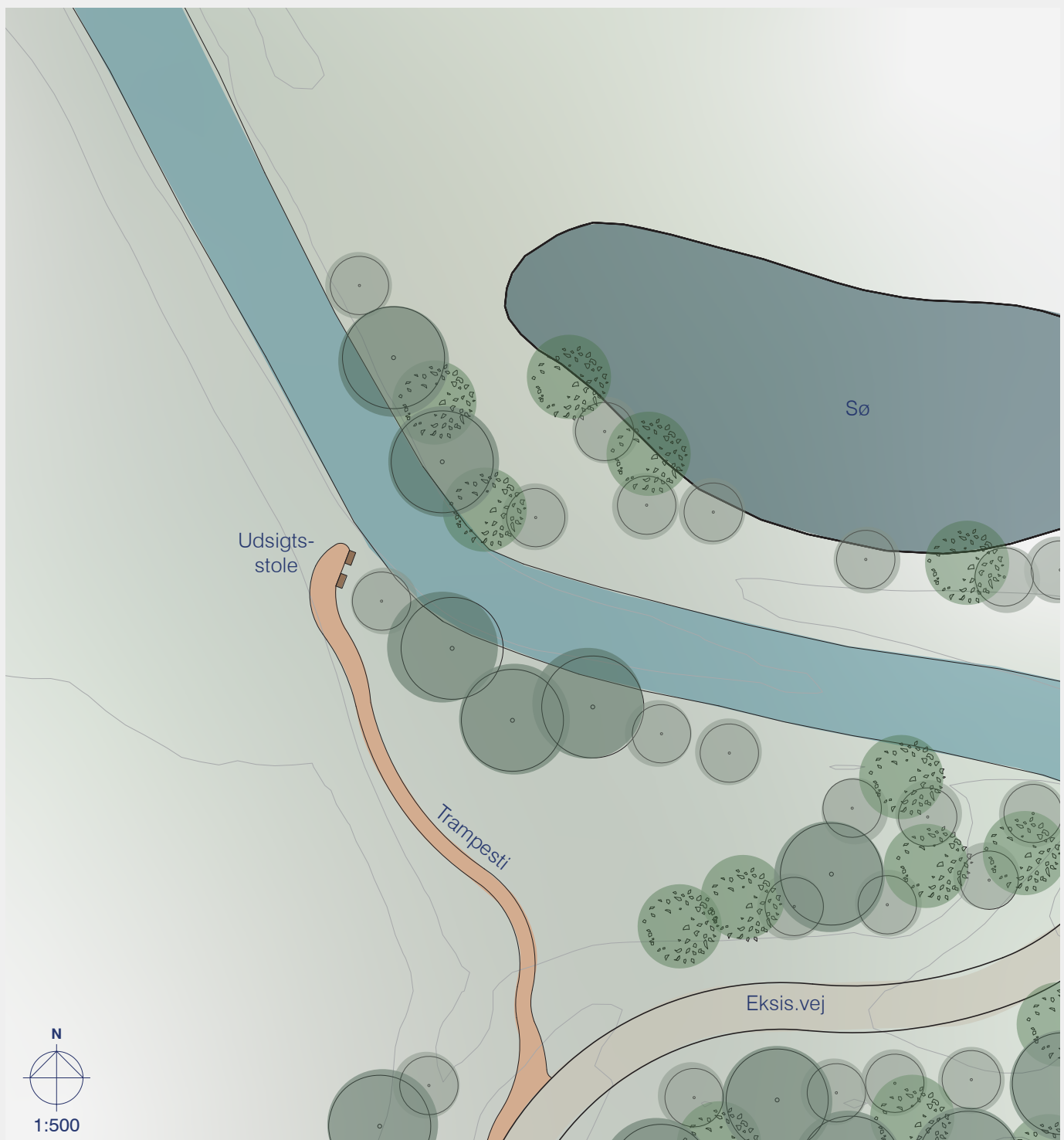
Vej

Vej

Trampesti

0a Udsigtspost

0b Shelterplads

NOLDE FORBINDELSERNE

Et af de bærende elementer i både Ålandets landskabsstrategi og projektkatalog er det samlede stisystem. Dette bygges op på eksisterende veje og viser retningen for fremtidige sammenbindinger.

Disse sammenbinder skal være med til at styrke forbindelserne i Ålandet, særligt igennem Ålands-sløjferne og hverdagssløjferne.

Forud for projektkataloget er der allerede indgået aftaler omkring en hverdagssløjfe i og omkring Nolde, samt en stiforbindelse der knytter byen til Saksborg, Burkal og det samlede stisystem.

Disse forbindelser er både i form af aftaler omkring at bruge eksisterende stier, men også om nyudlæg og en enkelt broovergang igennem et vådere område, vist på modstående side.

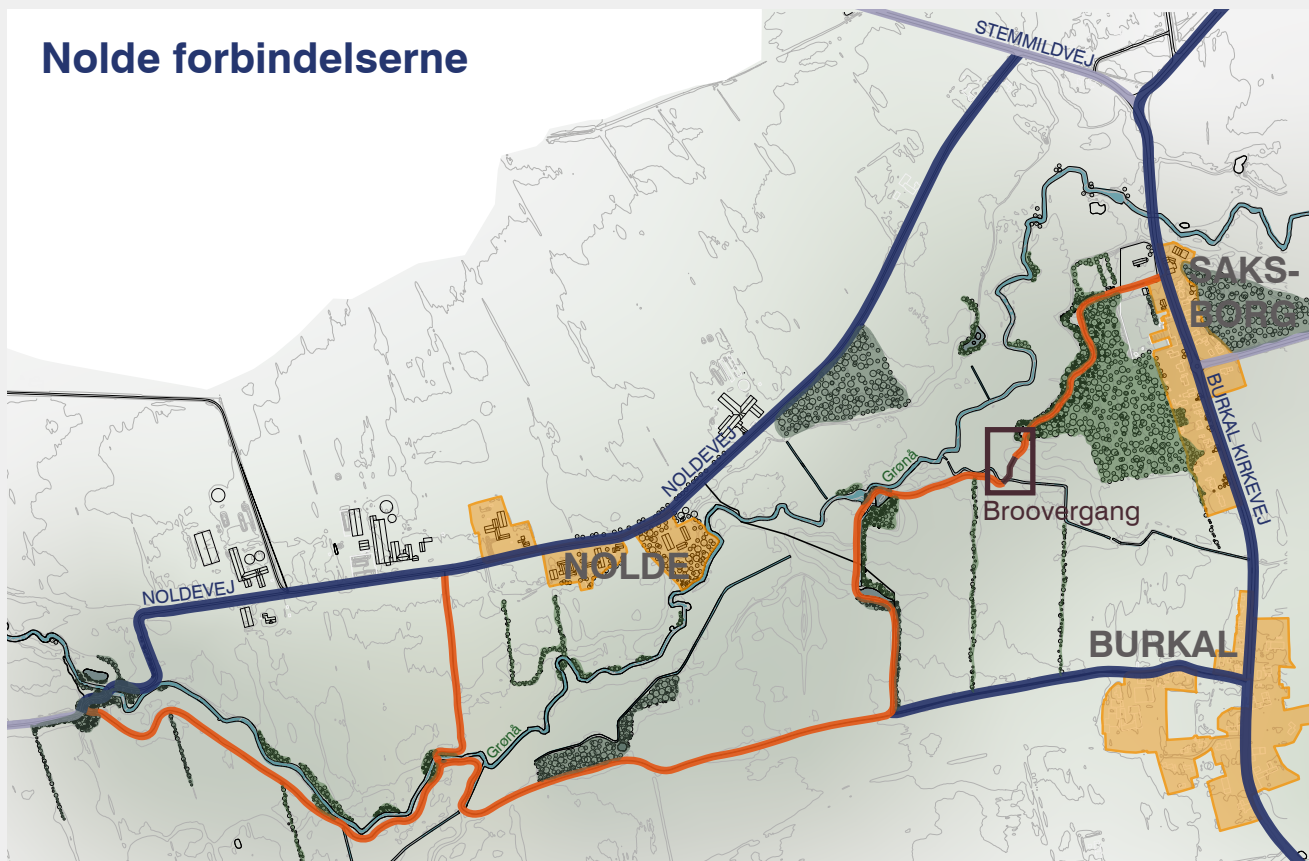
Som en del af pilotprojektet er der medtaget en udspecificering af disse forbindelser her.

Udsnit af det samlede stisystem

- NYE AFTALER OG STIUDLÆG
- EKSIS. VEJE I STISYSTEM
- EKSIS. VEJE

Nolde forbindelserne

Broovergang langs stiforbindelserne

Stenmelsssti

Grønt tag på shelter

Træstuppe til leg og ophold

Trampesti langs å

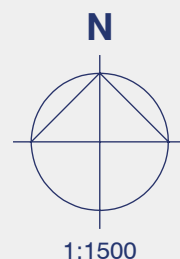
Områdets nuværende beplantning

MATERIALITET

De brugte materialer ved Nolde shelterplads skal tage udgangspunkt i naturen, og afspejle det omkringliggende. Shelter og udkigsstole laves i træ, og med grønne tage. Ligeledes vil elementer til leg og ophold også videreføre det naturlige udtryk, ved at være udformet af gamle træstammer

Kun shelterplads og stien dertil vil blive udført i stenmel. Alle øvrige vil stå som trampestier.

De steder hvor der vil blive etableret supplerende beplantning, vil der i plantesammensætningen blive taget udgangspunkt i det eksisterende, så de nye tiltag bliver en så integreret en del af det eksisterende som muligt.

PROJEKT 1

Aktiviteter ved Lund Sø

Matrikler: 171, 248, 352 (Lund, Burkal)

Ejerforhold: Privat, Lund Sø og Aabenraa Kommune

Omfattet af: Beskyttet naturtype (eng og sø)

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet skaber en øget tilgængelighed til naturen, og ved at aktiviteterne omkring søen øges vil bruge af området blive øget. Projektet er placeret langs det gennemgående stisystem i Ålandet, og indgår som stop på den røde sløjfe. Derudover skaber stisystemet en hverdagssløjfe for gående i byen Lund.

Formidlingselementer: Historisk formidling om mergeludgravning, og lokale skrøner som fx 'Søuhvret Lucy'

PROJEKTBEKRIVELSE

Ved Lund Sø skabes to forskellige aktivitetsområder. Område 1a med plads til de rolige aktiviteter i det tætbevoksede område nær vandet. Her udformes et trappeanlæg der går fra den hævede sti og ned til en platform med mulighed for ophold på både kanten og en hævet plint. Herfra fortsætter en broovergang til stien langs søens sydlige del, og ender i aktivitetsområdet 1b.

Her øges tilgængeligheden til vandet igennem en terrænregulering hvor der etableres et område med en lavere bund og der i området langs søbredden indarbejdes siddeplinte der holder terrænet og skaber rum til ophold. Ydermere placeres en platform med badebrosfunktion i vandkanten, så det bliver muligt også at komme i vandet fra en stigenedgang.

I dag bruges området blandt andet i forbindelse med Sankthans aften, og området friholdes derfor i store træer, så disse funktioner fastholdes. Derudover laves en fast bålplads der kan bruges ved Sankthans, samt et multitoilet og en bålhytte der både kan give læ og overdække, samt understøtte bålaktiviteter for mindre grupper. Med disse funktioner vil det også være muligt at bruges søens arealer til overnatning med telt.

Mod vejen ryddes eksisterende beplantning for at skabe indkig og fokus på området, og der indarbejdes et gennemgående stisystem om søen, der fortsætter igennem et eksisterende læbælte mod syd.

Projektets placering

Projektets omfang

Formidling

Øget synlighed fra vejen

LUND

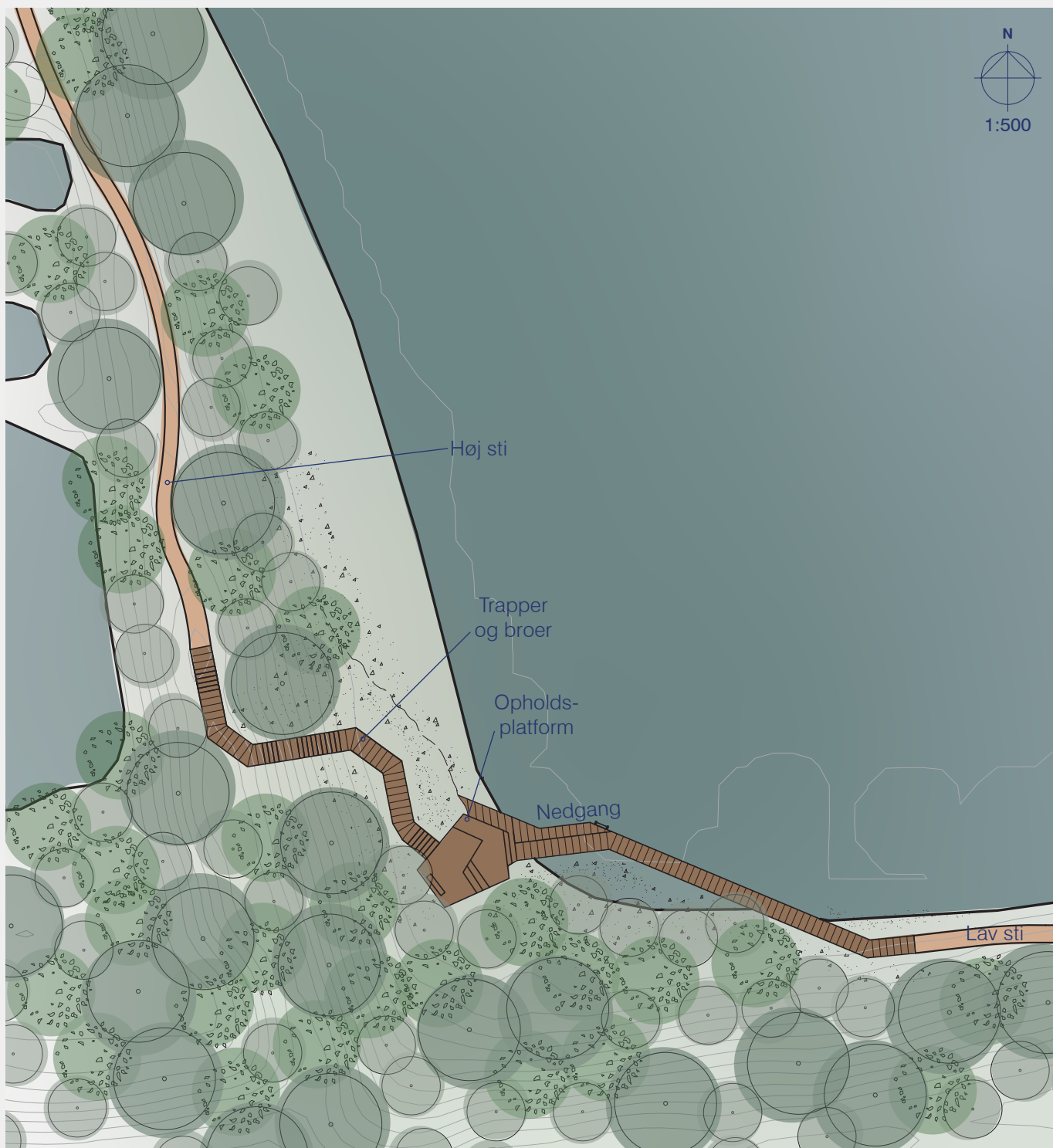
1b Aktivitetsområde

LUND SØ

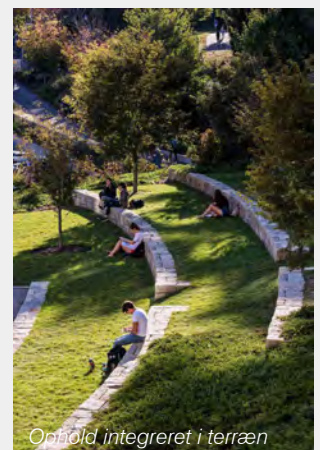
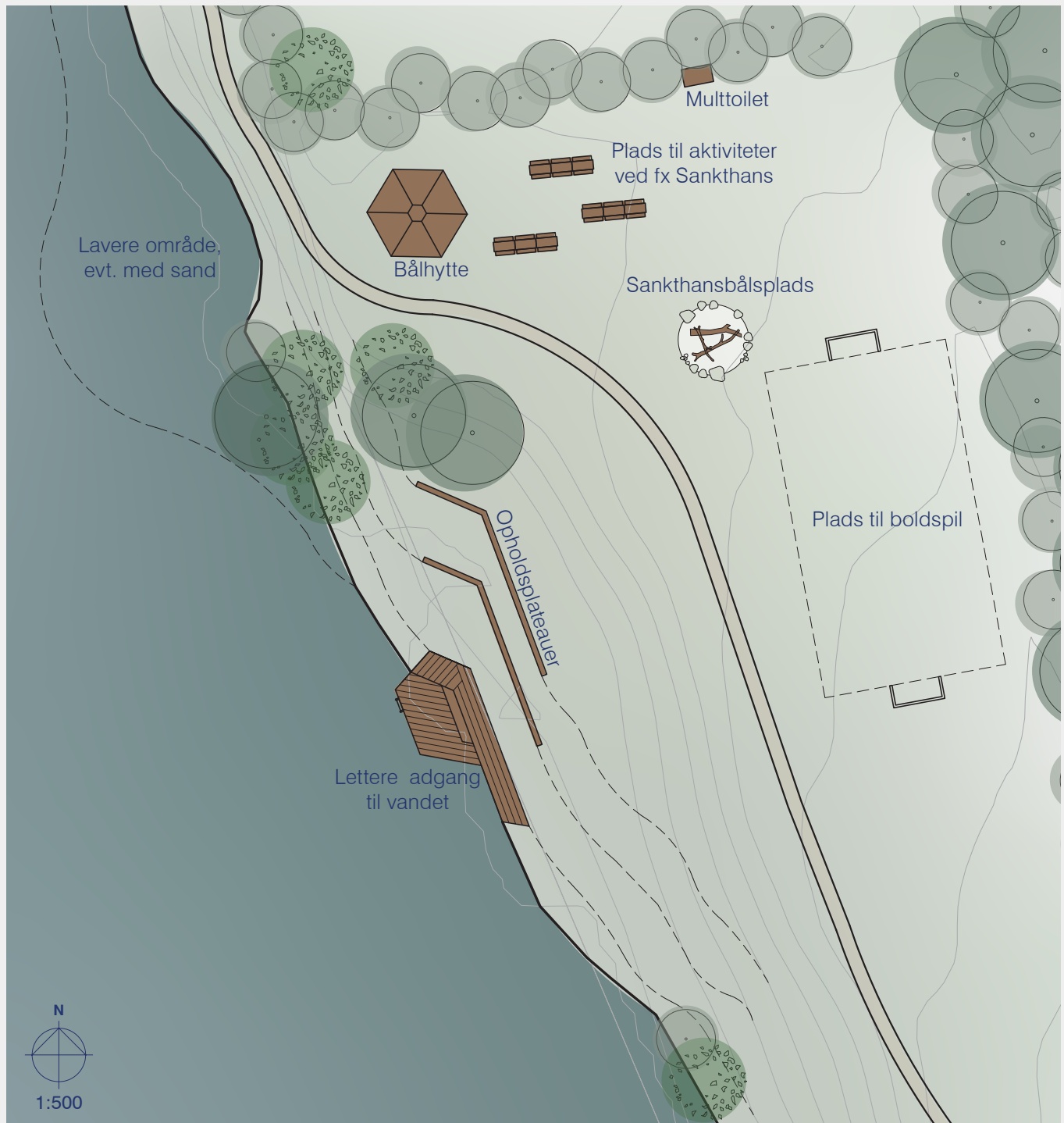
1a Roligt ophold

Stenlejssti mod syd

1a Roligt ophold

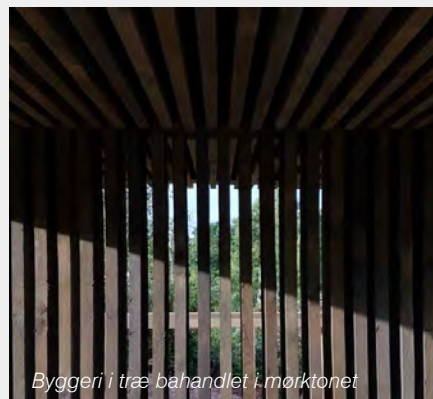

1b Aktivitetsområde

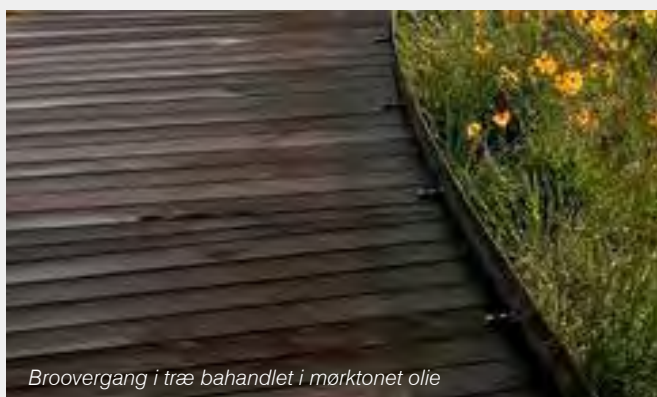
Stenmelssti

Byggeri i træ behandlet i mørktonet olie

Områdets nuværende beplantning

Broovergang i træ behandlet i mørktonet olie

MATERIALITET

De brugte materialer ved Lund Sø skal tage udgangspunkt i naturen, og afspejle det omkringliggende.

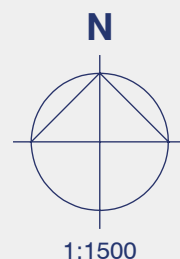
Platforme, trappeanlæg, bålhytte, broovergange, og multitoilet laves i træ, behandlet i mørktonet olie.

Stien igennem beplantningen langs søns vestlige side vil have en top af stenmel. Igennem læbæltet vil stien være en fast og cykelvenlig stenmelssti. Alle øvrige vil stå som trampestier.

De steder hvor der vil blive etableret supplerende beplantning, vil der i plantesammensætningen blive taget udgangspunkt i det eksisterende, så de nye tiltag bliver en så integreret en del af det eksisterende som muligt.

Områdets nuværende beplantning

PROJEKT 2

Aktiviteter i Lendemark Skov

Matrikler: 25, 279, 296, 306, 438 (Lendemark, Bylderup)
Ejerforhold: Privat, Kirken og Aabenraa Kommune
Omfattet af: Åbeskyttelseslinje, Skovbyggelinje, beskyttet naturtype (eng), beskyttet vandløb

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet øger tilgængelighed til ålandskabet og dets mange kvaliteter, på flere tider af året, og eksisterende aktiviteter understøttes. Projektet er placeret langs det gennemgående stisystem i Ålandet, og indgår som stop på både den røde og den grønne sløjfe.

Formidlingselementer: 'Lær om skoven, åen og engen', fortællinger om krigstid og grænsekultur.

PROJEKTBEKRIVELSE

I dette projekt bygges der videre på de eksisterende aktiviteter og stisystemer i og omkring Lendemark Skov.

I relation til shelterpladsen laves et opholdsområde med leg i grænsen mellem skov og ådal. På den måde åbnes der op for at området i højere grad kan bruges til andre shelteraktiviteter end overnatning. Legefunktionerne vil blandt andet kunne gøre det mere attraktivt at holde en børnefødselsdag på shelterpladsen. Dertil kan det også indgås et samarbejde med Natureventyr, der mulighed gør en interaktiv historiefortællingen i området.

Den eksisterende forbindelse til Bylderup-Bov og Bylderup Skole styrkes yderligere ved at anlægge en broovergang over det periodisk våde engareal, videre til den eksisterende broforbindelse. På den måde skabes der adgang til området hele året rundt. I den forbindelse vil enkelte dele af området blive sænket yderligere og engbeplantningen vil i højere grad få lov til at vokse frit, så følelsen af at være en del af det vilde, våde englandskab styrkes.

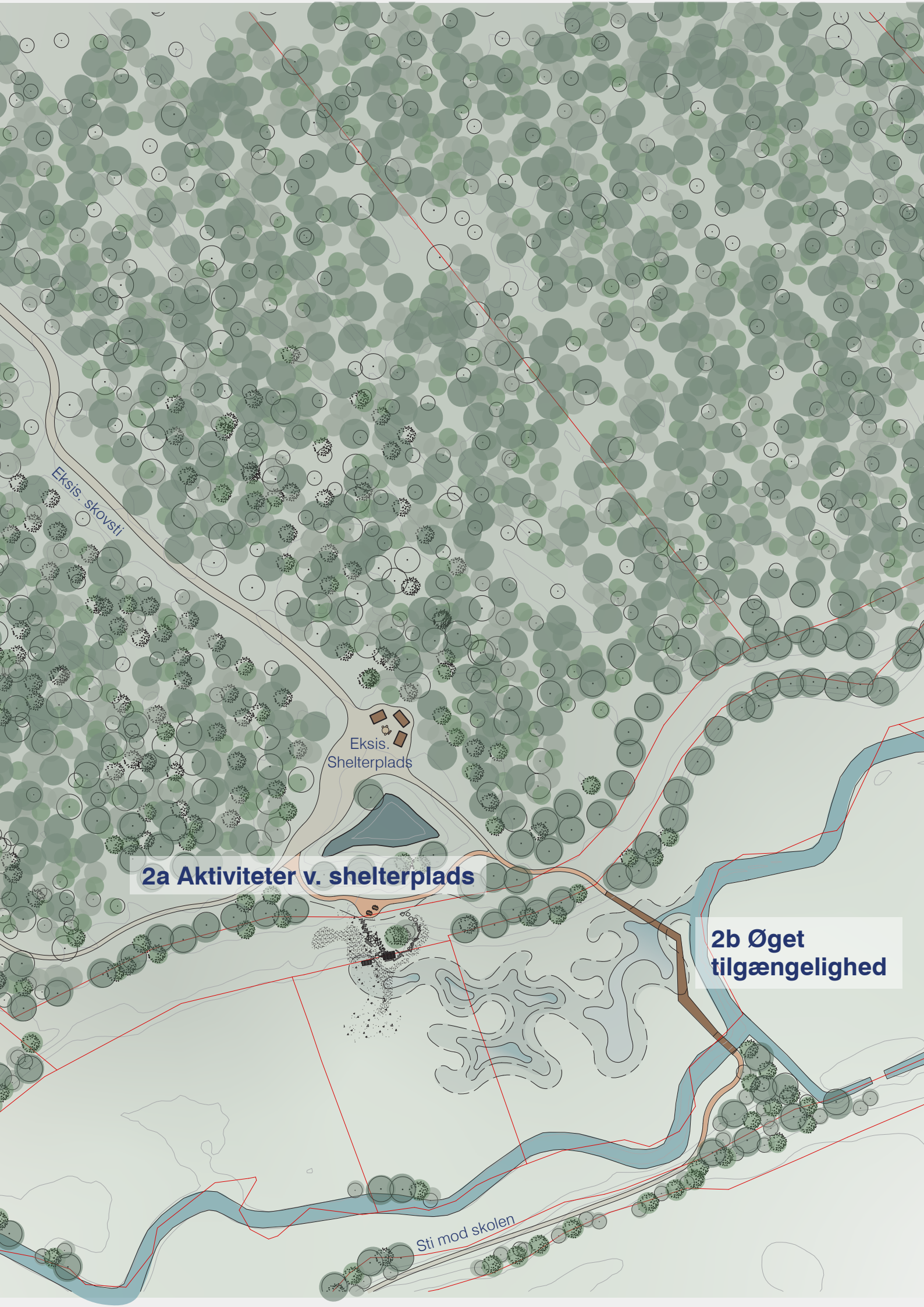
Derudover vil den eksisterende broforbindelse få gelænder blive gjort mere tilgængelig ved at terrænet mod syd hæves og broovergangen udformes, så trin så vidt muligt udgås. På broovergang er der plads til at der kan vendes med en kørestol, så det er muligt at tage en tur igennem skoven og videre ud i ålandskabet.

Projektets placering

Projektets omfang

Eksis. skovsti

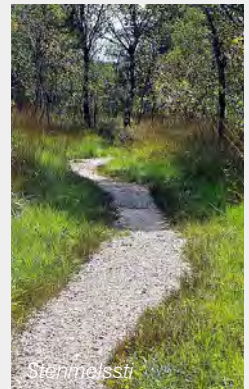
Eksis.
Shelterplads

2a Aktiviteter v. shelterplads

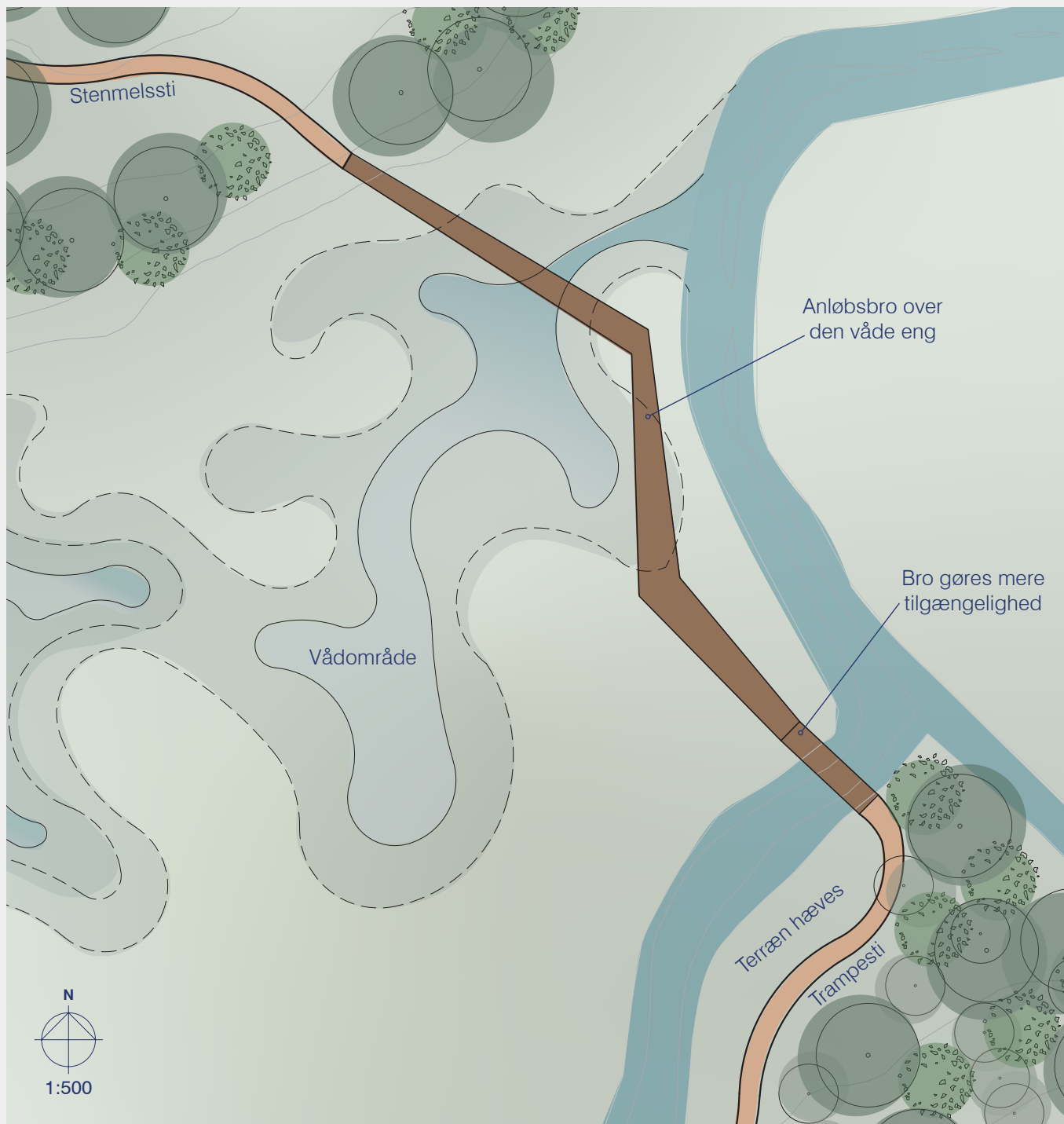
**2b Øget
tilgængelighed**

Sti mod skolen

2a Aktiviteter v. shelterplads

2b Øget tilgængelig

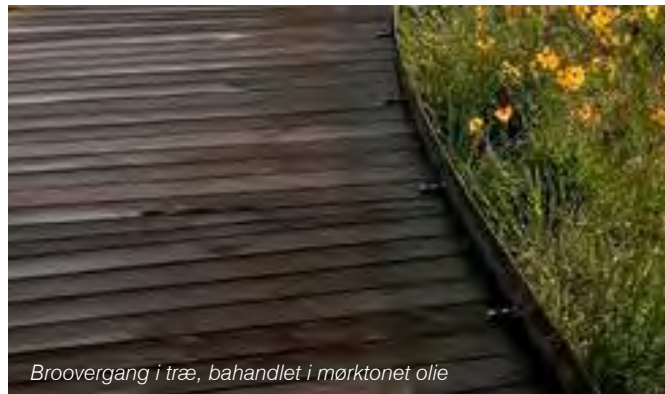
Stenmelssti

Legeelementer i naturligt udtryk

Områdets nuværende beplantning

Broovergang i træ, behandlet i mørktonet olie

MATERIALITET

De brugte materialer ved Lendemark Skov skal tage i naturen og det omkringliggende. Broovergange og opgradering af broforbindelse udføres i træ, behandlet i mørktonet olie. Elementer til leg vil også videreføre det naturlige udtryk, ved at være udformet af træ og kampesten.

Stier og opholdsplads i relation til shelterpladsen vil blive udført i stenmel. Alle øvrige vil stå som trampestier.

De steder hvor der vil blive etableret supplerende beplantning, vil der i plantesammensætningen blive taget udgangspunkt i det eksisterende, så de nye tiltag bliver en så integreret en del af det eksisterende som muligt.

Områdets nuværende beplantning

PROJEKT 3

Forlængelse af Jernbanestien

Matrikler: 29 (Bov, Burkal), 50 (Bylderup Ejerlav, Bylderup)

Ejerforhold: Ejet af Banedanmark

Omfattet af: ingen fredninger eller beskyttelser i projektområdet

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet øger tilgængelighed til ålandskabet for særligt trafikanter på cykel og til fods. Projektet indgår mod vest som en del af strækningen på det gennemgående stisystem i Ålandets røde sløjfe, og skaber mod øst en hverdagssløjfe for Bylderup-Bov.

Formidlingselementer: Jernbanestrækningens betydning og historiske funktion, fortællingen om jernbanestiens tilblivelse og det stærke, lokale sammenhold.

PROJEKTBESKRIVELSE

Dette projekt omhandler en udvidelse af den eksisterende jernbanesti der er udarbejdet af de lokale, og strækker sig fra Slogsgaden til Slogsherredsvej.

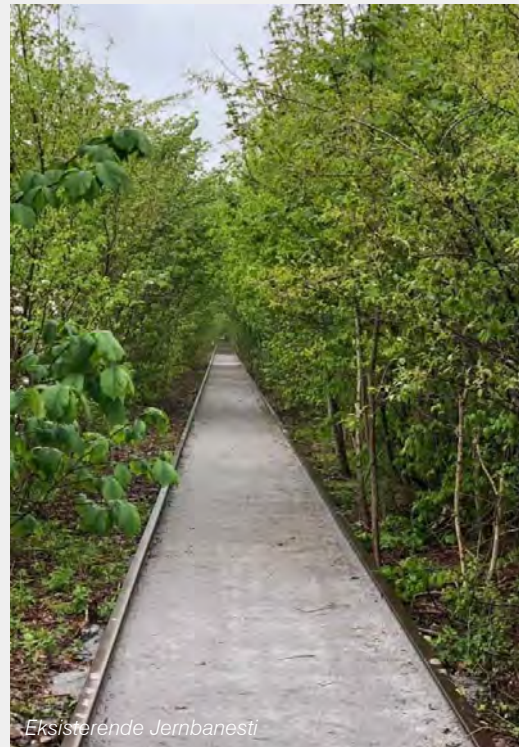
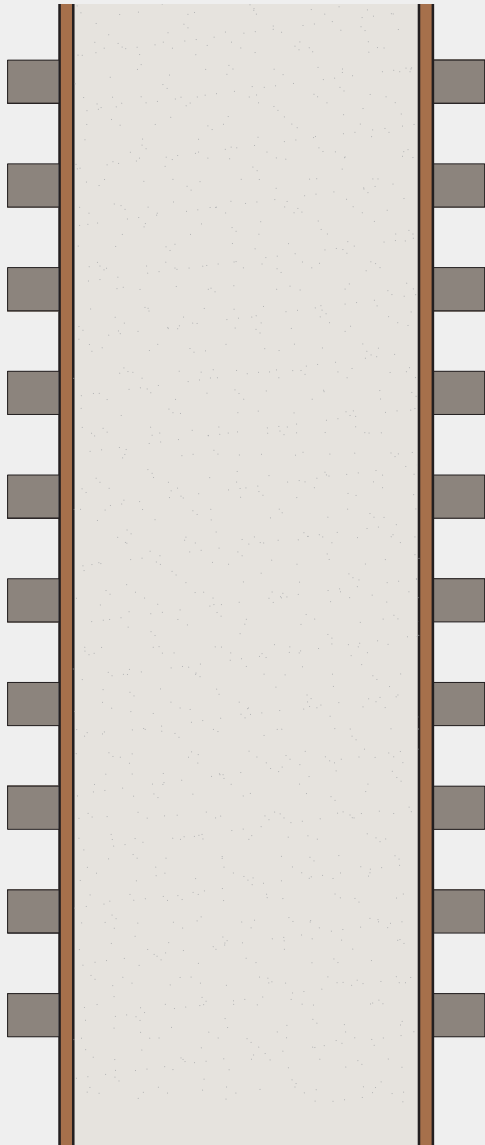
Her udnyttes det eksisterende jernbanespor som ramme for stiforbindelsen. Eksisterende beplantning ryddes i sporet og en halv meter på hver side, så sporet bliver frit, samtidigt med at den grønne og eventyrlige afskærmning bevares. Både skinner og sveller bevares, og i sporet fyldes stenmel, der efterfølgende tromles fladt, så det blandt andet bliver cykelvenligt.

Mod vest udvides Jernbanestien med 2,2 km og forbindes via markveje til Lund Sø.

Mod øst udvides Jernbanesiten 2,8 km og forbindes ligeledes via markveje til ådalen, Nystaden, Duborg og Frestrup.

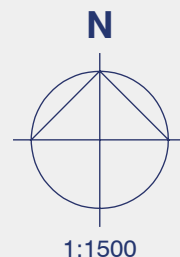
Eksisterende Jernbanesti

MATERIALITET

Ved forlængelse af Jernbanestien vil både skinner og sveller blive bevaret. Heri vil stiudlægget i mellem være i stenmel, som vist på ovenstående billede.

Beplantning i og tæt ved jernbanesporet vil blive ryddet, men den øvrige beplantning bør så vildt muligt blive bevaret, så Jernbanestien for en naturligt og varierende udtryk langs hele ruten.

PROJEKT 4

Åland - Landsbyklyngens samlingspunkt

Marikler: 641, 642, 645a, 666, (Bov, Burkal), 241, 346, 7000d
(Bylderup Ejerlav, Bylderup)

Ejerforhold: Privat, forening og Aabenraa Kommune

Omfattet af: Beskyttet vandløb, Åbeskyttelseslinje, beskyttet naturtype (eng)

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet øger tilgængeligheden til ålandskabet og åen. Der skabes et fælles læringsmiljø for Ålandets 3 skoler, der i synergi med eksisterende spejderfaciliteter kan glæde hele landsbyklyngen. Det styrker sammenhængene som del af det samlede stisystem, med den røde og grønne rute.

Formidlingselementer: 'Lær om Ålandskabet', materiale til udeundervisning, formidling om Ålandet og dets aktiviteter

PROJEKTBEKRIVELSE

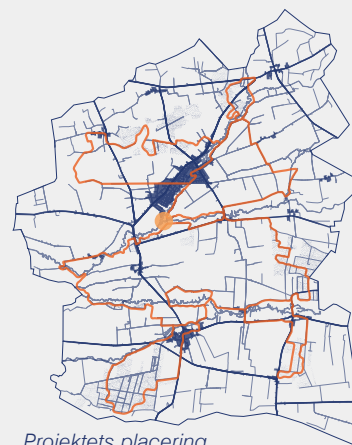
Samlet fungerer projektet som aktivitets- og læringsområde for hele Ålandet. Dertil skal det være et samlingspunkt for de 3 skoler og skabe en styrket relation gennem ressourceudveksling, samarbejde og leg. Hertil tilføjer de eksisterende spejderfaciliteterne en ekstra dimension til projektet og giver eleverne mulighed for at lære om natur, teamwork og friluftsliv. Projektet skal kunne styrke det lokale fællesskab og vække nysgerrighed på tværs af generationer.

Mod nord, ved 4a, bygges der videre på det lokale initiativ 'Elle Vild Egne', med skovrejsning, udvidelse af grøften, blomstrende frøblandinger, samt etableringen af en vild frugtland med lave frugttræer og bærbusse og en køkkenhave. Herfra leder en stiftorbindelse ind mod Spejderhusets skovarealer hvor der, ved 4b, placeres et Ålandshus der både kan bruges til ophold for lokale og besøgende, samt som udeskole for områdets tre skoler. Omkring Ålandshuset findes funktioner til samling og bålaktiviteter, så aktiviteter både kan ske i overdække og i det fri.

Længere mod syd, skaber broovergange igennem det periodisk våde område adgang til en forsøgsstation hvor en platform gør det muligt at undersøge og tage prøver i både søen og åløbet. Heri er indtænkt plads til ophold og samling, og muligheden for at tilgå vandet ved vandaktiviteter som fx kanosejlads.

Hele området forbindes med stier og to nye broforbindelser, så alle tre skoler kan tilgå området indenfor en radius af to kilometer, uden at skulle bevæge sig længere tid på de store veje.

I hele området laves en terrænregulering hvor dele af området bekkasinskrabes og udlægges som vildtvoksende, våde engarealer. Overskydende jord indarbejdes i udvidelsen af skoven.

Projektets placering

Projektets omfang

4a Forlængelse af 'Elle vilde egne'

4b Ålandshuset

4c Forsøgsstationen

Spejderhus

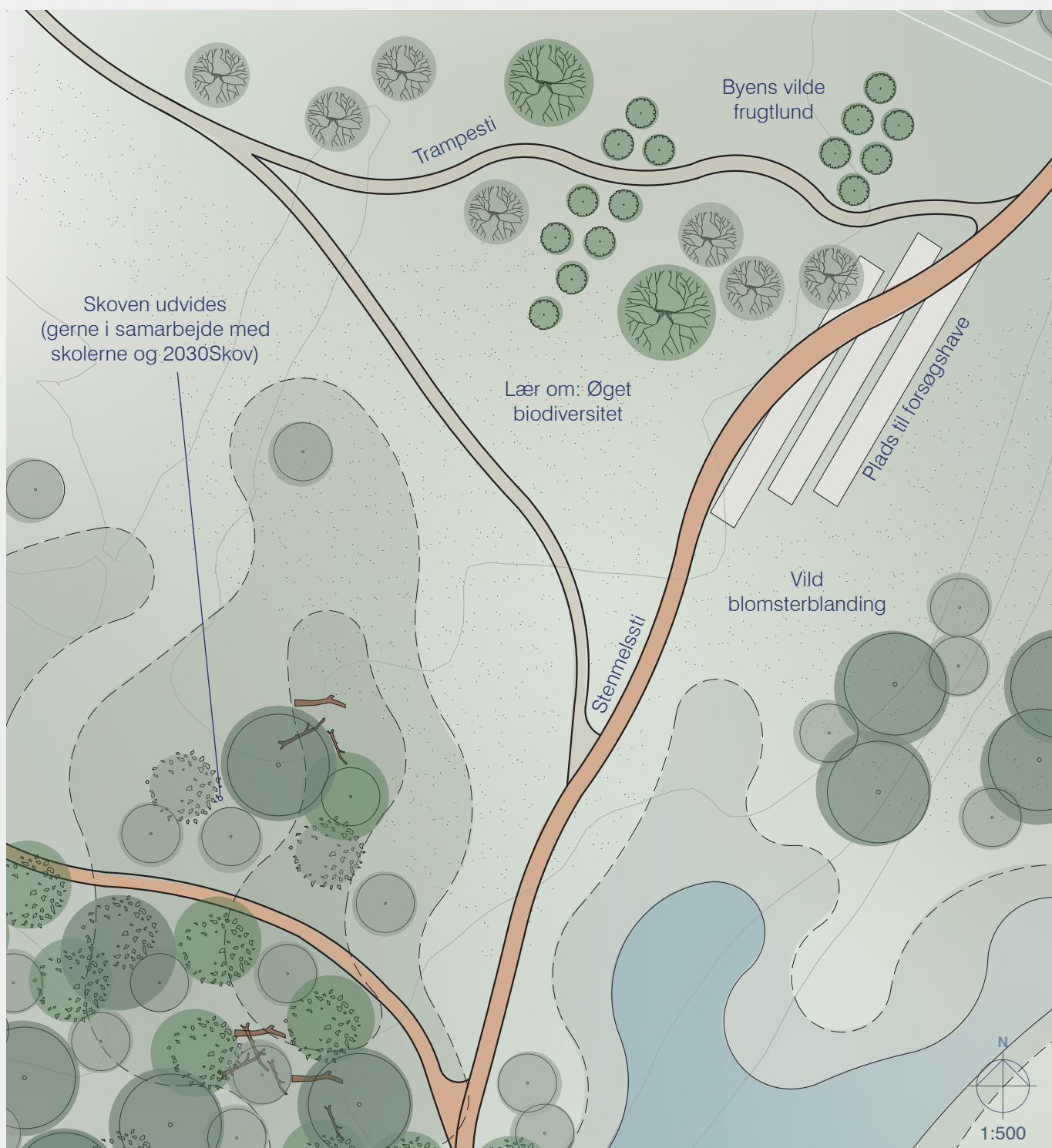
Eksis. faciliteter

Forbindelse mod
friskolen

Forbindelse mod
Bylderup Skole

Forbindelse mod
den tyske skole

4a Forlængelse af 'Elle vilde egne'

4b Ålandshuset

Bålplads

Sjov og lærerig genvej

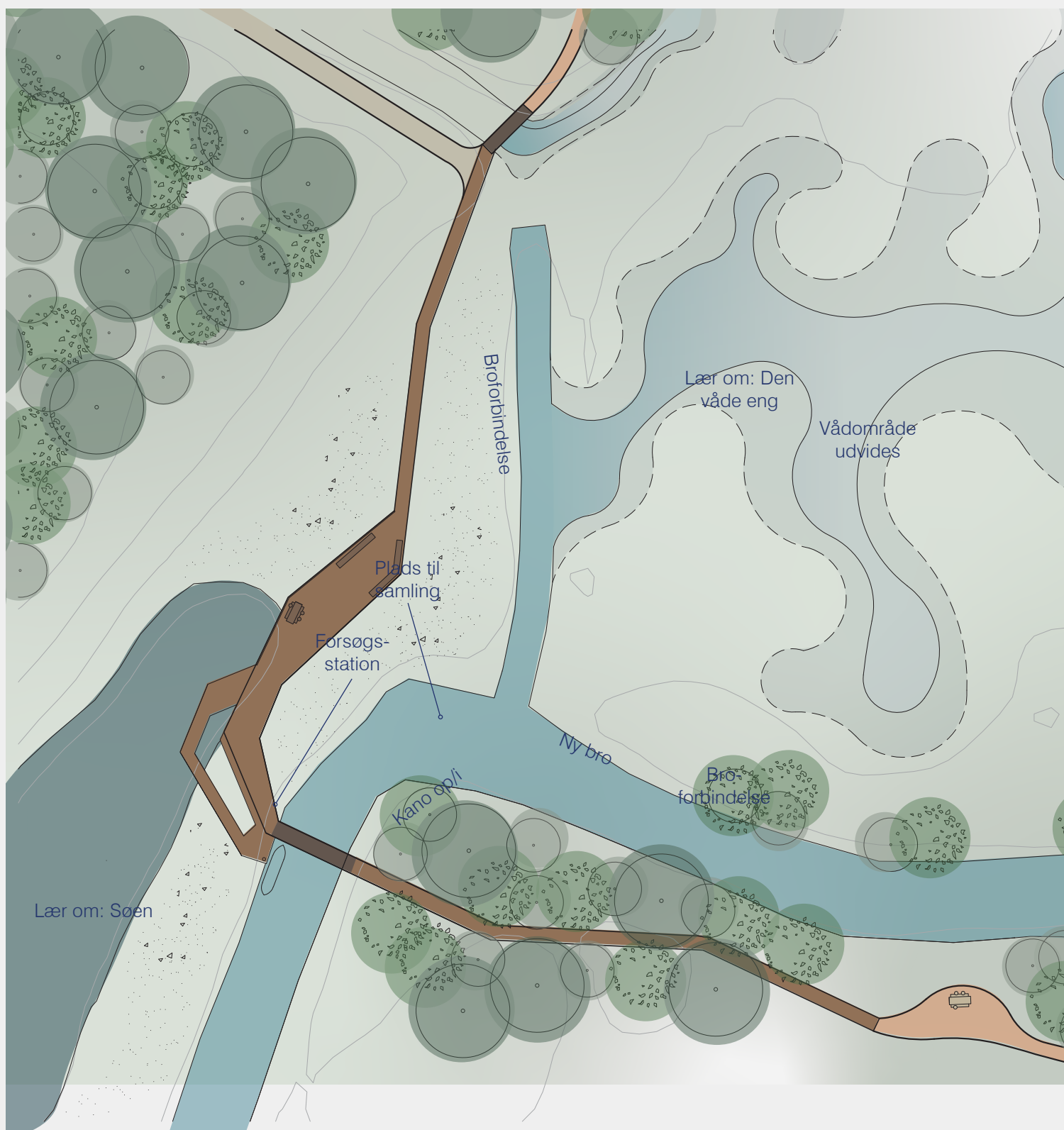

Trædesten ud i ålandskab

Byggeri med ådsigt

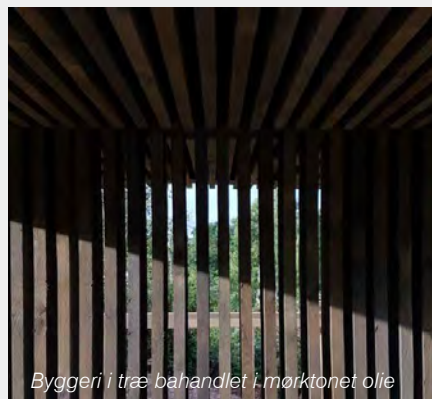
4c Forsøgsstation

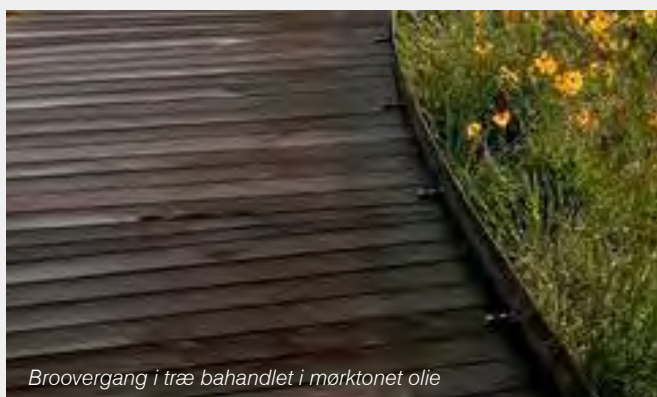
Stenmelsssti

Byggeri i træ behandlet i mørktonet olie

Områdets nuværende beplantning

Broovergang i træ behandlet i mørktonet olie

MATERIALITET

De brugte materialer ved Ålandets læringsmiljø skal tage udgangspunkt i naturen, og afspejle det omkringliggende. Ålandshus, broovergange og broforbindelser laves i træ, behandlet i mørktonet olie. Elementer til leg vil ligeledes videreføre det naturlige udtryk, ved at være af kampesten og træsveller.

Stier omkring Ålandshuset og i forlængelse af broovergangene vil være i stenmel.

De steder hvor der vil blive etableret supplerende beplantning, vil der i plantesammensætningen blive taget udgangspunkt i det eksisterende, så de nye tiltag bliver en så integreret del af det eksisterende som muligt.

Områdets nuværende beplantning

PROJEKT 5

Pauser mellem gravhøje

Matrikler: 218, 369, 429, 474, 475 (Bylderup Ejerlav, Bylderup), 58, 241 (Burkal Ejerlav, Burkal)

Ejerforhold: Privat og Aabenraa Kommune

Omfattet af: Åbeskyttelseslinje, Skovbyggelinje, beskyttet vandløb, beskyttet naturtype (eng)

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet skaber en øget tilgængelighed og adgang til ålandskabets mange kvaliteter, med flere muligheder for pauser og ophold. Projektet integreres i det gennemgående stisystem i Ålandet, og indgår som stop på både den røde og den grønne sløjfe.

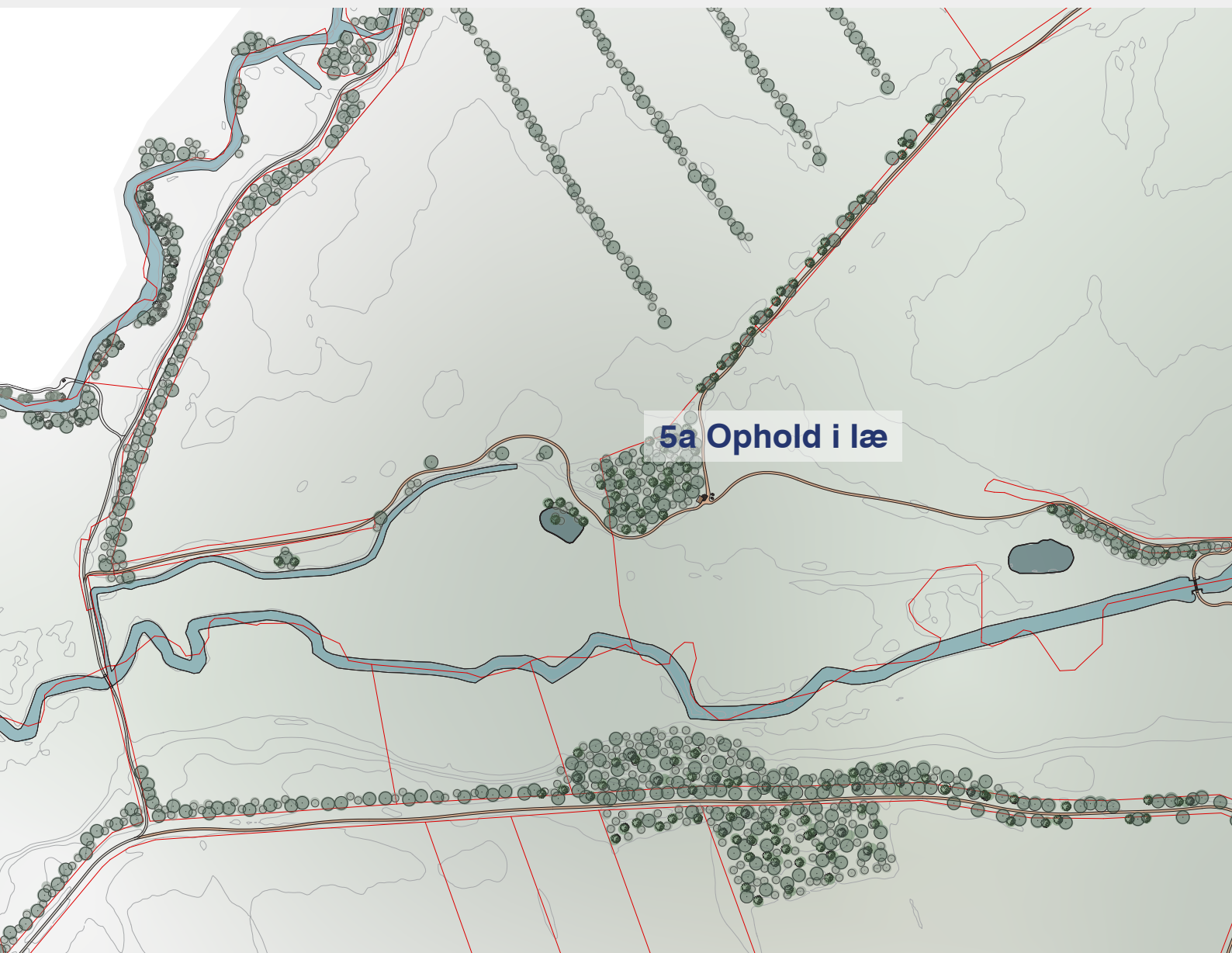
Formidlingselementer: Historier omkring galgehøjen og gravhøjene, formidling om ålandskabet.

Projektets placering

Projektets omfang

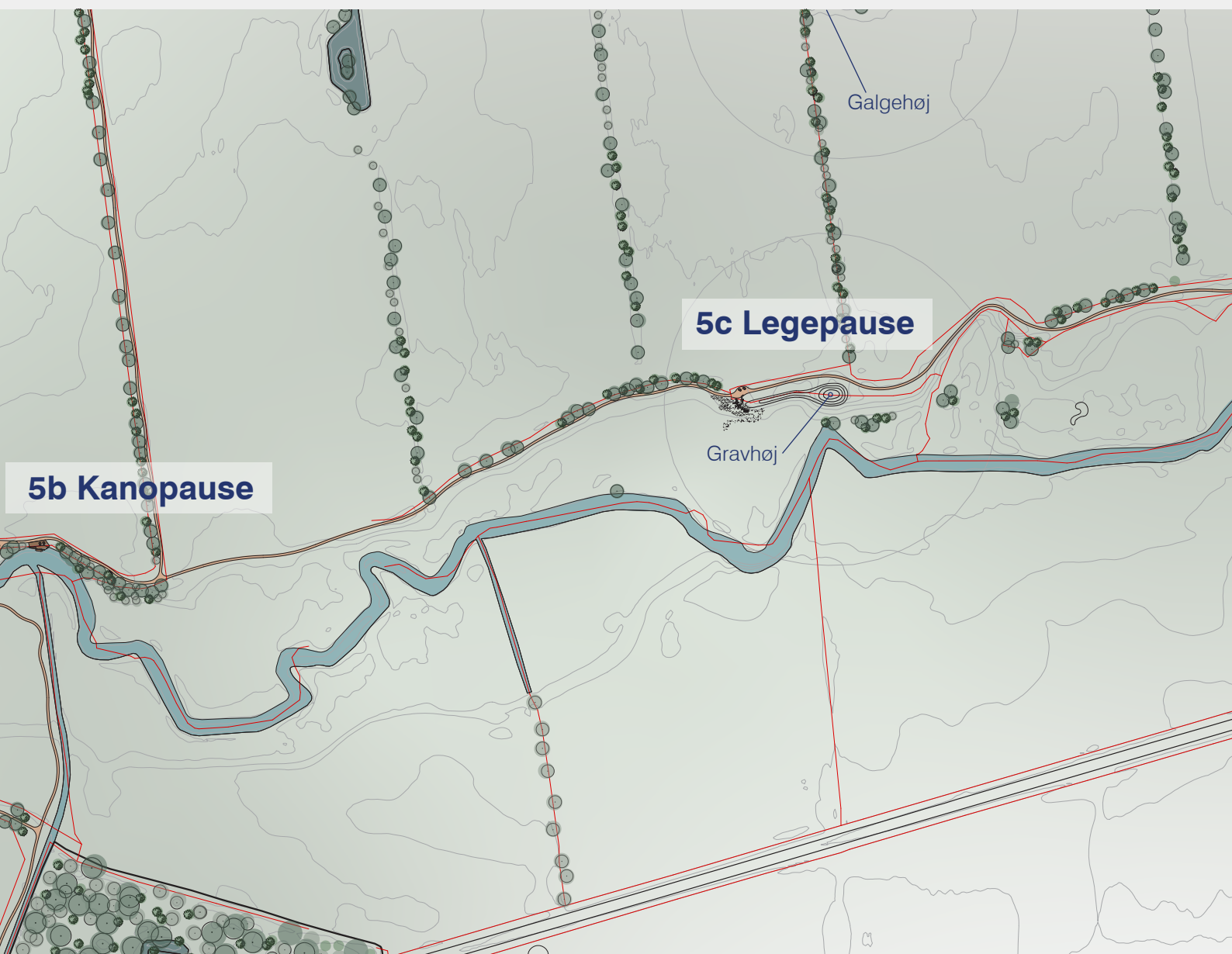
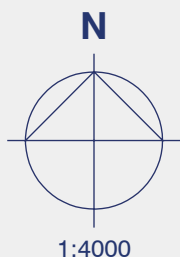
PROJEKTBEKRIVELSE

Ved 5a placeres opholdsmuligheder i læ fra den eksisterende beplantning. Opholdet består både af klassiske bordbænkesæt, men indeholder også et udkigstårn og en siddeplint. Udkigstårnet placeres så der skabes et lagt kig ned langs ådalen, mod Hajstrup. Siddeplatformen integreres heri så der åbnes op for blandede muligheder for både at sidde, ligge og stå.

Længere mod øst, ved 5b, rammer stiforløbet åen, og skaber et punkt hvor aktiviteter på vand og på land mødes. Her placeres en opholdsplatform med integreret bådebro, så det bliver lettere at sejle til med eksempelvis kano og holde en lille pause. I dette område skabes ydermere en ny broforbindelse.

Lige inden Hajstrup passerer stisystemet en gravhøj, og lige efter en mark med en galgehøj. Lige i kanten af fortidsmindebeskyttelseslinjen placeres et opholdsområde med tilhørende formidling omkring højene. Den nærliggende ådal er ofte mere våd, og her bruges blandede legelementer til skabe en sjov og legende rute ud i det våde.

Generelt for hele projektet er den styrkede forbindelser og nærhed til ålandskabet, ved at skabe flere hverdagssløjfer for særligt borgerne fra Bylderup-Bov og Hajstrup, men den smukke rute vil også tiltrække besøgende der kan holde ved spejderhuset Bylderup-Bov og gå en tur.

5a Ophold i læ

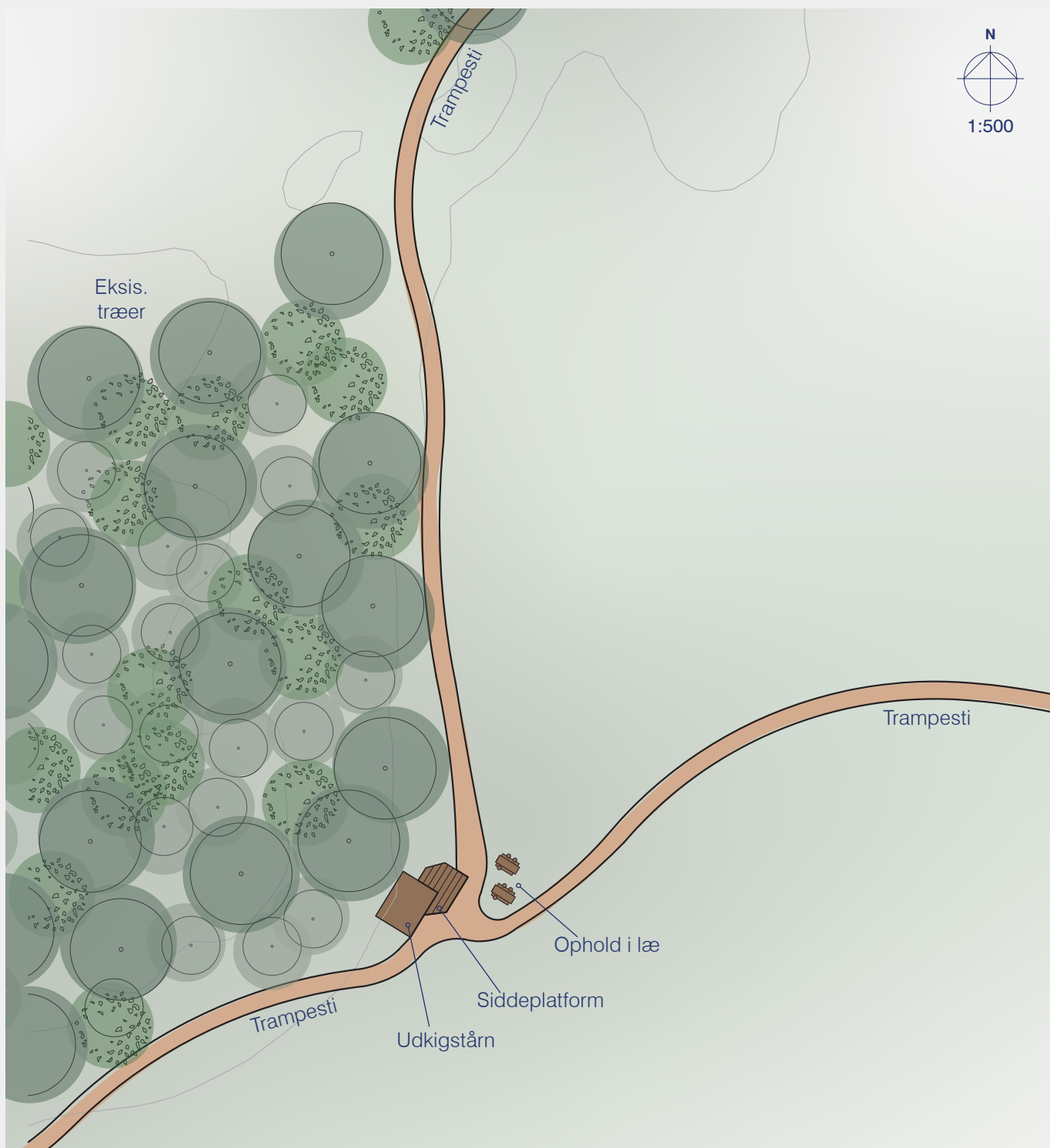
Udkigstårn

Lameller af mørkolieret træ

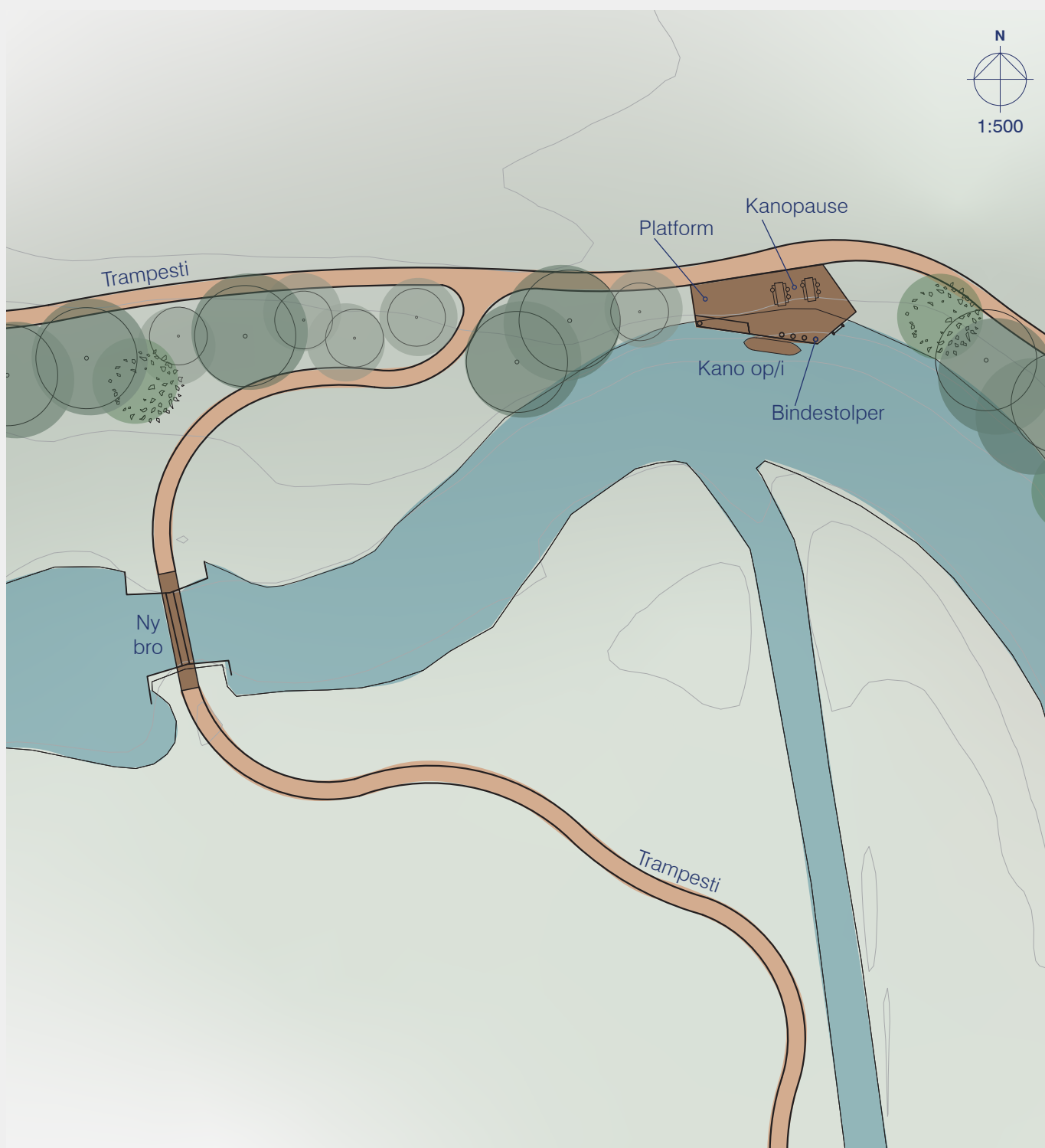
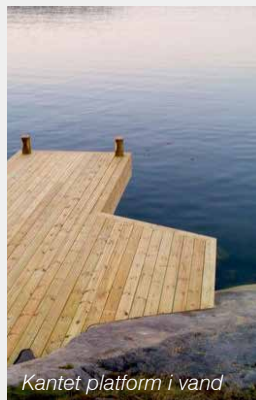
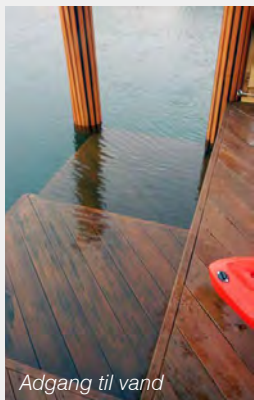

Kantet opholdsplatform

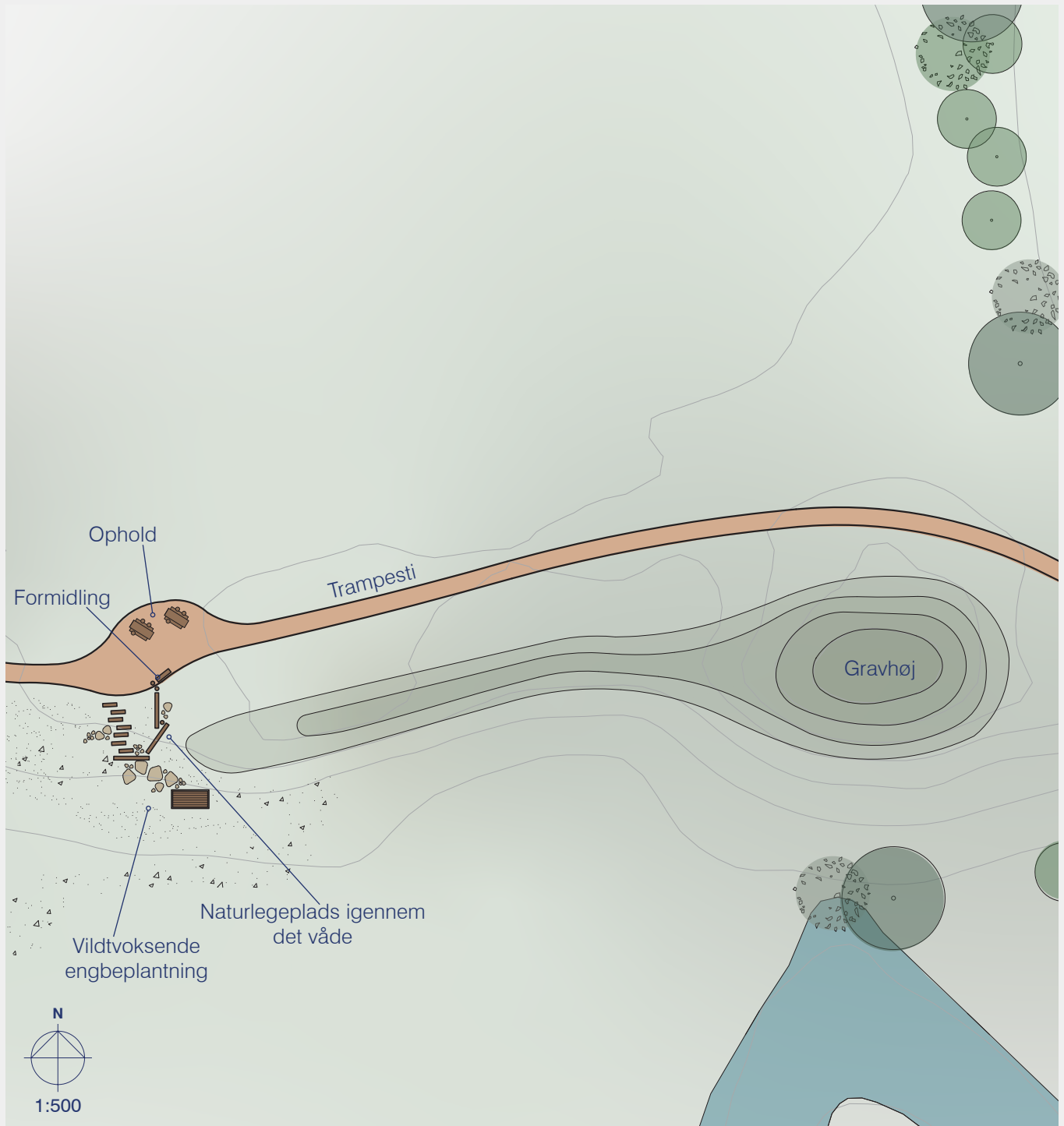

5b Kanopause

5c Legepause

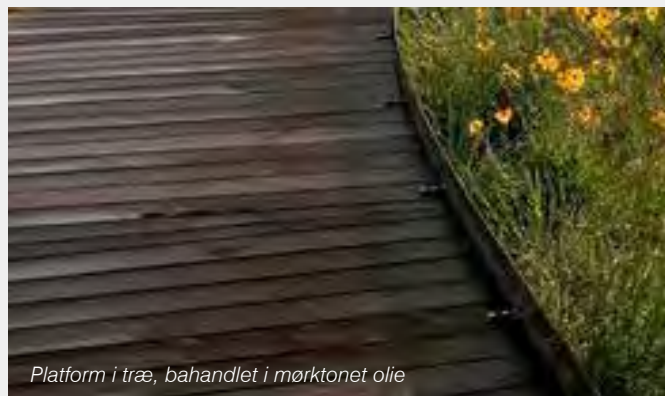
Legeelementer i naturens udtryk

Byggeri i træ behandlet i mørktonet olie

Beplantningskarakter i området

Platform i træ, behandlet i mørktonet olie

MATERIALITET

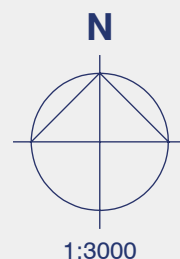
De brugte materialer ved pausepladserne langs den nye stiforbindelse skal tage udgangspunkt i naturen, og afspejle det omkringliggende.

Udkigstårn, sidde møbler, platform og broforbindelse laves i træ, og behandles med en mørktonet olie. Ligeledes vil elementer til leg også videreføre det naturlige udtryk, ved at være udformet af kampesten og legeelementer i træ. Alle stier vil stå som trampestier.

De steder hvor der vil blive etableret supplerende beplantning, vil der i plantesammensætningen blive taget udgangspunkt i det eksisterende, så de nye tiltag bliver en så integreret del af det eksisterende som muligt.

Beplantningskarakter i området

PROJEKT 6

Øget tilgængelighed ved å og eng

Matrikler: 360b, 685, 815 (Rens, Burkal), 1, 95, 128 (Stade, Burkal)

Ejerforhold: Privat og Aabenraa Kommune

Omfattet af: Natura2000 Fuglebeskyttelse, Natura2000 Habitatsområde (åen), Beskyttet vandløb, Åbeskyttelseslinje, beskyttet naturtype (eng)

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet skaber en øget tilgængelighed og adgang til ålandskabets mange kvaliteter, samt mulighed ophold deri. Forbindelserne er en del af stisystemet i Ålandet, og indgår som stop på den røde og den grønne sløjfe.

Formidlingselementer: formidling omkring ålandskabet, engen, åerne og sorternesøen, fortællinger fra Rens Museum

PROJEKTBEKRIVELSE

I dette projekt er der lagt særligt vægt på en øget tilgængelighed til ålandskabet, og sammenhænge på tværs.

Dette gøres særligt ved at nye stier sammenbinder eksisterende og skaber nye sammenhænge. De nye broforbindelser gør det ydermere muligt at krydse igennem engene og videre over åen, og forbinder derigennem flere stier i området og skaber derfor flere ruter rundt i området. Alt dette med særlig fokus på at holde en god afstand til Sorternesøen.

Fra den eksisterende markvej og videre mod 6b snor en hævet stiforbindelse sig igennem engarealerne, hvor et større område vil bekrasinskrabes og stå med en våd og vildtvoksende engkarakter. Langs stien er et hævet opholdsareal med siddemuligheder og formidling omkring ålandskabet.

Videre langs stiforløbet skaber en broforbindelse på strukturen fra et gammelt stemmeværk, mulighed for at krydse åen, videre mod øst. Over en mindre broforbindelse løber stien på åens modsatte side, og videre til et udsigtstårn med indkig over Sorternesøen. I forbindelse med denne skabes også en opholdsplatform med tilhørende infomast med tilhørende formidlingsmateriale omkring søen og sorternen.

Projektets placering

Projektets omfang

6a Engforbindelsen

6b Udsigt over søen

Sorterne-
søen

6a Engforbindelsen

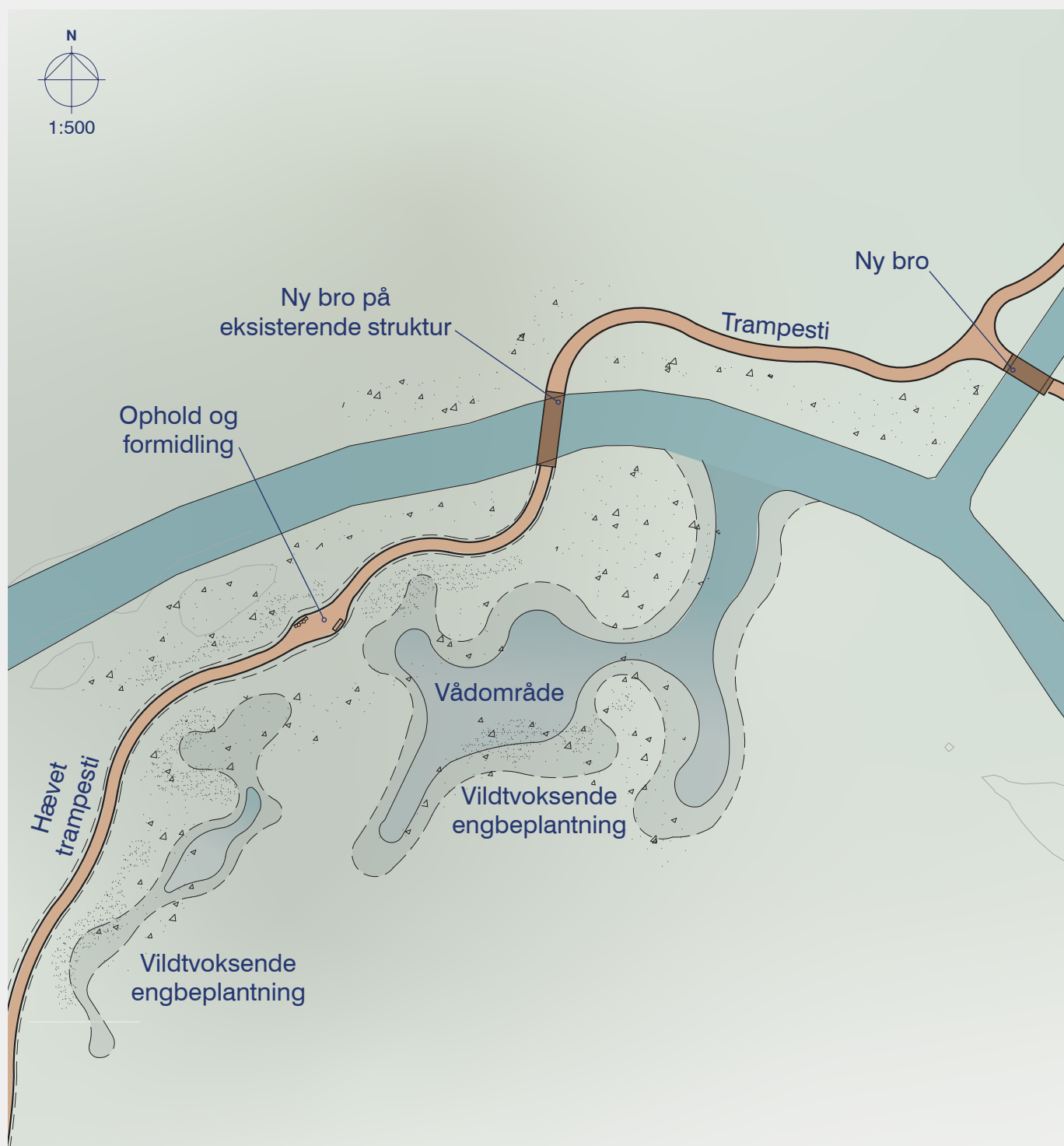
Ophold i vildtvoksende landskab

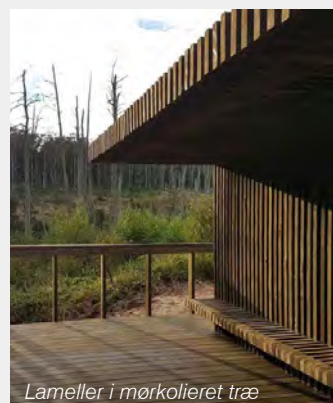
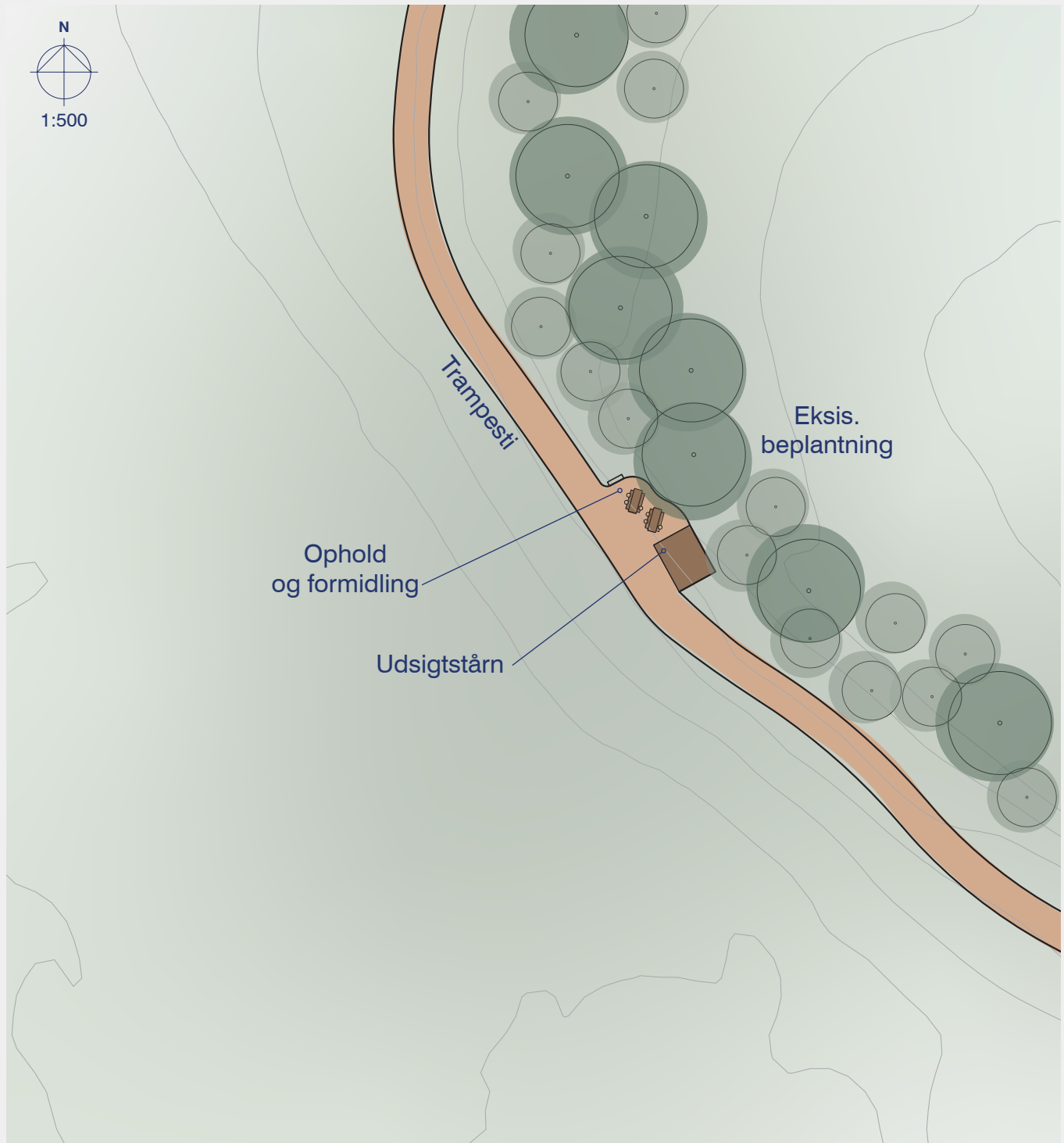
Sti igennem enggræsser

Våd englandskab

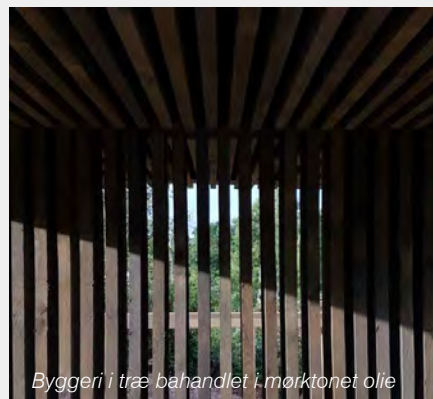

6b Udsigt mod søen

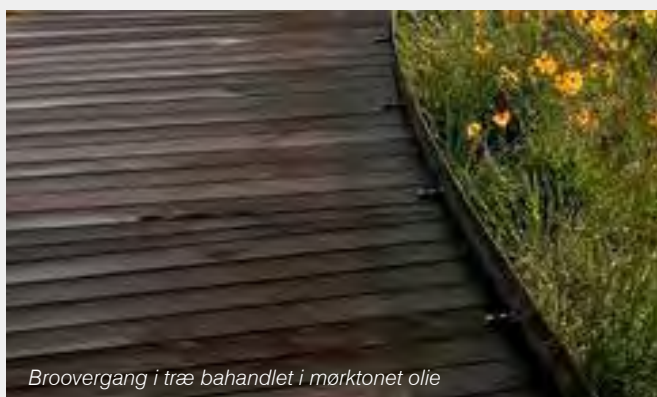
Stenmelsssti

Byggeri i træ behandlet i mørktonet olie

Områdets nuværende beplantning

Broovergang i træ behandlet i mørktonet olie

MATERIALITET

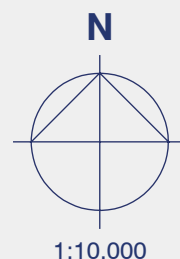
De brugte materialer ved å og engområdet skal tage udgangspunkt i naturen, og afspejle det omkringliggende. Udsigtstårn, broforbindelser og opholdsplatforme laves i træ, og behandles i en mørktonet olie.

Flere af stierne i området står allerede som mark- eller grusveje. Stiforbindelsen igennem det våde engområde vil være af stenmel, mens alle øvrige stiforbindelse vil være trampestier.

De steder hvor der vil blive etableret supplerende beplantning, vil der i plantesammensætningen blive taget udgangspunkt i det eksisterende, så de nye tiltag bliver en så integreret en del af det eksisterende som muligt.

Områdets nuværende beplantning

PROJEKT 8

Aktiviteter i Hedegaard Plantage

Matrikler: 276, 374, 761, 828, 827, 826, 7000r/u, (Rens Burkal)

Ejerforhold: Plantningsselskabet og Aabenraa Kommune

Omfattet af: Skovbyggelinje, Fortidsmindebeskyttelseslinje

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet øger tilgængelighed og sammenhængene. Projektet er placeret langs det gennemgående stisystem i Ålandet, og indgår som del af den røde sløjfe, og udgør en hverdagssløjfe for Rens.

Formidlingselementer: 'Lær om skoven', formidling omkring energilandskabet og vildsvinehegnet, lokale fortællinger om Rens Museum, toldhuset og møllen.

PROJEKTBESKRIVELSE

Projektet i Hedegaard Plantage holder sig til en enkelt stiforbindelse, der i grove træk baseres på skovens eksisterende stier, og holder sig ellers i den yderste del af skoven, så jagtaktiviteter fortsat tilgodeses.

Rundt langs stien findes opholds- og aktivitetsområder. 8a hvor stien laver en lille udposning med ophold og en mindre naturlegeplads. Denne er placeret hvor skoven åbner op, i tæt relation til et lille vandløb.

Stien bevæger sig længere sydpå, til skellet mellem plantage og fladt land, hvor den møder en opholdsplads med et udkigstårn, der vender mod den tyske grænse. Herfra er der udsigt over til vindmøller, og med tiden et større energilandskab med blandt andet solceller, samt vildsvinehegnet og ind over de Tyske landskaber. Hertil indarbejdes plads til parkering og ophold, der sammen med en infomast vil gøre det oplagt at holde ind og besøge enten udkigstårnet eller Hedegaard Plantage.

Længere inde i plantagen snor stien sig igennem en lysning, hvor der er gjort plads til ophold ved et madpakkehus og en lille naturlegeplads. Denne placeres ved en lille våd lavning, med kig ind til en gravhøj.

Ved de tre primære indgange placeres information omkring plantagens brug, så det kan tydeliggøres hvornår der afholdes jagt, samt vigtigheden i at blive på stierne og have hunde i snor.

Projektets placering

Projektets omfang

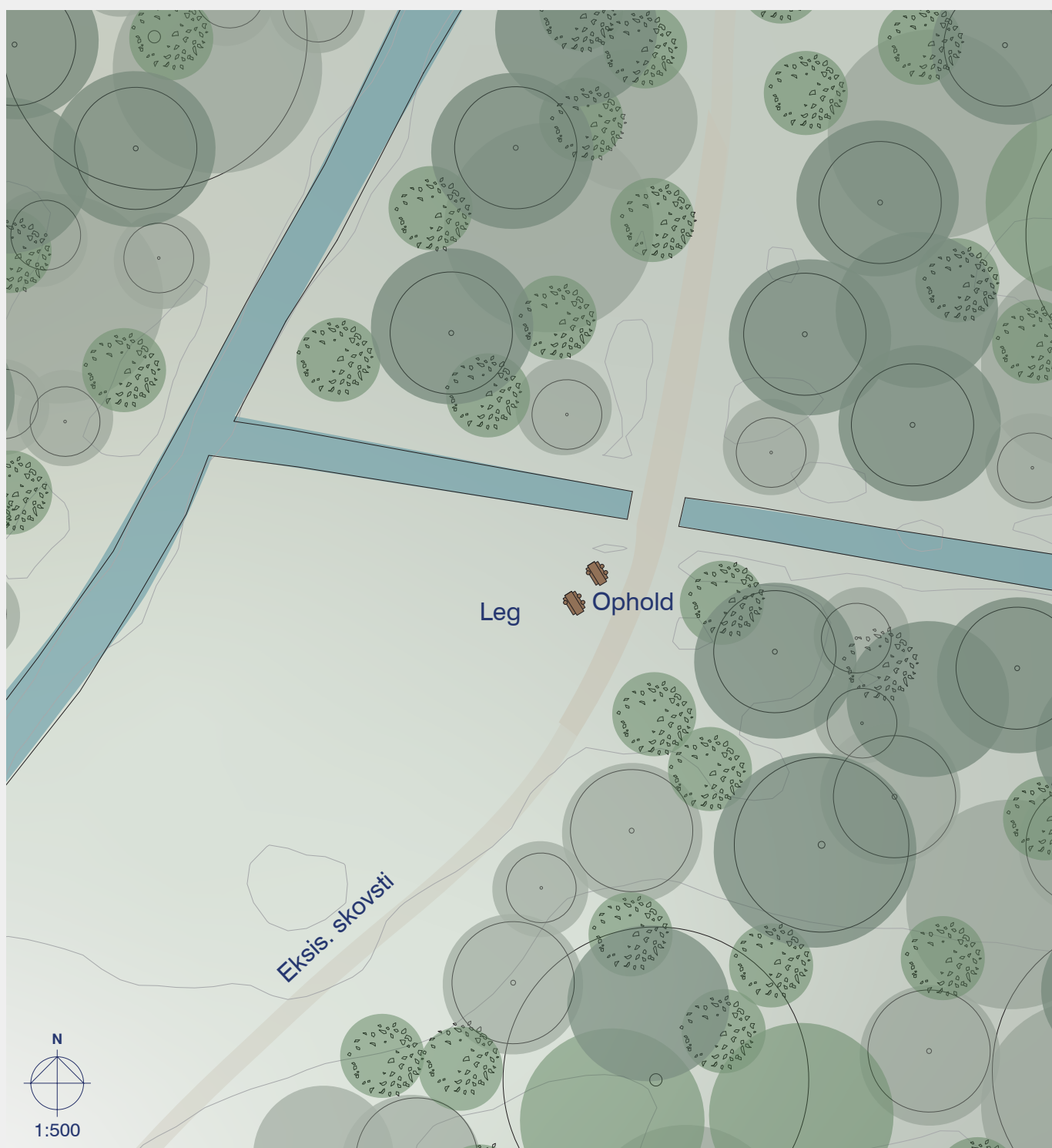

8a Ophold og leg

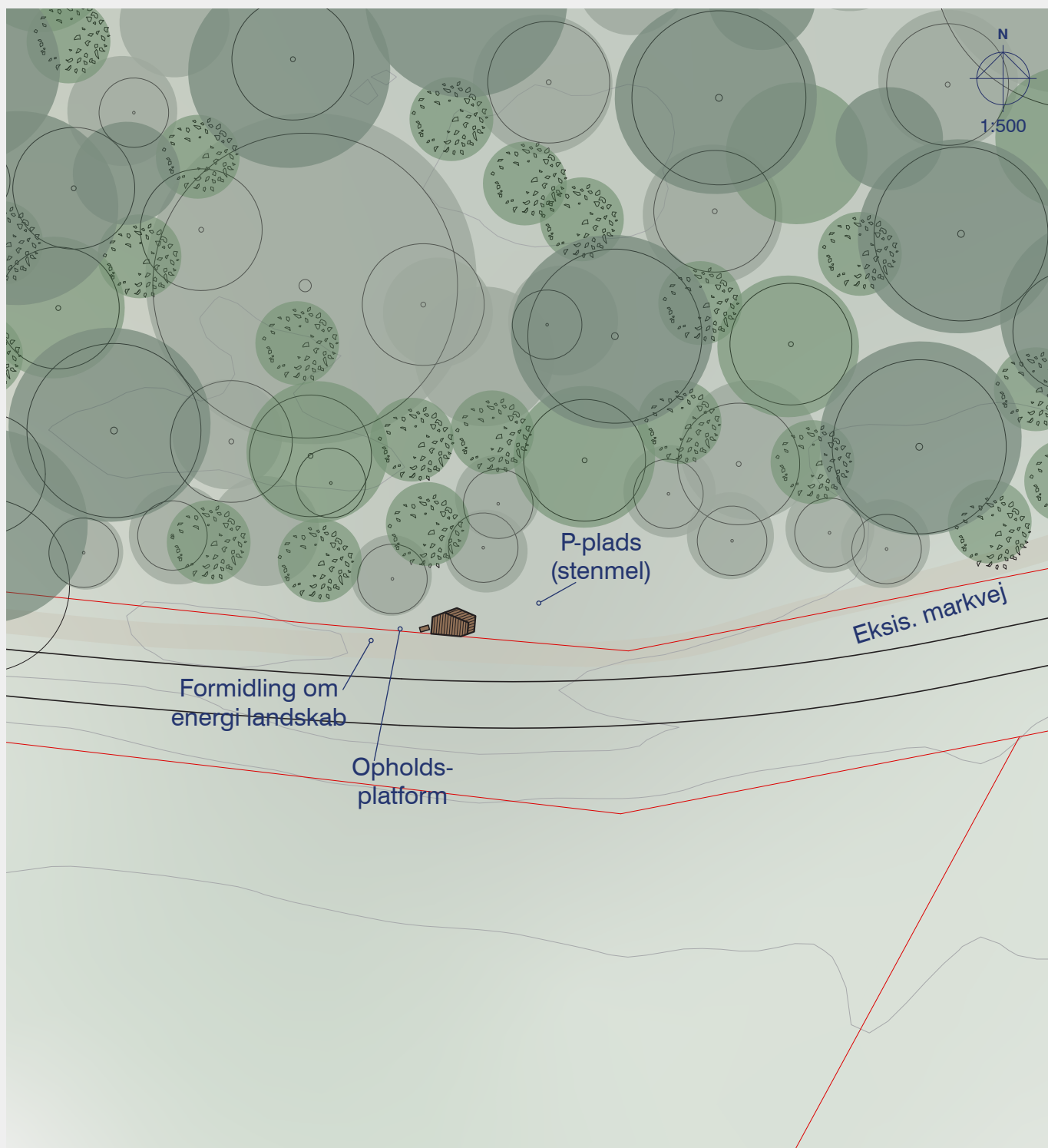
8c Ophold i lysningen

8b Opholdsplatform

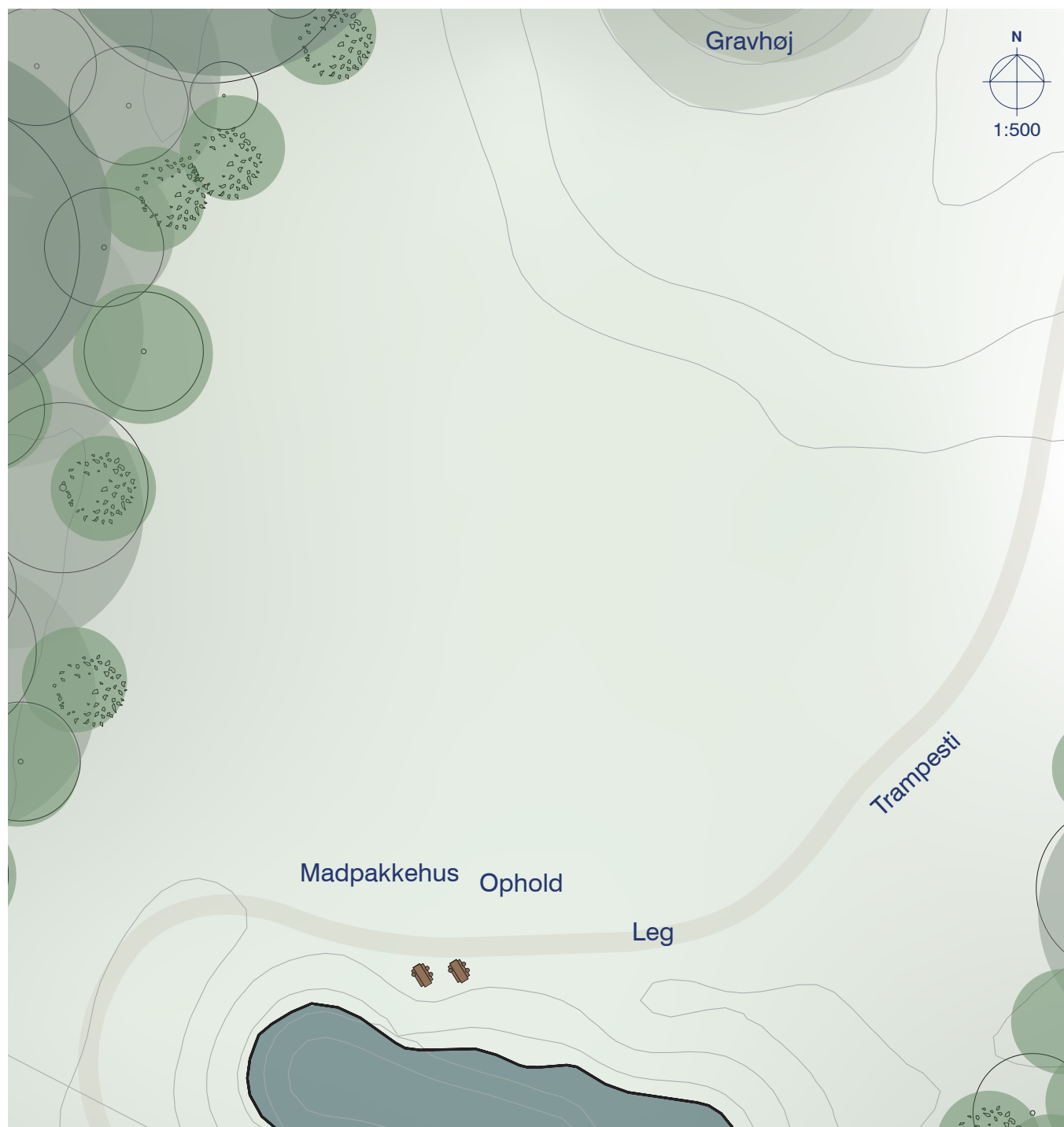
8a Ophold og leg

8b Opholdsplatform

8c Ophold i lysningen

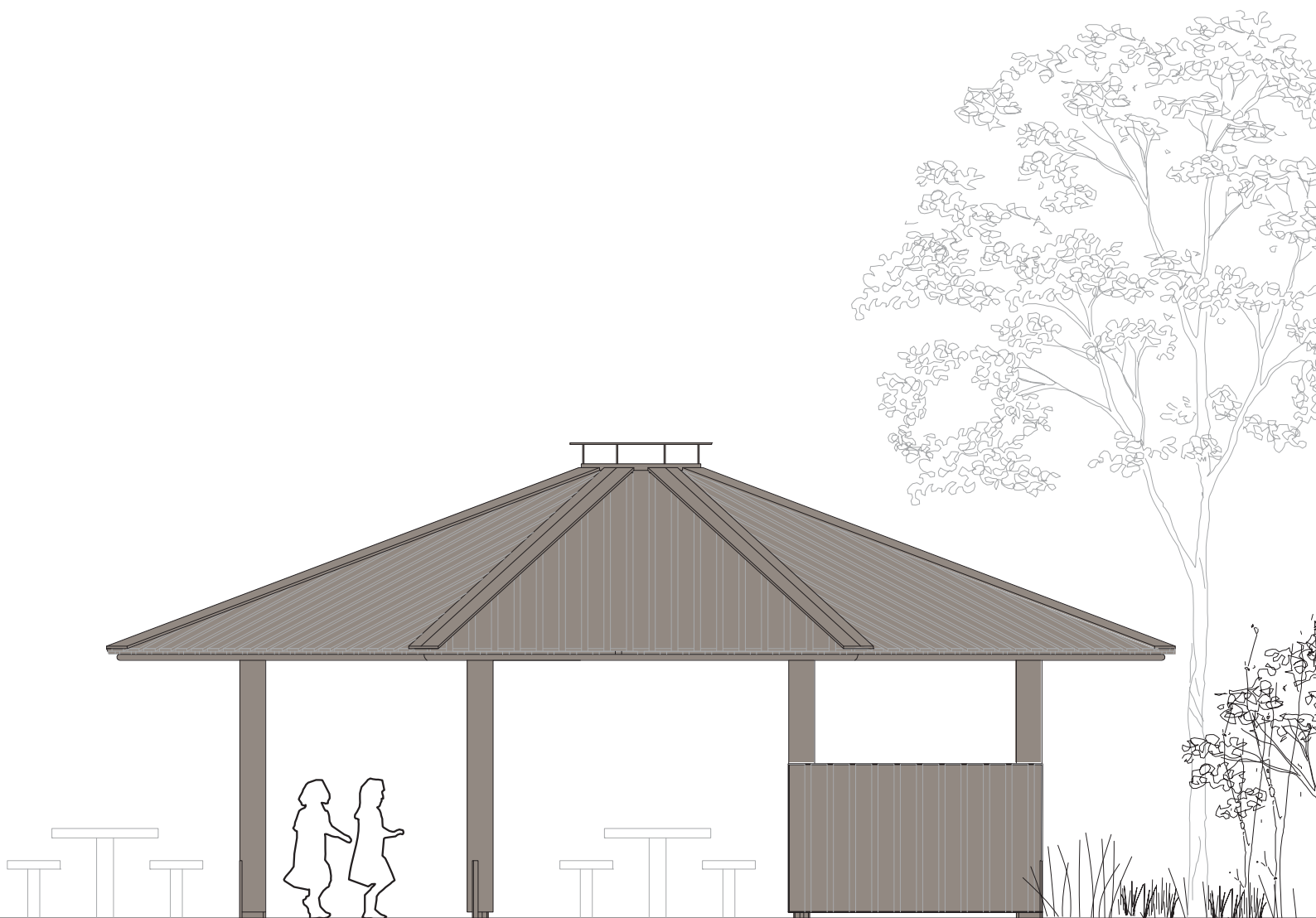
Skovlegeplads

Skovlegeplads

Madpakkehus i skovlysning

Bepantningskarakteren i området

Træflis

Træstuppe brugt til leg og ophold

Byggeri i træ behandlet med mørktonet olie

MATERIALITET

De brugte materialer i Hedegaard Plantage skal tage udgangspunkt i naturen, og afspejle det omkringliggende. Siddemøbler, udkigstårn, platforme og madpakkehus laves i træ, behandlet i en mørktonet olie. Ligeledes vil elementer til leg videreføre det naturlige udtryk, ved at være udformet i træ.

For at skabe et tydeligt defineret stiforløb lægges en top af træflis, på den primære stiforbindelse.

De steder hvor der vil blive etableret supplerende beplantning, vil der i plantesammensætningen blive taget udgangspunkt i det eksisterende, så de nye tiltag bliver en så integreret en del af det eksisterende som muligt.

Bepantningskarakteren i området

PROJEKT 9

Fortællinger ved grænsehuset

Matrikel: 324 (Jydevad, Burkal)

Ejerforhold: Padborg Toldkammer

Omfattet af: ingen fredninger eller beskyttelser i projektområdet

Projektets sammenhænge til Ålandet: Projektet skal styrke fortællingerne om grænselandet og skabe fokus på Ålandet, hos både lokale, besøgende og tilflyttere.

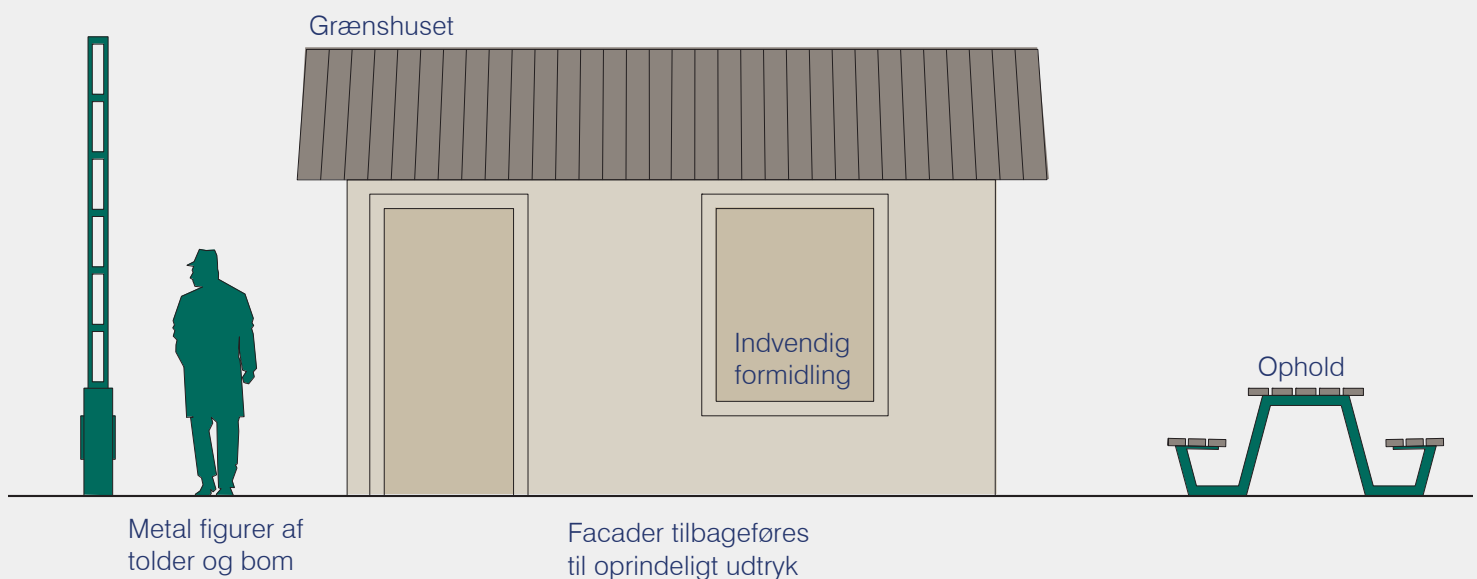
Formidlingselementer: Fortællinger om grænselandet og arbejdet med og i Landsbyklyngen Ålandet.

PROJEKTBEKRIVELSE

I projektet vil det gamle grænsehus blive opfrisket, så det igen står med originale farver og udtryk. Indvendigt vil der blive udarbejdet formidlingstavler, og udenfor vil der blive placeret metalpladefigurer der afbilleder en tolder og en grænsebom.

Derudover gøres plads til parkering for 2-3 biler og ophold, så det bliver oplagt at holde ind, tage en pause og lære noget nyt

PROJEKT 10

Ruter i Ålandet

Projektets sammenhænge til Ålandet: En af de helt store fokusområder i Ålandets landskabsstrategi er at skabe en øget sammenhæng og tilgængelighed til ålandskabet. Dette gøres blandt andet igennem en gennemgående kortlægning af eksisterende stier, samt nyudlæg af manglende sammenbindinger af disse.

PROJEKTBEKRIVELSE

Dette projekt omhandler indsatser til at sammenbinde eksisterende stiforbindelser i Ålandet, og skabe nye, spændende ruter tættere på ålandskabets mange kvaliteter - både på hverdagsbasis og som længere vandre ruter.

På modstående side er et overblik over hvilke forbindelser der indgår i det samlede stisystem. Disse forbindelser er udvalgt så de berører de 18 byer, landsbyer og besætninger, samt de fremtidige projekter, og skaber adgang til ålandskabet. Hertil er der med orange markeret de længere vandreruter som skal forsynes med skilte undervejs.

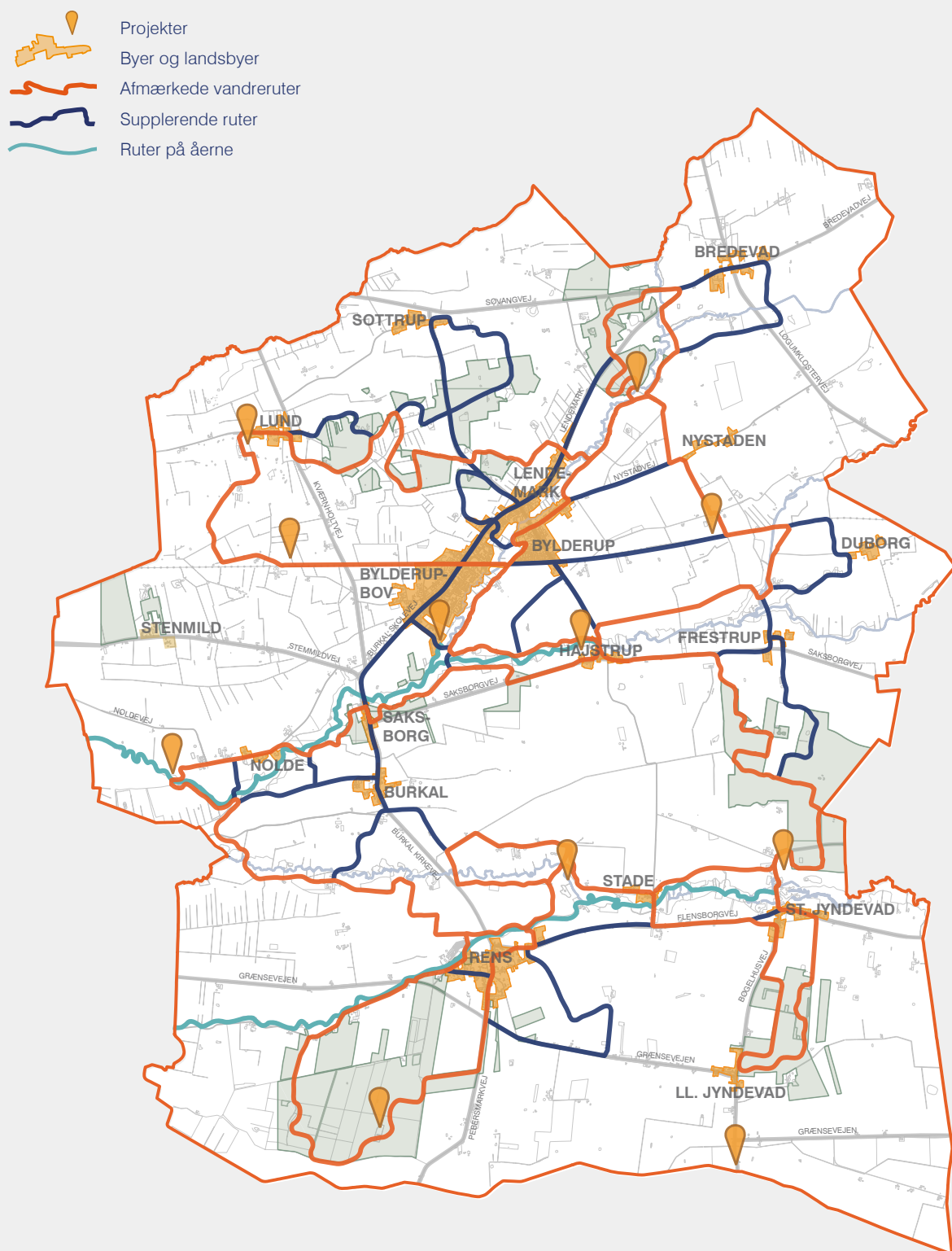
For at give stiforbindelserne et så naturligt udtryk som muligt, laves nye stiudlæg som trampestier igennem landskabet, så det menneskelige aftryk begrænses. Stierne er så vidt muligt placeret langs markskel eller i yderkanten af ådalen. Enkelte steder, særligt i forbindelse med de etablerede projekter kan der indarbejdes strækninger med stenmel, så flere har mulighed for at komme ud i ålandskabet, på trods af begrænset bevægelighed.

Da stiforbindelserne særligt fokuserer på en øget tilgængelighed og nærhed til ålandskabet, vil der også være behov for både broovergang igennem meget våde områder, eller broforbindelser over åerne.

Igen er det vigtigt at påpege at der er flere steder hvor disse forbindelser kræver nyudlæg, privat accept fra lodsejere eller i enkelte tilfælde - begge dele. Denne accept er afgørende for at ruterne kan etableres.

Flere sammenhængende ruter i Åladent

På kortet ses også hvordan få supplerede stier, spiller sammen med de store sløjfer med markerede vandre ruter, og øger sammenhængene i hele Ålandet.

Disse hverdagssløjfer bindes, ligesom de store sløjfer, både op på byer og projekter, og læner sig i høj grad op af eksisterende strukturer.

Afmærkning af stiforbindelser

Ud af det samlede stisystem vil der blive markeret to ålandssløjfer - den røde og den grønne, vist på modstående side. Dette er lange vandre ruter der yderligere kan brydes ned til fire kortere vandreruter, der ligeledes vil blive markeret med rundt i Ålandskabet.

Rutemarkeringer vil ske i henhold til designmanualens skiltekoncept, hvor de to typer vejvisere vil blive placeret så det er let at navigere rundt på vandreruterne.

Ved Rens Museum og Spejderhuset i Bylderup-Bov vil der være oversigtskort der fortæller om Ålandet og de forskellige ruter. Infomasterne vil blive placeret på øvrige, centrale lokationer når der opstår et øget behov for information, samt ved de udførte projekter.

De øvrige hverdagssløjfer vil som udgangspunkt ikke blive markerede, men vil i højere grad være en mængde af mindre ruter de lokale frit kan bruge på kryds og tværs. Det vil dog være oplagt at have det samlede stikort tilgængeligt på både oversigtskortene, samt online, så kendskabet til dem kan blive udbredt.

INFOMAST

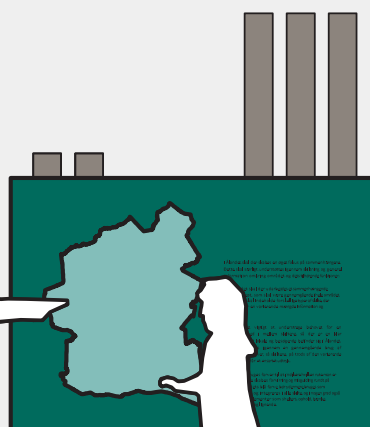
VEJVISER

VEJVISER

OVERSIGTSKORT

PROJEKT 11

Landemærker og historieformidling

Landemærkerne med tilhørende historieformidling vil komme i tre forskellige grundformer, med hver deres fortælling. Disse vil enten være udformet som en ålandsgrøn metalplade eller som en infostander, kendt af Ålandets skiltekoncept

Landmærkernes placering er samtænkt med det gennemgående stisystem. De er i nærheden af de foregående projekter, men placeret et stykke fra aktiviteter og ophold, for at bevare det overraskelsesmoment der er ved pludseligt at støde på et landmærke. I relation til de enkelte projekter vil der også være formidling gennem infostander, men disse er med taget i de enkelte projekter, i stedet for her.

På modstående side ses placering af landmærker, hvilke er som følgende:

1: I Lendemark Skov vil en infostander blive knyttet op på lokale krigsfortællingerne, der blandt andet omhandler galgebakken og mindestenen i Bredvad.

2+3: I forbindelse med de gamle skinner og Jernbanestien vil metalplader med udskårne historier blive lagt ned mellem skinnerne, langs ruten.

4: Vil være en Ålandsgrøn metalplade, med særlig fokus på den dansk-tyske relation, og hvordan det både nu og tilbage i tiden kom til udtryk i området.

5: Vil være placeret i ålandskabet, tæt ved den nye shelterplads, som en Ålandsgrøn metalplade med fortællinger om Emil Nolde

6: Vil være en Ålandsgrøn metalplade med indgravning af lokale historier fra Rens, med referencer til både Rens Museum, Rens Mølle og det gamle toldhus.

7: Vil være i relation til møllen i Jyndevad og naturgenopretningsprojektet. Den vil stå som en infostander i udkanten af skoven og omhandle lokalhistorier fra området.

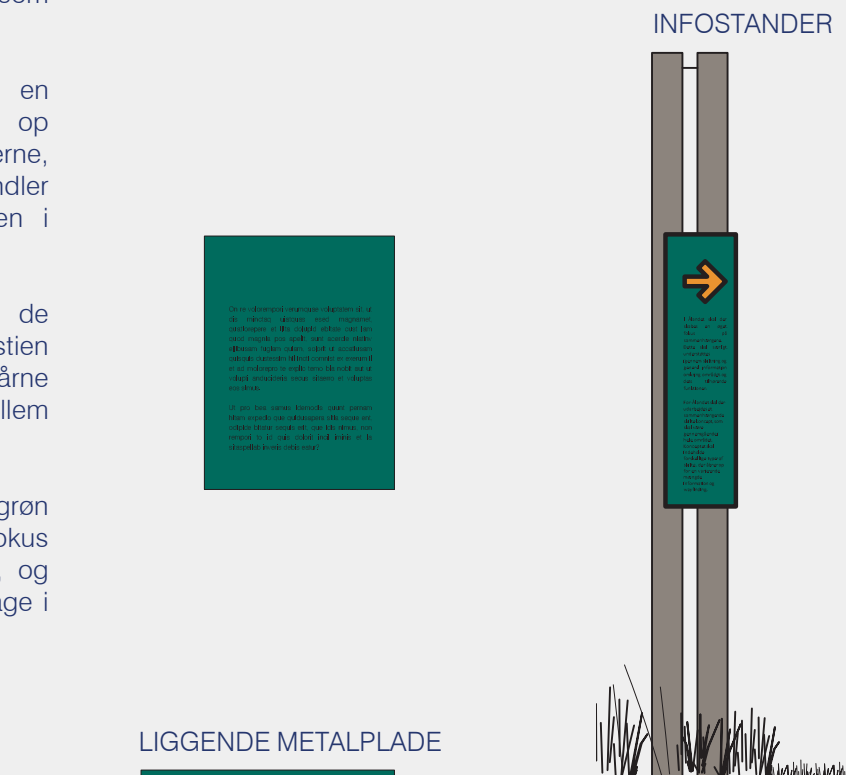
8: Vil være en infostander med lokalhistorier fra Jyndevad-området.

Dertil skal der i et fremtidigt projekt indarbejdes tre markante landmærker, der kan ses fra vejen når besøgende eksempelvis kører igennem Ålandet i bil.

Her skal udvælges en facade eller lignende, hvorpå der skal males et Ålandskaraktéristisk maleri.

For størst eksponering skal disse lokationer findes langs Saksborgvej, Pebersmarkvej tæt ved Rens, samt Burkal Skolevej eller Slogsgaden der går igennem Bylderup Bov.

Den endelige udformning og uvælgelse skal ske i samarbejde med borgerne i Ålandet.

PLACERING AF LANDEMÆRKER

Udarbejdet af: **ARKPLAN** landskabsarkitekter